

Wykonawca:

Adres

ul Spichrzowa 16/4,
63-400 Ostrów Wlkp
tel./fax: (62) 592 00 77
e-mail: infoexpert@interia.pl

Autorzy:

mgr inż. Izabela Czarnecka
inż. Krzysztof Jędrzak

Podziękowania

Niniejszy dokument powstał przy ścisłej współpracy przedstawicieli Gminy Ostrzeszów, podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Ostrzeszów, a także Urzędu Marszałkowskiego i WIOŚ.

Wszystkim uczestnikom procesu tworzenia POŚ za udostępnione dane i cenne uwagi składamy serdeczne podziękowania.

Autorzy opracowania

Spis treści

	str.
I. WPROWADZENIE	4
II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU I DIAGNOZA STANU POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA	6
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW	6
1.1. POWIERZCHNIA MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW	7
1.2. LUDNOŚĆ MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW	7
2. POWIETRZE	9
2.1. WSTĘP	9
2.2. CHARAKTERYSTYKA ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA	9
2.3. STAN CZYSTOŚCI POWIETRZA	12
2.4. PODSUMOWANIE	14
3. HAŁAS	15
3.1. WSTĘP	15
3.2. HAŁAS KOMUNIKACYJNY	16
3.3. HAŁAS PRZEMYSŁOWY	18
3.4. PODSUMOWANIE	18
4. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	19
4.1. WSTĘP	19
4.2. CHARAKTERYSTYKA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	19
4.3. PODSUMOWANIE	21
5. OCHRONA GLEB	21
5.1. WSTĘP	21
5.2. CHARAKTERYSTYKA GLEB I BONITACJA GLEB	21
5.3. UŻYTKOWANIE ZIEMI	22
5.4. STOPIEŃ ZANIECZYSZCZENIA GLEB	23
5.5. PODSUMOWANIE	24
6. SUROWCE NATURALNE	25
6.1. WSTĘP	25
6.2. KOPALINY PODSTAWOWE I POSPOLITE	25
6.3. PODSUMOWANIE	26
7. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	27
7.1. WSTĘP	27
7.2. WODY POWIERZCHNIOWE	27
7.2.1. Charakterystyka wód powierzchniowych występujących na terenie Gminy Ostrzeszów	27
7.2.2. Jakość powierzchniowych wód płynących Powiatu Ostrzeszowskiego	29
7.3. WODY PODZIEMNE	30
7.3.1. Charakterystyka wód podziemnych	30
7.3.2. Jakość wód podziemnych	30
7.4. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	30
7.4.1. Charakterystyka gospodarki wodnej	30
7.4.2. Charakterystyka gospodarki ściekowej	34
7.5. PODSUMOWANIE	36
8. GOSPODARKA ODPADAMI PLAN GOSPODARKI ODPADAMI	37
9. PRZYRODA I KRAJOBRAZ	37
9.1. WSTĘP	37
9.2. ŚWIAT ROŚLINNY I LASY	37
9.3. ŚWIAT ZWIERZĘCY	43
9.4. KRAJOBRAZ	44
9.5. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE	44
9.6. PODSUMOWANIE	51
10. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA / AWARIE	52
III. CELE ŚRODOWISKOWE GMINY I PRZEDSIĘWZIĘCIA PRIORYTETOWE	53
1. WSTĘP	53
2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	53
2.1. GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	53
2.2. CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	55

3.	HALAS	56
3.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	56
3.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	57
4.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	58
4.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	58
4.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	58
5.	OCHRONA GLEB	58
5.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	58
5.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	59
6.	SUROWCE MINERALNE	60
6.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	60
6.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	60
7.	WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	61
7.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	61
7.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	62
8.	GOSPODARKA ODPADAMI	64
9.	PRZYRODA I KRAJOBRAZ	65
9.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	65
9.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	66
10.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	67
10.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	67
10.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	68
11.	MONITORING ŚRODOWISKA	68
11.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	68
11.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	69
12.	EDUKACJA EKOLOGICZNA	69
12.1.	GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY I CELE DŁUGOTERMINOWE	69
12.2.	CELE KRÓTKOTERMINOWE I ZADANIA PRIORYTETOWE	70
<u>IV.</u>	<u>NARZĘDZIA ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU</u>	<u>71</u>
1.	WPROWADZENIE	71
2.	ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM	71
3.	INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU	73
3.1.	INSTRUMENTY PRAWNE	73
3.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE	74
3.3.	INSTRUMENTY SPOŁECZNE	76
<u>V.</u>	<u>WDRAŻANIE PROGRAMU</u>	<u>77</u>
1.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	77
2.	HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU	77
3.	MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU I WSKAŹNIKI SKUTECZNOŚCI REALIZACJI CELÓW PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	78
4.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ EKOLOGICZNYCH	79
5.	KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	84
<u>VI.</u>	<u>SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW</u>	<u>86</u>

I. WPROWADZENIE

W Rio de Janeiro, w czerwcu 1992 r. odbyła się konferencja Organizacji Narodów Zjednoczonych pod nazwą **"Środowisko i Rozwój"**, na której przedstawiciele 179 państw świata uzgodnili wspólne stanowisko dotyczące konieczności zamiany ładu ekonomicznego i relacji między działalnością człowieka a środowiskiem. Rezultatem końcowym tej konferencji jest dokument Agenda 21 (Globalny Program Działań). W dokumencie tym wskazano środowisko, ekonomię i społeczeństwo, jako wzajemnie powiązane, podstawowe elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Konstytucja RP stwierdza, że: **"Rzeczpospolita Polska, zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju"**. Podstawowym założeniem tej zasady jest takie prowadzenie polityki rozwoju poszczególnych sektorów gospodarki i życia społecznego, aby nie powodować szkód w środowisku i nadmiernie nie eksploatować zasobów naturalnych ziemi, zapewniając tym samym możliwość korzystania z nich obecnym i przyszłym pokoleniom.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w art. 13 stanowi, że: **"Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska"**, co oznacza, że polityka ta, powinna **równoważyć gospodarczy i społeczny rozwój kraju z celami ochrony środowiska**. W praktyce natomiast powinno to oznaczać, że w pierwszej kolejności powinny następować zmiany w modelu produkcji i konsumpcji prowadzące do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności powinny być stosowane typowe metody ochronne jak np. oczyszczanie gazów czy ścieków. Wprowadzenie zasad polityki ekologicznej w życie oznacza obligatoryjne włączenie aspektów ekologicznych we wszystkie dziedziny gospodarowania, w tym również do programów sektorowych oraz strategii i programów rozwoju na wszystkich poziomach działania - zarówno regionalnym jak i lokalnym.

Ochrona środowiska jest zadaniem wszystkich ludzi w tym również władz na wszystkich szczeblach. Przygotowanie niniejszego opracowania wynika z dostosowania się władz samorządowych do obowiązującej Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska oraz z aktualnie kształtującej się w Polsce Polityki ekologicznej państwa.

Celem opracowanego Programu Ochrony Środowiska jest wskazanie kierunków działań i zadań priorytetowych do realizacji w najbliższym czasie w zakresie ochrony środowiska Miasta i Gminy Ostrzeszów, które będą zgodne z zasadami określonymi w Polityce Ekologicznej Państwa w tym m.in. z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Program Ochrony Środowiska został opracowany w oparciu o pozyskane informacje i dokumenty ze Starostwa Powiatowego, Urzędu Gminy, podmiotów gospodarczych oraz Urzędu Marszałkowskiego, WIOŚ, a także w oparciu o istniejące dokumenty i opracowania z zakresu ochrony środowiska jak np.:

- § II Polityka Ekologiczna Państwa,
- § Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000-2006,
- § Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010,
- § Program wykonawczy do II polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010,
- § Strategia rozwoju energetyki odnawialnej,
- § Narodowa strategia edukacji ekologicznej,
- § Program ochrony środowiska Województwa Wielkopolskiego,
- § Raporty o stanie środowiska w Województwie Wielkopolskim – opracowane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska,
- § Strategia Rozwoju Powiatu Ostrzeszowskiego w latach 2002– 2010,
- § Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 1999 – 2008,
- § Opracowania i plany strategiczne Miasta i Gminy Ostrzeszów.
- § Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrzeszów – EKOFIZJOGRAFIA styczeń 2004r
- § Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 2003 - 2006

Niniejszy Program ochrony środowiska zawiera szczegółową charakterystykę obecnego stanu środowiska Miasta i Gminy Ostrzeszów (rozdz. II), na podstawie której zostały określone cele strategiczne i zadania priorytetowe umożliwiające poprawę jakości poszczególnych elementów środowiska. Polityka ekologiczna Miasta i Gminy Ostrzeszów kształtowana będzie w oparciu o cele długo- i krótkoterminowe zawarte w rozdziale III opracowania. Dla ich osiągnięcia, będą realizowane działania w różnych sektorach gospodarczych, określone jako zadania priorytetowe. Proponowane kierunki działań mają zapewnić zrównoważony rozwój przedmiotowego obszaru. Pozostałe elementy opracowania opisują instrumenty realizacji "Programu ..." (rozdz. IV), sposób zarządzania i wdrażania "Programu..." (rozdz. V) oraz wytyczne sporządzania programów gminnych (rozdz. VI).

Program dla Miasta i Gminy Ostrzeszów był realizowany w taki sposób, aby był spójny z II Polityką ekologiczną państwa, Programami Ochrony Środowiska na poszczególnych poziomach, a także innymi dokumentami ogólnokrajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi, formującymi ekologiczny wizerunek kraju, województwa, a także rozpatrywanego obszaru.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU I DIAGNOZA STANU POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA

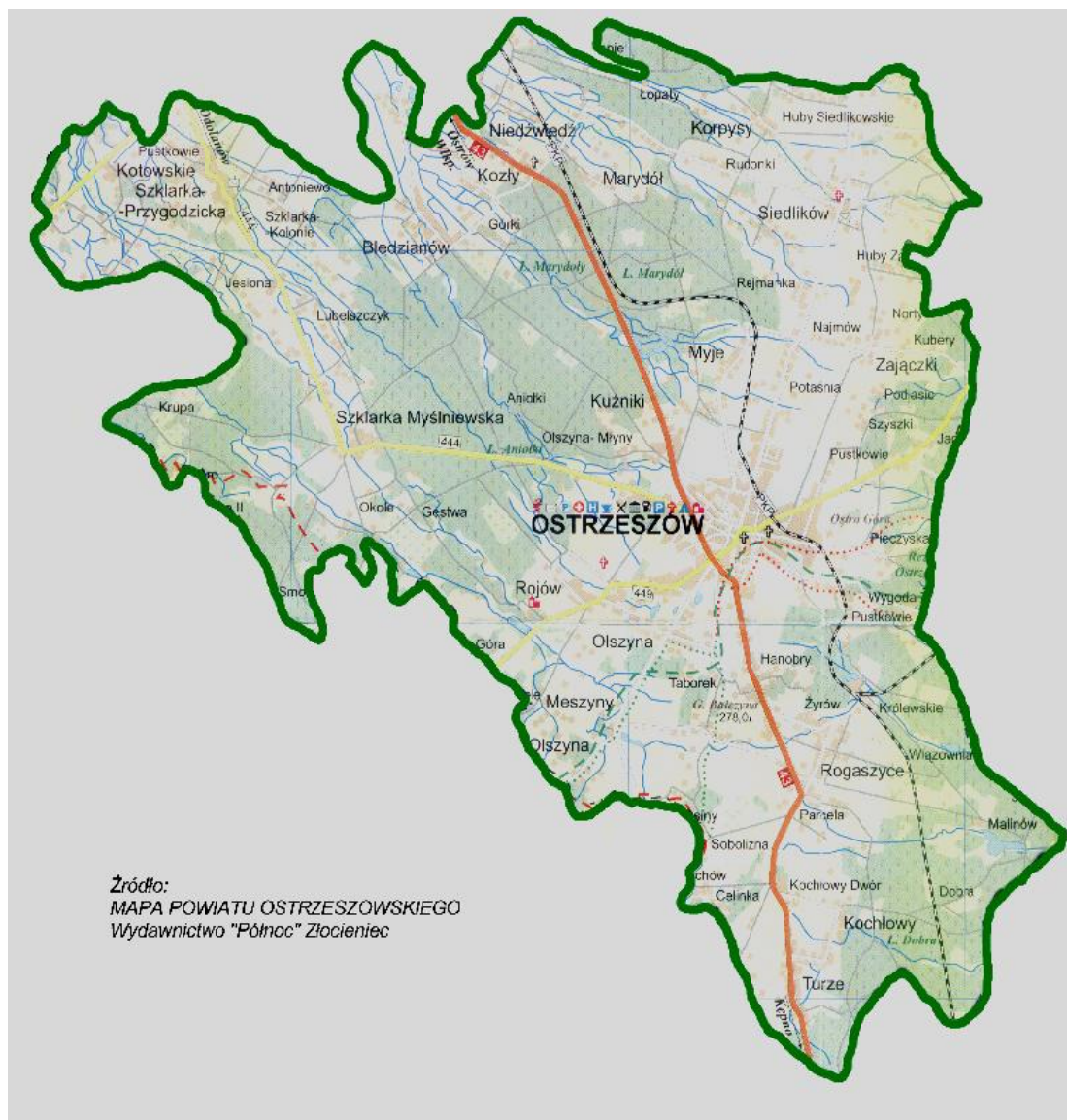
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW

Miasto i Gmina Ostrzeszów leży na pograniczu Niziny Wielkopolskiej i Niziny Śląskiej w południowej części Województwa Wielkopolskiego. Naturalną granicą tych nizin jest Wał Trzebnicki, w skład którego wchodzi m.in. Wzgórza Ostrzeszowskie. Drugi pod względem wysokości szczyt tych wzgórz to góra Bałczyna - 278 m n.p.m., leżąca na południe od Ostrzeszowa. Dla zachowania niepowtarzalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych na terenie ziemi ostrzeszowskiej w 1995 roku utworzono na mocy rozporządzenia wojewody kaliskiego obszar krajobrazu chronionego pod nazwą "Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska". Ochroną zostały objęte ważne elementy środowiska naturalnego, stawy i ciek wodny oraz rezerwat „Jodły Ostrzeszowskie” i „Pieczyska” z ciekawą roślinnością bagienną.

Ostrzeszów został założony jako gród o charakterze obronnym na granicy ze Śląskiem. Lokacja miasta nastąpiła w latach 1261 - 1283. Najbardziej znane obiekty zabytkowe to: baszta i fragmenty murów obronnych zamku (I poł. XIV w.), kościół farny pw. Najświętszej Marii Panny Wniebowziętej (XIV w.) z cennymi malowidłami ściennymi, klasztor pobernardyński (II poł. XVII w.), drewniany kościół pw. Św. Mikołaja (XVIII w.), Ratusz (XIX w.), Pomnik Powstańców Wielkopolskich (1925 r.). Obiekty położone w wioskach znajdujących się na terenie gminy to: kościół pw. Św. Andrzeja w Siedlikowie, kościół pw. Św. Bartłomieja w Rogaszycach, kościół w Olszynie oraz kościół i dwór w Rojowie.

Od 1 stycznia 1999 r. Ostrzeszów został ponownie stolicą powiatu i siedzibą Starostwa Powiatowego. Ponad połowę obszaru gminy pokrywają wzgórza morenowe. Na wzgórzach wśród lasów i łąk liczne malownicze źródła dają początek wielu strumieniom. Wśród zbiorników wodnych dominują sztuczne stawy powstałe w wyniku gospodarczej działalności człowieka.

Miasto otaczają duże obszary leśne stanowiące środowisko życia wielu gatunków chronionych. Lasy zajmują 38 % powierzchni gminy. Miasto i gmina Ostrzeszów liczy ok. 23,75 tys. mieszkańców i zajmuje powierzchnię 187 km². W skład gminy Ostrzeszów wchodzi 20 sołectw.

Rysunek II.1.1. Miasto i Gmina Ostrzeszów**1.1. Powierzchnia Miasta i Gminy Ostrzeszów**

Informacje w zakresie danych powierzchniowych gminy przedstawiono w tabeli II.1.1.

Tabela II.1.1. Powierzchnia Miasta i Gminy Ostrzeszów km²

Miasto Ostrzeszów	Gmina Ostrzeszów	Razem
12	175	187

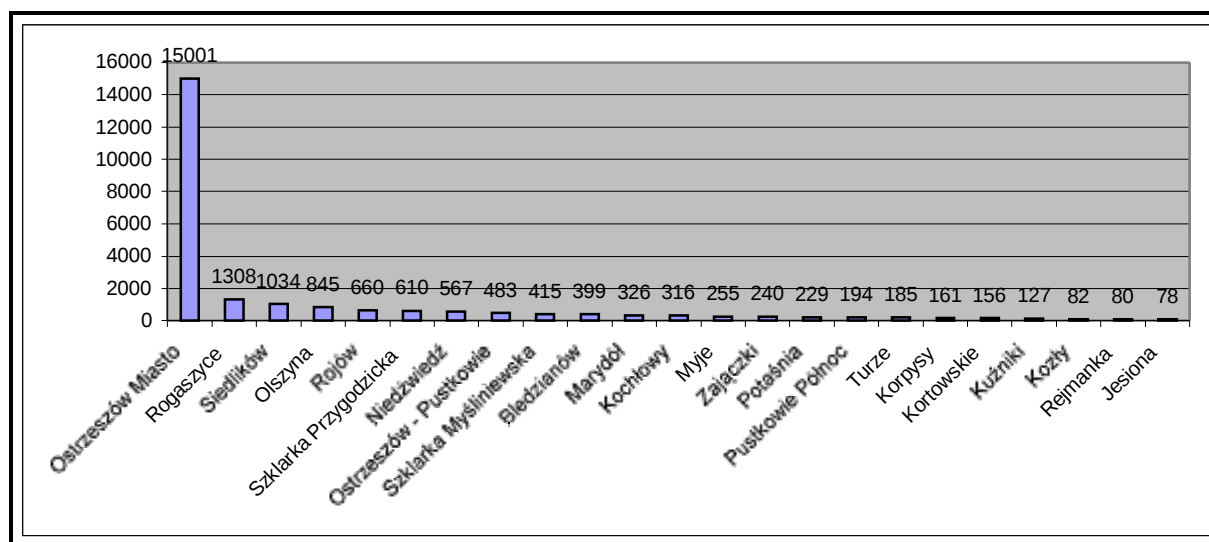
1.2. Ludność Miasta i Gminy Ostrzeszów

W tabeli II.1.2. zebrano liczbę ludności Miasta i Gminy Ostrzeszów w rozbiciu na miasto, gminę i poszczególne sołectwa.

Tabela II.1.2. Liczba ludności Miasta i Gminy Ostrzeszów

Jednostka terytorialna	Miasto/sołectwo	Ilość mieszkańców
Miasto	Ostrzeszów	15001
Gmina	Ostrzeszów	8750
Sołectwa	Bledzianów	399
	Jesiona	78
	Kochłowy	316
	Korpisy	161
	Kotowskie	156
	Kozły	82
	Kuźniki	127
	Marydół	326
	Myje	484
	Niedźwiedź	567
	Olszyna	845
	Ostrzeszów - Pustkowie	483
	Pustkowie Północ	194
	Rogaszyce	1308
	Rojów	660
	Siedlików	1034
	Szklarka Myśliniewska	415
	Szklarka Przygodzicka	610
	Turze	185
	Zajęczki	320

Procentowy udział ludności w poszczególnych jednostkach terytorialnych Miasta oraz Gminy Ostrzeszów przedstawiono na wykresie II.1.1.

Wykres II.1.1. Liczba ludności Miasta i Gminy Ostrzeszów

W tabeli II.1.3. przedstawiono średnie wskaźniki gęstości zaludnienia miasta Ostrzeszowa oraz gminy Ostrzeszów.

Tabela II.1.3. Gęstość zaludnienia Miasta i Gminy Ostrzeszów (liczba mieszkańców na km²)

Miasto Ostrzeszów	Gmina Ostrzeszów	Razem
1250,08	50	127,01

2. POWIETRZE

2.1. Wstęp

Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2001, można stwierdzić, że Województwo Wielkopolskie plasuje się w grupie województw emitujących do powietrza największe w Polsce ilości zanieczyszczeń ze spalania paliw i procesów technologicznych, wynoszące ok. 9% ogólnej emisji w Polsce z zakładów szczególnie uciążliwych. Zdecydowanie inaczej kształtuje się w tych statystykach Powiat Ostrzeszowski, który charakteryzuje się niskimi wartościami emisji zanieczyszczeń do powietrza i na terenie województwa, pod względem jakości powietrza, jest jednym z "najczystszych" powiatów. Dotyczy to również gminy Ostrzeszów.

2.2. Charakterystyka źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza

Na terenie miasta i gminy, istnieją zorganizowane i niezorganizowane źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza. W Programie Ochrony Środowiska wykonanym dla Powiatu Ostrzeszowskiego nie wykazano na obszarze powiatu zakładów, które znajdują się na tzw. „liście zakładów uciążliwych dla środowiska w skali województwa”, jak i zakładów „listy krajowej” (tzw. „Lista 80”).

W tabeli II.2.1 przedstawiono wielkość emisji zanieczyszczeń Powiatu Ostrzeszowskiego na tle Województwa Wielkopolskiego.

Tabela II.2.1. Udział Powiatu Ostrzeszowskiego w emisji zanieczyszczeń Województwa Wielkopolskiego w roku 2001 [źródło: WUS i Urząd Marszałkowski]

Obszar	Emisja zanieczyszczeń gazowych w Mg/rok			
	pyłowe	gazowe		
		ogółem (bez CO ₂)	dwutlenek siarki	tlenki azotu
1	2	3	4	5
Województwo Wielkopolskie	12 511	187 117	138 371	28 773
Powiat Ostrzeszowski	78	293	81	29

Udział powiatu w emisji zanieczyszczeń Województwa Wielkopolskiego wynosi zaledwie 0,2 % i jest nieznaczący, bowiem na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego nie ma zakładów zaliczanych do obiektów szczególnie uciążliwych dla powietrza. Główne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowią niewielkie zakłady usługowo-przemysłowe, kotłownie zakładowe i osiedlowe.

Zgodnie z danymi WIOŚ do najbardziej uciążliwych zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów zalicza się:

- § ZEC Sp. z o.o. w Ostrzeszowie,
- § OSM w Kole Oddział w Ostrzeszowie,
- § Cegielnia w Ostrzeszowie,
- § OZChG "Pollena" w Ostrzeszowie,
- § "Techma - Konstrukcje" S.A. w Ostrzeszowie,
- § DROP S.A. Zakład Przetwórstwa Drobiarskiego w Ostrzeszowie,
- § EMA-ELFA Ostrzeszów ul. Powstańców.

Do źródeł emisji zorganizowanej należy zaliczyć głównie lokalne kotłownie zakładowe i osiedlowe oraz emitory z procesów technologicznych. (rys. II.2.1).

W tabeli II.2.2 przedstawiono charakterystykę źródeł emisji zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy wykonaną w oparciu o wydane decyzje administracyjne.

Tabela II.2.2. Charakterystyka emitatorów zanieczyszczeń do powietrza [źródło: decyzje administracyjne]

Lp.	Charakterystyka źródeł	Lokalizacja źródła	Roczna emisja zanieczyszczeń					Łącznie
			SO ₂	NO _x	CO	pył ogółem	inne substancje	
			Mg/rok					Mg/rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Kotłownie osiedlowe	M. Ostrzeszów	393,88	96,75	600,29	300,85	0	1391,77
2.	Kotłownie zakładowe i emitory technologiczne	M i G. Ostrzeszów	10,53	5,96	25,87	15,15	28,89	86,40
Miasto i Gmina Ostrzeszów RAZEM			404,41	102,71	626,16	316,00	28,89	1478,17
Powiat Ostrzeszowski RAZEM			524,44	120,26	696,09	369,00	36,43	1 746,22

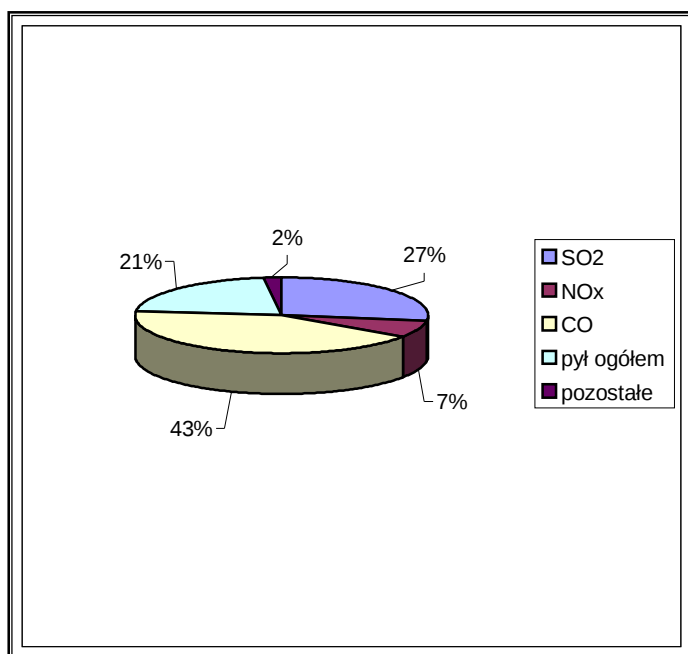
Analizując wielkości emisji zawarte w tabeli II.2.2. wynika, że największy udział w emisji wszystkich zanieczyszczeń do powietrza wynoszący ok. 94 % mają kotłownie osiedlowe. Pozostałe emitory to kotłownie zakładowe oraz emitory z procesów technologicznych, których łączny udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń jest rzędu 6 %.

Rysunek II.2.1. Lokalizacja głównych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów

Na wykresie II.2.1, w oparciu o dane z decyzji administracyjnych, przedstawiono udział poszczególnych zanieczyszczeń w ogólnej emisji wszystkich zanieczyszczeń (bez CO₂). Należy jednak pamiętać, że dane dotyczące wielkości emisji przedstawione w tabeli II.2.1 oraz na wykresie II.2.1, odnoszą się do wartości maksymalnych tj. wielkości emisji jakie w ciągu roku mogą emitować poszczególne obiekty. W rzeczywistości emisja ta jest zmienna, a w konsekwencji ograniczania produkcji w zakładach przemysłowych oraz instalowania urządzeń oczyszczających, maleje z roku na rok.

Wykres II.2.1. Struktura emisji zanieczyszczeń powietrza z obszaru M i G Ostrzeszów (bez CO₂)
[źródło: Starostwo Powiatowe]

W ostatnich latach obserwuje się tendencję malejącą emisji zanieczyszczeń do powietrza. Zmniejszająca się wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych jest wynikiem zwiększonych nakładów finansowych na prowadzenie działań proekologicznych. Istotne znaczenie mają działania zmierzające do zredukowania liczby kotłowni obsługujących osiedla o zabudowie wielorodzinnej do niezbędnego minimum. Przyczyną zmniejszającej się ilości emitowanych do powietrza zanieczyszczeń jest również obserwowana w ostatnich latach recesja gospodarcza, której konsekwencją jest m.in. znaczne zmniejszenie produkcji, a czasem wręcz likwidacja zakładów w tym również emitorów zanieczyszczeń.

Emisja niska

Emisja tzw. niska jest kolejnym dość znaczącym źródłem wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza, szczególnie na terenach zwartej starej zabudowy w aglomeracjach miejskich, gdzie warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń są niekorzystne. Na terenach tych często stosowane są indywidualne systemy grzewcze opalane głównie węglem. Udział emisji niskiej w ogólnej ilości emitowanych do powietrza zanieczyszczeń jest trudny do zbilansowania ze względu na rozproszenie źródeł emisji. Jednak ze względu na lokalizację źródeł niskiej emisji oraz warunki wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery ich wpływ na lokalny stan czystości powietrza jest dość istotny. Badania monitoringowe stężeń SO_2 na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego wykazują znacznie większe (ponad 6-krotnie większe) wartości stężeń w sezonie grzewczym niż pozagrzewczym. Przyczyną tego może być m.in. oddziaływanie "niskiej" emisji pochodzącej z mało efektywnych źródeł spalania paliw w celach grzewczych oraz wykorzystywania paliw tanich o dużej zawartości siarki i mało korzystnych parametrach grzewczych.

W związku z powyższym duże znaczenie mają działania podejmowane m.in. przez indywidualnych mieszkańców prowadzące do zmiany ogrzewania z węglowego na gazowe lub olejowe.

Drugim czynnikiem wpływającym na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z tych źródeł jest ograniczenie opalania pieców domowych różnego rodzaju odpadami, które podczas spalania wydzielają znaczne ilości substancji toksycznych.

Kolejnym elementem ograniczającym niską emisję jest rezygnacja z indywidualnych źródeł ciepła na rzecz podłączenia domostw do sieci ciepłowniczych.

Emisja niezorganizowana - komunikacyjna

Do znaczących niezorganizowanych źródeł należy zaliczyć emisję zanieczyszczeń ze spalania paliw w pojazdach samochodowych. Szybki rozwój motoryzacji, a w konsekwencji ciągle zwiększająca się na drogach liczba pojazdów samochodowych, prowadzi do wzrostu emisji dwutlenku azotu ze źródeł niestacjonarnych. Transport samochodowy jest również źródłem emisji do powietrza tlenku węgla, węglowodorów i ołowiu.

Do obszarów potencjalnie narażonych na ten typ emisji na terenie Gminy należy zaliczyć tereny bezpośrednio położone przy drogach o dość znacznym natężeniu ruchu jak:

§ droga nr 11: Kępno-Ostrzeszów - Ostrów Wlkp. - Poznań (poprzednio droga nr 43),

§ droga nr 449: Syców - Kobyla Góra - Ostrzeszów - Grabów n/Prosną - Błaszki,

2.3. Stan czystości powietrza

Stan czystości powietrza jest jednym ze zmiennych stanów środowiska i zależy głównie od emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz lokalnych warunków rozprzestrzeniania się tych zanieczyszczeń.

Badania i pomiary stanu czystości powietrza na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego wykonywane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu Delegatura w Kaliszu i Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Poznaniu Oddział Zamiejscowy. Wyniki pomiarów stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego w latach 2000 - 2002 z trzech punktów pomiarowych przedstawiono w tabeli II.2.3.

Tabela II.2.3. Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza w latach 2000-2002 w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego [źródło: WIOŚ]

Punkt pomiarowy	Rok	Stężenia mg/m ³		
		SO ₂	NO ₂	Pyl zawieszony
Ostrzeszów ul. Rynek	2000	4,1	16,8	37,4
Ostrzeszów ul. Zamkowa	2000	1,5	24,6	25,5
Komorów ¹⁾	2001	7,29	14,07	-
	2002	4,30	8,20	-
Dopuszczalne wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu	-	40,0	40,0	50,0

¹⁾ - pomiary wykonywane metoda pasywną

Dwutlenek siarki

Stężenie średnioroczne SO₂ w latach 2000-2002 nie przekraczały wartości dopuszczalnej. W Ostrzeszowie w roku 2000 przy Rynku i przy ul. Zamkowej stężenia średnioroczne SO₂ wynosiły odpowiednio 10 % i 4 % normy. Średnioroczne stężenie SO₂ w roku 2001 z sezonu grzewczego było prawie sześciokrotnie wyższe od wartości z sezonu pozagrzewczego.

Dwutlenek azotu

Stężenia średnioroczne dwutlenku azotu w latach 2000 - 2002 utrzymywały się poniżej wartości dopuszczalnej wynoszącej 40 µg/m³. Wartość średnioroczna dwutlenku azotu w Ostrzeszowie w roku 2000 wahała się w granicach 42 % normy przy Rynku i 62% normy przy ul. Zamkowej. W roku 2001 w sezonie grzewczym odnotowano ponad 3-krotnie wyższe stężenia NO₂ niż w sezonie pozagrzewczym.

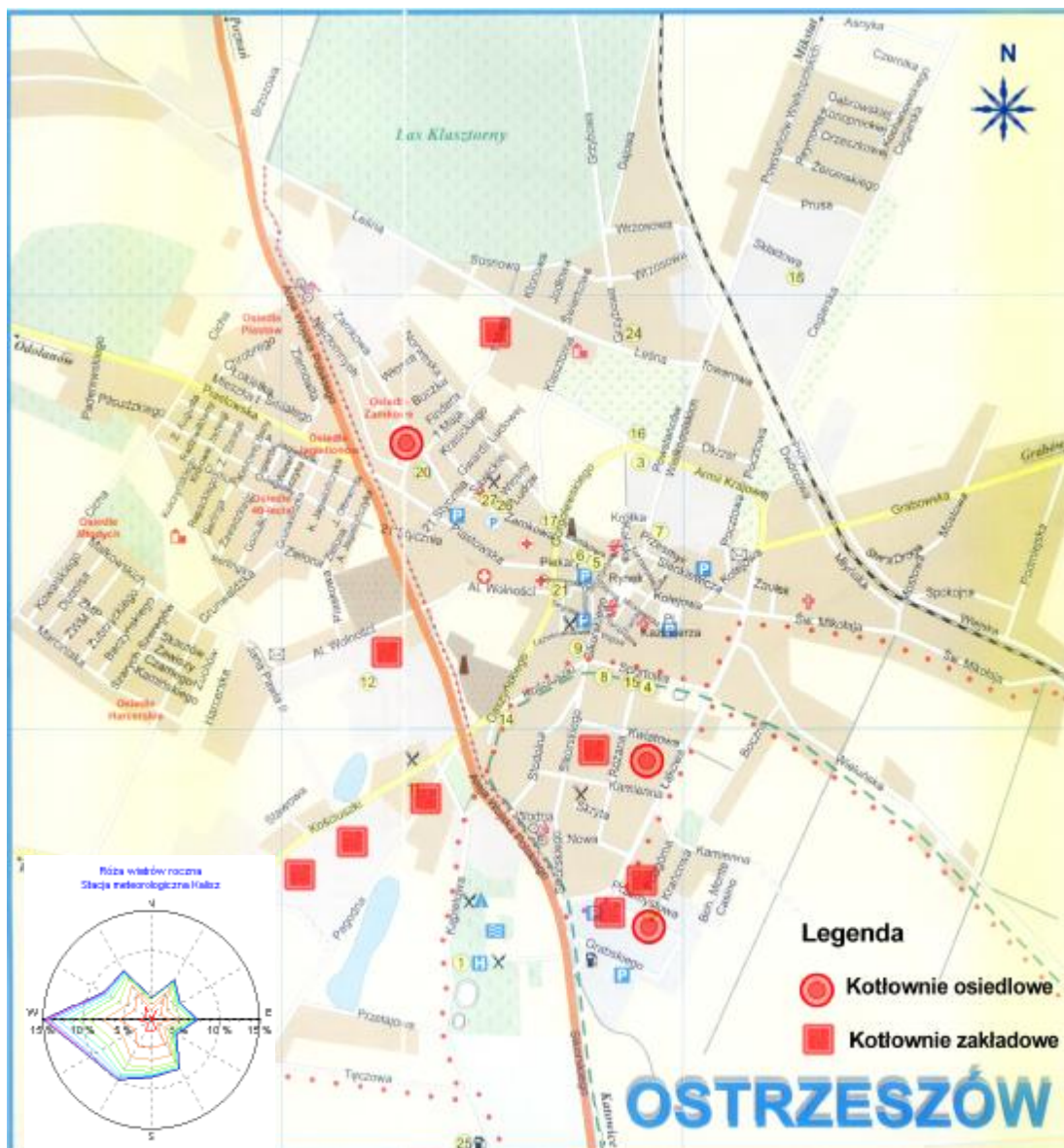
Pyl zawieszony

Wartości średnioroczne pyłu w Ostrzeszowie w roku 2000 kształtowały się na poziomie 25 - 37 µg/m³, co stanowiło odpowiednio 51% i 75 % wartości dopuszczalnej. W latach 2001-2002 nie były wykonywane pomiary stężeń pyłu na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego.

Analiza stanu jakości powietrza atmosferycznego w latach 2000-2002 wykazała, że średnioroczne wartości stężeń zanieczyszczeń na terenie powiatu utrzymywały się poniżej wartości dopuszczalnych. Ogólnie należy stwierdzić, że obszar Powiatu Ostrzeszowskiego charakteryzuje się niskimi stężeniami zanieczyszczeń w powietrzu. Potwierdzeniem tego jest m.in. ocena WIOŚ przeprowadzona dla Województwa Wielkopolskiego, zgodnie z którą w roku 2002 Powiat Ostrzeszowski ze względu na zanieczyszczenia powietrza został zakwalifikowany do obszaru klasy A zarówno pod względem ochrony zdrowia jak i pod względem ochrony roślin. Oznacza to, że na rozpatrywanym obszarze nie wystąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu [Dz. U. Nr 87, poz. 796].

Prowadzone w ostatnich latach badania chemizmu opadów atmosferycznych na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych. Obecnie opad ołowiu i kadmu jest rzędu 1,7% i 0% wartości dopuszczalnej. Powyższe wyniki badań chemizmu opadów atmosferycznych wykazują tendencję malejącą, co powoduje, że stopień degradacji środowiska powodowany depozycją zanieczyszczeń z atmosfery ulega zmniejszeniu.

Rysunek II.2.2. Lokalizacja głównych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie Miasta Ostrzeszów

2.4. Podsumowanie

Emisje zanieczyszczeń z terenu miasta i gminy, kształtują się na poziomie ok. 85% ogólnej emisji z obszaru całego powiatu, to jest około 0,2% ogólnej emisji z obszaru całego województwa. Jakość powietrza na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów jest dobra. Stężenia średnioroczne zanieczyszczeń nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych. Stężenia zanieczyszczeń w sezonie grzewczym wykazują kilkakrotnie większe wartości od stężeń zanieczyszczeń z sezonu pozagrzewczego.

Do najważniejszych zagadnień w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego na terenie miasta i gminy, należy zaliczyć: zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z tzw. niskiej emisji i ze źródeł komunikacyjnych oraz ograniczenie emisji z kotłowni - głównie osiedlowych.

3. HAŁAS

3.1. Wstęp

Parametry określające poziomy hałas w środowisku zawarte są w rozporządzeniu wydanym na podstawie ustawy – Prawo ochrony środowiska są to: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu oraz w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. W sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, obowiązujące do 30.06.2004r.

Hałas to drgania akustyczne o dowolnym charakterze, uznawane za niepożądane w danym miejscu, czasie i warunkach

Wszystkie zakresy częstotliwości drgań akustycznych, tj. infradźwięki, dźwięki (słyszalne) i ultradźwięki, w określonych warunkach miejsca i czasu mogą być uznawane za niepożądane i traktowane jako hałas. Jednakże w potocznym rozumieniu, określenie hałas odnosi się do zakresu słyszalnego.

W zależności od zmienności w czasie średniego poziomu dźwięku A rozróżnia się następujące rodzaje hałasu:

- § hałas ustalony – gdy wahania poziomu dźwięku A w czasie nie przekraczają 5 dB,
- § hałas nieustalony – gdy wahania poziomu dźwięku A w czasie przekraczają 5 dB,
- § hałas impulsowy – złożony z pojedynczych lub ciągów zdarzeń dźwiękowych o czasie trwania krótszym niż 1 s, charakteryzujących się gwałtownym spadkiem poziomu ciśnienia akustycznego.

Hałas infradźwiękowy

Infradźwięki występujące w środowisku są dwójakiego pochodzenia: naturalnego i sztucznego (przemysłowego i transportowego). Naturalnymi źródłami infradźwięków są m.in. wodospady, wiatry, burze, najbardziej powszechnymi - środki transportu (samochody, helikoptery, lokomotywy). Cechą charakterystyczną infradźwięków są znaczne długości fal powodujące, że są one bardzo słabo tłumione nie tylko przez ściany (przegrody), pofałdowania terenu i inne obiekty, lecz także przez atmosferę, dzięki czemu mogą przenosić się na znaczne odległości.

Hałas ultradźwiękowy

Ultradźwięki występujące w powietrzu charakteryzują się bardzo krótkimi falami, co powoduje, że ich obszar oddziaływania jest znacznie ograniczony.

Źródła hałasu w środowisku

Hałas wytwarzany jest przez wszelkiego rodzaju procesy mechaniczne i aerodynamiczne zachodzące w otaczającym środowisku. Czysto mechaniczny hałas generowany jest przez drgające powierzchnie lub elementy maszyn.

Ze względu na środowisko występowania hałas można podzielić na:

- § przemysłowy, wywołany technologicznymi procesami obróbki i przetwórstwa,
- § komunalny, występujący w pomieszczeniach mieszkalnych pochodzenia zewnętrznego,
- § komunikacyjny, wywołany przez środki transportu.

Hałas o poziomie natężenia do 75 dB jest całkowicie bezpieczny dla człowieka i nie stwarza ryzyka ubytków słuchu. Hałas o poziomie natężenia powyżej 75 dB może być szkodliwy. Hałas o poziomie przekraczającym 115 dB stwarza ryzyko utraty słuchu już przy pojedynczej krótkotrwałej ekspozycji.

Stosowane dotychczas normatywy dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku kształtowały się wg poziomów podanych w tabeli II.3.1. Poniższe poziomy obowiązują do 30.06.2004r.

Tabela II.3.1. Dopuszczalne poziomy hałasu

Lp.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu	
		Pora dnia – przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	Pora nocy – przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	Pora dnia – przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia	Pora nocy – przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	2	3	4	5	6
1	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	40	40	35
2	a. Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem b. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej c. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży d. Tereny domów opieki e. Tereny szpitali w miastach	55	45	45	40
3	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c. Tereny zabudowy zagrodowej	60	50	50	40
4	a. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ze zwartą zabudową mieszkaniową i koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych	65	55	55	45

3.2. Hałas komunikacyjny

Populacją najbardziej narażoną na hałas są mieszkańcy osiedli i domów jednorodzinnych zlokalizowanych wzdłuż ruchliwych tras komunikacyjnych i w pobliżu zakładów przemysłowych. Z prowadzonych badań wynika, że o klimacie akustycznym na terenach miast decyduje głównie ruch komunikacyjny, a dopiero w następnej kolejności hałas z zakładów przemysłowych, usługowych, osiedlowy.

W wielu przypadkach uciążliwości związane z hałasem dotyczą nie tylko mieszkańców znajdujących się w pobliżu większych tras komunikacyjnych, ale także otoczenia dróg dojazdowych i okolic. Narastające natężenie ruchu tranzytowego na terenie Gminy Ostrzeszów, dotyczące głównie pojazdów o dużej ładowności przyczynia się do znacznych uciążliwości dla mieszkańców m.in. w postaci emisji hałasu i drgań.

Rozkład głównych szlaków komunikacyjnych - dróg krajowych o największym natężeniu ruchu, przebiegających przez teren gminy prezentuje rys. II.3.1. Do dróg tych należy zaliczyć:

§ drogę krajową z utwardzonym poboczem **nr 11**: Poznań – Jarocin – Ostrów Wlkp - **Niedźwiedź - Kuźniki - Ostrzeszów - Turze** - Kluczbork – Lubliniec - Bytom;

§ drogę krajową **nr 25**: Wrocław – Oleśnica - **Kotowskie** - Ostrów Wlkp - Kalisz.

- § drogę wojewódzką nr 444: Krotoszyn – Odolanów – Szklarka Przygodzka – Szklarka Myślniewska – Ostrzeszów.
- § drogę wojewódzką nr 449: Błaszki – Grabów n. Prosną - Ostrzeszów.
- § drogę wojewódzką dopuszczoną do ruchu ciężkiego do 10 t na oś nr 449: Syców – Kobyla Góra – Olszyna - Ostrzeszów.

Droga krajowa nr 11 na terenie gminy Ostrzeszów, posiada utwardzone pobocze. W mieście Ostrzeszów biegnie przez zachodnią część miasta. Pomimo jej lokalizacji poza centrum miasta, część tej drogi przebiega w bliskiej odległości od budynków mieszkalnych wielorodzinnych i jednorodzinnych. Istniejące na odcinku obszaru zabudowanego ograniczenia prędkości oraz sygnalizacja świetlna, powodują ograniczenie płynności ruchu co prowadzi m.in. do zwiększenia czasu przejazdu, a tym samym wydłużenia czasu emisji hałasu.

Rysunek II.3.1. przedstawia istniejące trasy komunikacyjne kategorii krajowej i wojewódzkiej oraz projektowaną obwodnicę. Na rysunku ujęto również drogi powiatowe i gminne, mimo, że ich uciążliwość dla środowiska pod względem akustycznym jest mniej istotna.

Rysunek II.3.1. Trasy komunikacyjne w Gminie Ostrzeszów

Opracowano na podstawie mapy "Kompas" Wydawnictwo Kartograficzne Szczecin 2004/05

Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego

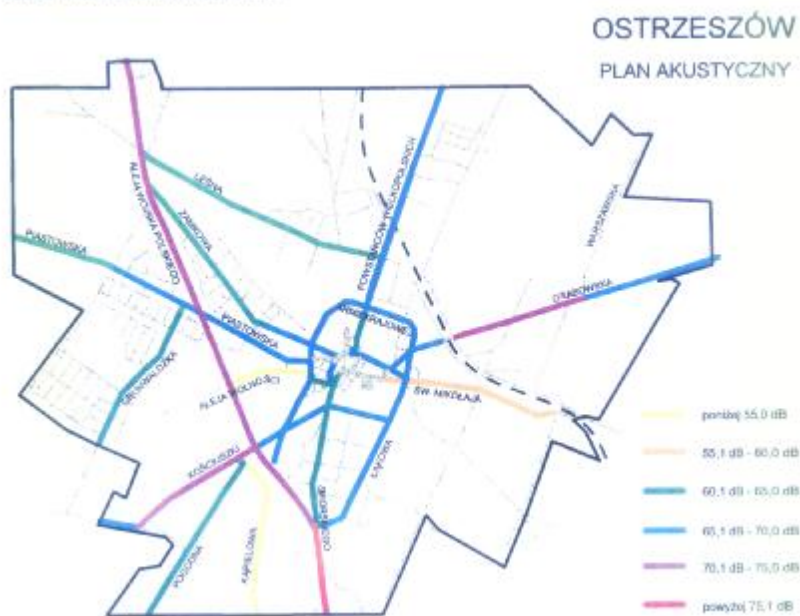
Przy głównym szlaku tranzytowym, jakim jest droga nr 11, ruch samochodowy, zarówno osobowy jak i ciężarowy trwa przez całą dobę. Wzrasta również intensywność ruchu samochodowego w siedliskach miejskich. W przypadku budynków mieszkalnych zlokalizowanych blisko głównych arterii komunikacyjnych, konieczne jest wprowadzenie zabezpieczeń akustycznych w postaci ekranów, oraz przesunięcia ruchu samochodowego (obwodnica), zwłaszcza pojazdów ciężkich poza tereny zamieszkane. Jak wynika z opracowań WIOŚ, najbardziej narażeni na ponadnormatywny, wysoki poziom hałasu są mieszkańcy ulic: Sikorskiego, Al. Wojska Polskiego, Grabowskiej, Kościuszki (Rys. II.3.2.).

Ulicami o najwyższym odnotowanym hałasie powyżej 70 dB są główne ulice wyprowadzające ruch z miasta (trasy wylotowe na Katowice, Poznań, Grabów).

Konieczne jest również poprawienie stanu technicznego nawierzchni drogowych i kontrola pojazdów pod względem emisji hałasu.

Rysunek II.3.2. Mapa akustyczna Ostrzeszowa

Mapa akustyczna Ostrzeszowa.

Źródło: WIOŚ Poznań Delegatura Kalisz- Styczeń 2000 –Informacja o stanie środowiska na obszarze Powiatu Ostrzeszowskiego

3.3. Hałas przemysłowy

Kontrole Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska wykazują, iż do obiektów o dużej uciążliwości akustycznej zaliczyć można zakłady przemysłu spożywczego, rolnego oraz budowlanego. W strefie usług rzemieślniczych do zakładów uciążliwych pod względem hałasu należą zakłady kamieniarskie, stolarskie, betoniarskie itp. W miastach dużą uciążliwość sprawiają zakłady rozrywkowe (dyskoteki).

Przyczynami najczęstszej emisji hałasu do środowiska są:

- § brak odpowiednich zabezpieczeń akustycznych źródeł hałasu pracujących na zewnątrz budynków (instalacje wentylacyjne i odciągowe),
- § niewystarczająca izolacyjność akustyczna ścian, okien, drzwi,
- § niewłaściwy dobór środków transportu wewnętrznego i dróg zakładowych,
- § niewłaściwa organizacja pracy,
- § praca przy drzwiach otwartych,
- § nieprawidłowa lokalizacja linii technologicznych, instalacji i urządzeń na terenie zakładów oraz samych zakładów pośród zabudowy mieszkaniowej.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego

Najbardziej skutecznym środkiem zaradczym przeciwko nadmiernemu hałasowi jest zmniejszenie go u źródła. W przemyśle za szczególnie efektywny sposób uważa się zmiany konstrukcji lub wymianę elementów hałaśliwych urządzeń. Jeśli jest to niemożliwe, znaczne zmniejszenie hałasu można uzyskać przez konstrukcyjne i mechaniczne modyfikacje, bądź przez stosowanie tłumików, izolatorów lub osłon ochronnych.

3.4. Podsumowanie

Ze względu na brak występowania na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów zakładów przemysłowych o znacznej uciążliwości hałasowej, główne działania w zakresie ochrony przed hałasem powinny być skoncentrowane na kontroli obiektów istniejących i przemysłowym planowaniu nowych obiektów. Dlatego też, biorąc pod uwagę wszystkie elementy mające wpływ na uciążliwość związaną z hałasem, należy stwierdzić, że fundamentalną sprawą jest dalekowzroczne i precyzyjne tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, eliminujące zakłady uciążliwe z terenów zabudowy mieszkaniowej oraz wyprowadzanie ruchu samochodowego poza zabudowę mieszkaniową.

4. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

4.1. Wstęp

Promieniowanie elektromagnetyczne jest w środowisku zjawiskiem szeroko rozpowszechnionym, i naturalnym. Źródłem promieniowania jest Słońce i Ziemia, a także coraz więcej źródeł pojawiających się w wyniku rozwoju cywilizacyjnego.

Ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska, określa pole elektromagnetyczne, jako „pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz”.

Zmienne pole elektryczne i magnetyczne są ze sobą wzajemnie sprzężone i indukują się nawzajem, każde z nich staje się źródłem drugiego. W wyniku tego zjawiska, raz wywołane zaburzenie pola elektromagnetycznego, może rozchodzić się w przestrzeni. Takie rozchodzące się zaburzenie nazywa się falą elektromagnetyczną a zjawisko wysyłania fal elektromagnetycznych – promieniowaniem elektromagnetycznym.

Natężenie pola elektromagnetycznego maleje wraz z odległością od jego źródła, a wpływ tego pola na organizmy żywe, zależy od jego natężenia.

Źródłem emitowania promieniowania są stacje telewizyjne i radiowe oraz telefonii komórkowej, urządzenia przemysłowe, systemy przesyłowe energii elektrycznej, a także systemy nawigacyjne obiektów lotniskowych. Źródła te, emitują promieniowanie elektromagnetyczne w szerokim zakresie częstotliwości i o różnych poziomach wartości natężenia pola elektromagnetycznego.

Zasady ochrony pracy i środowiska naturalnego przed szkodliwym działaniem pola elektromagnetycznego, określają w Polsce przepisy szczegółowe. Przepisy te określają obowiązek przeprowadzania okresowych kontroli natężenia pola elektromagnetycznego w pobliżu źródeł promieniowania. Narzucają warunki, konieczne do spełnienia, przy lokalizacji i eksploatacji urządzeń wytwarzających promieniowanie, a także budowy nowych obiektów w pobliżu istniejących źródeł promieniowania.

4.2. Charakterystyka promieniowania elektromagnetycznego

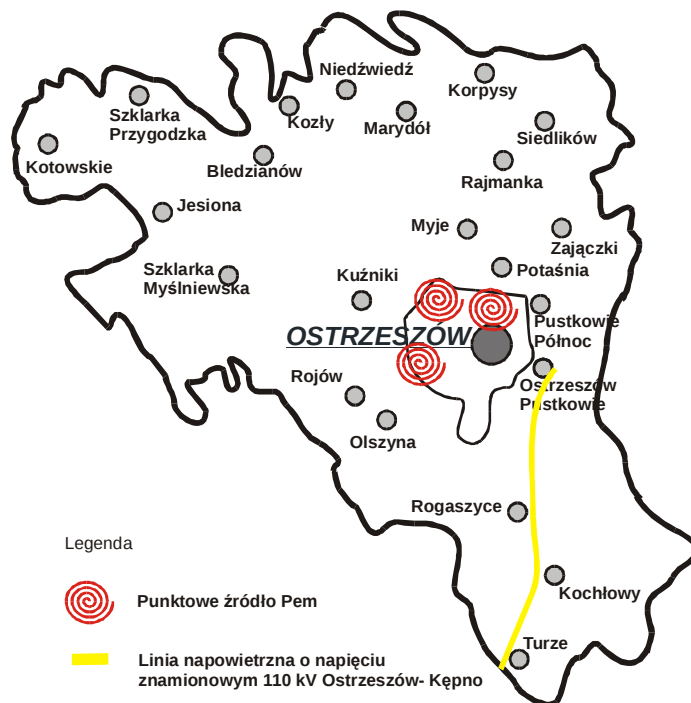
Do głównych źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów należy zaliczyć pojedyncze obiekty i źródła liniowe. Do pierwszych źródeł promieniowania elektromagnetycznego należą stacje bazowe telefonii komórkowej, montowane na typowych konstrukcjach wieżowych o różnych wysokościach, od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów nad poziomem terenu. Na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów zlokalizowane są 3 stacje bazowe telefonii komórkowej – wszystkie na terenie miasta. Ich lokalizację przedstawiono na rysunku II.4.1. Maksymalny zasięg oddziaływania dla ww. obiektów nie przekracza 40 m, na wysokości od 15 do 43 m nad poziomem terenu.

Do źródeł liniowych promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Ostrzeszów, należy zaliczyć linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV oraz stacje elektroenergetyczne. W przypadku linii elektroenergetycznych wyznaczona obliczeniowo szerokość strefy oddziaływania (występowania) promieniowania elektromagnetycznego dla linii 110 kV wynosi do 24 m wzdłuż linii, to znaczy po 12 m od osi linii po każdej stronie.

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego mogą być także maszyny i urządzenia przemysłowe, urządzenia pracujące w zakładach służby zdrowia, znajdujące się na wyposażeniu policji i straży pożarnej. Nie stanowią one jednak znaczącego stopnia oddziaływania na środowisko.

Teren Miasta i Gminy Ostrzeszów, nie jest objęty wykonywaniem pomiarów promieniowania elektromagnetycznego, wobec czego, podanie wartości wskaźników promieniowania elektromagnetycznego jest niemożliwe. Kategoria źródeł PEM świadczy jednak o lokalnym oddziaływaniu na środowisko w strefach, gdzie stałe przebywanie ludzi jest niemożliwe.

Rysunek II.4.1. Lokalizacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów

*Stacja bazowa telefonii komórkowej przy drodze do Grabowa N/ Prosną
[Zdjęcie własne Expert s.c.]*

4.3. Podsumowanie

Na obszarze miasta i gminy brak jest obiektów emitujących znaczne wielkości PEM. Przedstawione źródła PEM nie mają szerokiego zasięgu ujemnego oddziaływania i nie powinny stanowić znaczącego zagrożenia dla środowiska. Zebrane dokumenty i informacje oraz ich analiza, pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków :

1. Brak pomiarów pola elektromagnetycznego, nie pozwala na szczegółową analizę bieżącego stanu w zakresie PEM na terenie miasta i gminy.
2. Zwiększające się zapotrzebowanie na usługi telefonii komórkowej, indukuje szybki rozwój infrastruktury stacji bazowych, co w konsekwencji powoduje powstawanie nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Trzeba więc przyjąć, że w związku z tym, lokalnie wzrośnie emisja promieniowania do środowiska.
3. Powstawanie nowych osiedli mieszkaniowych oraz infrastruktury przemysłowej wiąże się m.in. z koniecznością dostarczenia większej ilości energii elektrycznej, a co za tym idzie budową nowych stacji i sieci elektroenergetycznych. W konsekwencji powstaną nowe źródłami promieniowania elektromagnetycznego. Konieczne jest więc szczególne zwrócenie uwagi przy projektowaniu i budowie tych linii na zapewnienie terenów o odpowiedniej szerokości wzdłuż linii energetycznych, traktowanych jako potencjalnie narażone na promieniowanie elektromagnetyczne. Należy także tak wytyczać trasy przebiegu, by znajdowały się możliwie w jak największej odległości od siedzib ludzkich i obiektów inwentarskich.

5. OCHRONA GLEB

5.1. Wstęp

Racjonalne gospodarowanie zasobami gleb ma na celu utrzymanie harmonijnego rozwoju gospodarczego i zagwarantowanie zdrowych warunków życia ludzi i zwierząt oraz produkcji bezpiecznej żywności i pasz.

W Polsce ochrona gleb, rekultywacja oraz poprawa ich wartości użytkowej została zawarta w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych wielokrotnie nowelizowanej. Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl tych przepisów ma polegać przede wszystkim na ograniczeniu przeznaczenia terenów użytkowanych rolniczo i pod lasami na cele nierolnicze, zapobieganiu obniżaniu urodzajności i produktywności gleb oraz na przywracaniu wartości użytkowej obszarom, które utraciły swój pierwotny charakter, wskutek nierolniczej działalności gospodarczej.

Pojęcie żyzności gleby można określić jako jej zdolność do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych roślin, dostarczania składników pokarmowych i wody, utrzymywania właściwej wymiany gazowej i temperatury.

Wyróżnia się żyzność naturalną, agrotechniczną i nabytą.

- żyzność **naturalna** – występuje w krajobrazach i glebach dziewiczych, tworzona jest wyłącznie przez naturalne zespoły roślinne,
- żyzność **agrotechniczna** – kształtowana jest przez zabiegi uprawowe,
- żyzność **nabyta** – odnosi się do gleb antropogenicznych, powstających na zrekultywowanych terenach poeksploatacyjnych.

Urodzajność gleby – tym terminem określa się zdolność do wytwarzania plonów, czyli zdolność do produkcji. Stąd urodzajność, określa się również produktywnością gleby i wyraża się plonem z jednostki powierzchni. Urodzajność potencjalna określa najwyższe możliwości plonowania roślin uprawnych w określonych warunkach siedliska przy zastosowaniu najwłaściwszych metod uprawy i pielęgnacji. Urodzajność potencjalna powinna być głównym wskaźnikiem wartości gleby, tzw. *bonitacji gleby*.

5.2. Charakterystyka gleb i bonitacja gleb

Zasadniczą przyczyną powstania różnorodnych rodzajów i gatunków gleb było zróżnicowanie rzeźby, budowy geologicznej, skał macierzystych i stosunków wodnych. Dużą rolę przy ostatecznym wykształceniu poszczególnych typów gleb odegrał świat organiczny rozwijający się w glebie.

Pod względem typologicznym wyróżniamy między innymi gleby brunatne, gleby pseudobielicowe, czarne ziemie, mady w dolinach rzecznych i gleby murszowe.

W Gminie Ostrzeszów jak i na większości terenu Powiatu Ostrzeszowskiego występują gleby lekkie i bardzo lekkie, reprezentowane przez:

- § gleby brunatne wytworzone z gliny zwałowej, piasków gliniastych mocnych i lessów, rozróżnia się trzy typy tych gleb: brunatne właściwe, brunatne kwaśne i płowe,
- § gleby bielicowe wytworzone z ubogich w składniki pokarmowe utworów macierzystych różnego pochodzenia takich jak gliny lekkie i średnie, częściowo z piasków gliniastych mocnych na płytko zalegających glinach,
- § gleby bagiennie - torfowe występujące wzdłuż cieków wodnych, powstające w trwale beztlenowych warunkach bagiennych, o zawartości substancji organicznej przekraczającej 20% suchej masy,
- § gleby murszowe – organiczne lub mineralno-organiczne i czarne ziemie, i lokalnie mady na podłożu piaszczystym.

Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatu mają również duży wpływ czynniki glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu. W celu właściwego użytkowania gruntów opracowano podział gleb na kompleksy przydatności rolniczej, zwane również kompleksami glebowo-rolniczymi. Pod względem rolniczej przydatności gleb na terenie gminy można wyróżnić:

Grunty orne:

- § kompleks 2 - pszenno dobry
- § kompleks 3 - pszenno wadliwy
- § kompleks 4 - żytni b. dobry
- § kompleks 5 - żytni dobry
- § kompleks 6 - żytni słaby
- § kompleks 7 - żytni bardzo słaby
- § kompleks 8 - zbożowo-pastewny mocny
- § kompleks 9 - zbożowo-pastewny słaby

Użytki zielone:

- § kompleks 2z – średnie
- § kompleks 3z – słabe i bardzo słabe

Na terenie Gminy Ostrzeszów, dominują kompleksy żytnie, a wśród nich największy udział mają kompleks 7 - żytni bardzo słaby (37 %), kompleks 6 – żytni słaby (15 %) [Mielcarek i in., 2001].

Głównym czynnikiem zmniejszającym przydatność części gleb jest mała zasobność w składniki pokarmowe oraz cienka warstwa próchnicy a także niekorzystne stosunki wodne – w wielu przypadkach zbyt płytki poziom wody gruntowej.

Bonitacja gleb polega na ocenie ich jakości i podziale gleb na klasy. Bonitacja gleb, uwzględnia w sposób szczególny takie cechy morfologiczne i właściwości glebowe jak: położenie w terenie, budowa profilu, barwa, struktura, odczyn, przepuszczalność, stosunki wodne i inne

Jak podaje powiatowy program ochrony środowiska, pod względem bonitacji gleb, teren całego powiatu charakteryzuje się brakiem gleb I i II klasy bonitacyjnej. Największą część terenu, zarówno wśród gruntów rolnych, jak i użytków zielonych zajmują gleby najsłabsze tj. V i VI klasy bonitacyjnej. Część zachodnia powiatu - obszar Wzgórz Ostrzeszowskich charakteryzuje się występowaniem gleb lepszych tj. III i IV klasy bonitacyjnej.

Obszar całej gminy natomiast, charakteryzuje się brakiem gleb I i II klasy bonitacyjnej. Największą część gminy, zarówno wśród gruntów rolnych, jak i użytków zielonych zajmują gleby najsłabsze tj. V i VI klasy bonitacyjnej.

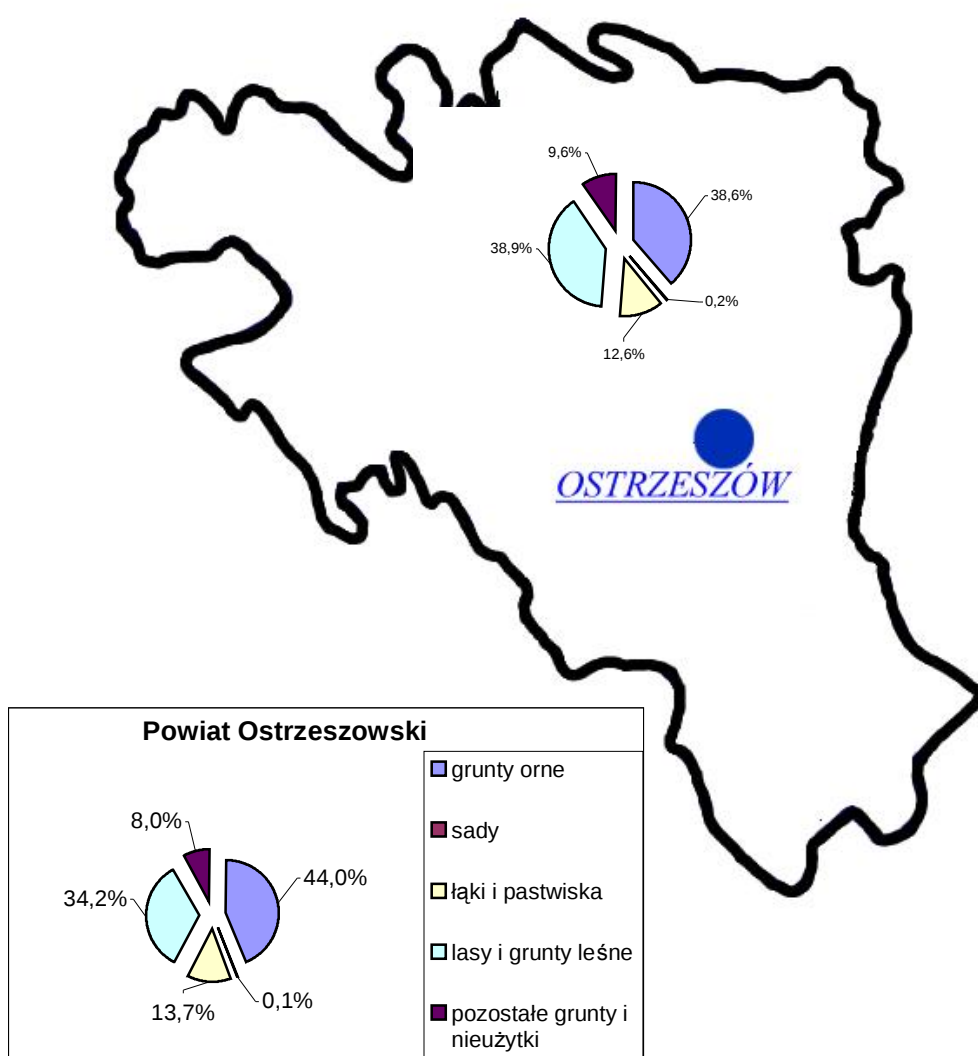
5.3. Użytkowanie ziemi

Ogólna powierzchnia ewidencyjna gruntów w Gminie Ostrzeszów wynosi 18 700 ha. Użytki rolne zajmują ok. 9 612 ha, co stanowi ok. 51,4 %, w tym grunty orne stanowią 38,6 %, użytki zielone 12,6 %, sady 0,2%. Natomiast lasy i grunty leśne zajmują ok. 7 274 ha tj. 38,9 %. Pozostały obszar gminy stanowią tereny zabudowane, tereny pod wodami i nieużytki, które w sumie wynoszą ok. 9,6% powierzchni gminy.

Tabela II.5.1. Struktura użytkowania gruntów

Nazwa gminy	Powierzchnia ogólna gminy	Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
1	2	3	4	5	6	7
Gmina Ostrzeszów	18 700	38,6%	0,2%	12,6%	38,9%	9,6%
Powiat Ostrzeszowski	77 180	44,0%	0,1%	13,7%	34,2%	8,0%

¹⁾ - dane WUS za 2000 r.

Rysunek II.5.1. Użytkowanie gruntów Gminy Ostrzeszów na tle Powiatu Ostrzeszowskiego

5.4. Stopień zanieczyszczenia gleb

Instytucją zajmującą się badaniem jakości gleb jest Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu, która wykonuje te badania w ramach Regionalnego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. W ramach tych badań na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego w latach 2001 - 2002 przeprowadzono pomiary w 4 punktach.

W każdym punkcie pomiarowym pobrano próbki glebowe z dwóch warstw (I-sza warstwa 0–20 cm, II-ga warstwa 40–60 cm).

Tabela II.5.2. Wyniki badań gleb w monitoringu regionalnym w Powiecie Ostrzeszowskim – Gminie Ostrzeszów w latach 2001-2002 [źródło: WIOŚ]

Nr punktu	Lokalizacja punktu pomiarowego	Gmina	Klasa gleby	próchnica [%]	S-SO ₄ mg/100g gleby	odczyn pH	Zawartość całkowita [mg/kg]								
							Cu	Zn	Cd	Pb	Ni	Cr	Mn	Fe	As
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ROK 2001															
35	Siedlików	Ostrzeszów	IVa	1,14	0,90	4,4	6,7	36,3	0,173	12,3	5,50	8,33	212	5367	1,933

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż Gmina Ostrzeszów, to tereny o glebach kwaśnych, z istotnym prawdopodobieństwem niebezpieczeństwa ich degradacji.

Stopień zawartości siarki siarczanowej w badanych punktach gleb Gminy Ostrzeszów jest niski. Pozostałe badane wskaźniki (Cu, Zn, Cd, Pb, Ni, Cr, Mn, Fe, As) wykazują również niskie wartości, nieprzekraczające naturalnej zawartości tych pierwiastków w glebach.

5.5. Podsumowanie

Obszar Gminy Ostrzeszów charakteryzuje się glebami średniej (III i IV klasa bonitacyjna) i niskiej (V - VIz klasa bonitacyjna) jakości. Brak jest gleb o wysokiej jakości tj. I i II klasy bonitacyjnej. Gmina Ostrzeszów jest obszarem, gdzie rolnictwo odgrywa bardzo istotną rolę. Użytki rolne zajmują prawie 52 % powierzchni gminy. Drugi pod względem wielkości sposób użytkowania, to tereny zalesione i grunty leśne, które w gminie obejmują ok. 39 % jej powierzchni.

Jakość gleb nie wykazuje przekroczeń wartości dopuszczalnych metali ciężkich i innych badanych wskaźników - poziom zawartości naturalnej. Występuje natomiast dość znaczne zakwaszenie gleb, które w części kwalifikuje gleby jako bardzo kwaśne (odczyn pH poniżej 4,5).

6. SUROWCE NATURALNE

6.1. Wstęp

Opracowania na szczeblu powiatowym, określają iż cały Powiat Ostrzeszowski, charakteryzuje się występowaniem niewielkiej ilości surowców naturalnych. Używając klasyfikacji surowców zawartej w ustawie prawo geologiczne i górnicze, można stwierdzić, że na obszarze Gminy Ostrzeszów, występują kopaliny podstawowe i pospolite, które zaliczane są do zasobów nieodnawialnych.

6.2. Kopaliny podstawowe i pospolite

Występujące na terenie gminy surowce naturalne mają niewielkie złoża. Zestawienie tych kopalin przedstawiono w tabeli II.6.1.

Tabela II.6.1. Zasoby kopalin w Gminie Ostrzeszów

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj kopaliny	Lokalizacja kopaliny - nazwa	Udokumentowana wielkość złoża [tys. ton lub tys. m ³]
1	2	3	4	5
1.	Ostrzeszów	ił poznański	Ostrzeszów	2 136/2134
2.		kruszywo naturalne	Rogaszyce	1 348/1 108
3.		kruszywo naturalne	Rogaszyce II	427/413
4.		ił poznański	Rojów	194/174
5.		piaski szklarskie	Olszyna	1,4 / 1,4
6.		kruszywo naturalne	Ostra Góra	100 - 200
7.		kruszywo naturalne	Olszyna	70 - 100
8.		kruszywo naturalne	Rojów	50
9.		torf	rej. Mikorzyn	63,4 36,6 380,8
10.		torf	rej. Szklarka Przygodzka	50 55,3 56,3 24,5

Kopaliny podstawowe

Węgiel brunatny – nie występuje na terenie gminy.

Gaz ziemny – nie występuje na terenie gminy.

Kopaliny pospolite

Kruszywo naturalne - stosowane w budownictwie i drogownictwie, na terenie gminy występuje w Rogaszycach, Ostrej Górze, Olszynie i Rojowie.

Piaski szklarskie - występują w złożu Olszyna w rejonie Ostrzeszowa, nie są eksploatowane.

Iły - występują w Ostrzeszowie i Rojowie.

Torf - na terenie gminy złoża eksploatowane występują jedynie w rejonie Szklarki Przygodzkiej.

Rysunek II.6.1. Lokalizacja kopalin w Gminie Ostrzeszów

6.3. Podsumowanie

Teren Gminy Ostrzeszów to obszar mało zasobny w surowce naturalne. Występujące złoża nie są zbyt duże. Obecnie eksploatowane złoża to iły i kruszywo naturalne.

Przy każdym wydobywaniu kopalin należy mieć na uwadze skutki ekologiczne, jakie niesie za sobą eksploatacja i przetwórstwo surowców naturalnych. Każdorazowo jest to naruszenie równowagi w środowisku przyrodniczym. Bezpośrednim efektem jest naruszenie rzeźby terenu, gleb i stosunków wodnych.

7. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

7.1. Wstęp

Teren Gminy Ostrzeszów cechuje występowanie głównie cieków powierzchniowych. Brak jest naturalnych jezior.

7.2. Wody powierzchniowe

7.2.1. Charakterystyka wód powierzchniowych występujących na terenie Gminy Ostrzeszów

POWIERZCHNIOWE WODY PŁYNĄCE

Gmina Ostrzeszów położona jest głównie na obszarze zlewni rzeki Baryczy. Przy wschodniej granicy gminy przebiega linia wododziałowa zlewni Baryczy i zlewni Prosny. Rzeki Gminy Ostrzeszów mają charakter cieków nizinnych, o niewielkich przepływach, charakteryzujące się systematycznym wzrostem stanu wód w okresie od listopada do lutego, kulminacją w okresie wiosennym (luty-marzec) spowodowaną wodami roztopowymi, następnie systematycznym spadkiem w okresie od marca do czerwca i niskim, ustabilizowanym stanem wód w okresie letnim.

Barycz i jej dopływy

Barycz nie przepływa przez tereny należące do Gminy Ostrzeszów, jednak uchodzą do niej ciekі przepływające przez gminę. Należy do nich zaliczyć:

§ Rów Bledzianowski (Strzegowa),

Strzegowa - Bledzianów
[Zdjęcia własne Expert s.c.]

Strzegowa – Bledzianów

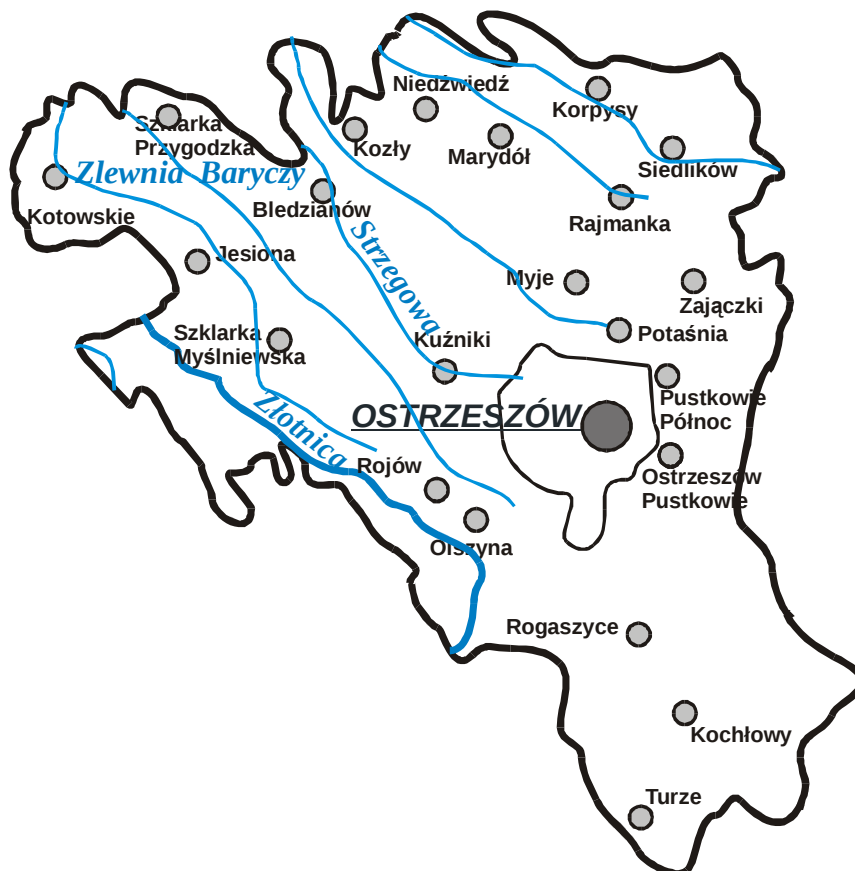
§ rzeki: Złotnica, , której źródła znajdują się na obszarze Wzgórz Ostrzeszowskich.

Powyższe dopływy Baryczy są bezpośrednimi odbiornikami ścieków z obszaru gminy.

§ Rów Bledzianowski (Strzegowa) z wylotem z oczyszczalni komunalnej dla Ostrzeszowa w miejscowości Rojów,

Rzeka Barycz pośrednio, poprzez swoje dopływy, jest odbiornikiem ścieków z obszaru Gminy Ostrzeszów.

Rysunek II.7.1. Rzeki Gminy Ostrzeszów

WODY STOJĄCE

Gmina Ostrzeszów pozbawiona jest jezior. Występują jedynie stawy powstałe w wyrobiskach po eksploatacji glin i iłów.

Zbiorniki retencyjne planowane

Zbiorniki na rzece Złotnica gm. Ostrzeszów

Na rzece Złotnica planuje się 2 zbiorniki retencyjne mające na celu poprawę stosunków wodnych w gminie Ostrzeszów. Zbiorniki te mają być zlokalizowane we wsi Olszyna i Szklarka Myślniewska. Pierwszy z nich ma pełnić również funkcję rekreacyjną.

7.2.2. Jakość powierzchniowych wód płynących Powiatu Ostrzeszowskiego

Ze względu na fakt, że dopływy rzeki Barycz w jej przyźródłowym odcinku odwadniają teren zachodni powiatu w tym Gminę Ostrzeszów w niniejszym opracowaniu przedstawiono jakość wód rzeki Barycz w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Odolanowie (poza terenem Gminy Ostrzeszów).

Ocenę jakości wód dla ww. rzeki w latach 2000 - 2002 zaprezentowano w tabeli II.7.1. dla przekroju kontrolno-pomiarowego powyżej ujścia Złotnicy. Ze względu na brak, podczas wykonywania niniejszego opracowania, obowiązującego aktu prawnego w zakresie klasyfikacji wód powierzchniowych oraz ze względu na okres w jakim badania były wykonywane, wyniki badań monitoringowych przeprowadzone przez WIOŚ przyrównano do obowiązujących w trakcie ich wykonywania norm dla klas czystości wód powierzchniowych określonych w Rozporządzeniu MOŚZNiL z dnia 5.11.1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. Nr 116, poz. 503). Zgodnie z tym Rozporządzeniem przyjmuje się trzystopniową klasyfikację czystości śródlądowych wód płynących:

klasa I – wody nadające się do zaopatrzenia ludności w wodę do picia, zaopatrzenia zakładów wymagających wody o jakości wody pitnej oraz bytowania w warunkach naturalnych ryb łososiowatych;

klasa II – wody nadające się do bytowania w warunkach naturalnych innych ryb niż łososiowate, chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, celów rekreacyjnych, uprawiania sportów wodnych oraz do urządzania zorganizowanych kąpielisk;

klasa III – wody nadające się do zaopatrzenia zakładów innych niż zakłady wymagające wody o jakości wody do picia, nawadniania terenów rolniczych wykorzystywanych do upraw ogrodniczych oraz upraw pod szkłem i pod osłonami z innych materiałów.

Barycz

Jakość wód przyźródłowego odcinka Baryczy w latach 2000 - 2002 ulegała nieznacznym zmianom, jednak jak widać z tabeli II.7.1 nie odpowiadała klasom czystości wód powierzchniowych. Głównymi czynnikami decydującymi o pozaklasowym charakterze wód Baryczy są nadmierne zawartości azotu azotynowego, fosforu ogólnego oraz Escherichii Coli. W roku 2001 dodatkowo nastąpił wzrost zanieczyszczenia materią organiczną, w tym nie odpowiadające normom wielkości BZT₅.

Tabela II.7.1. Stan czystości wód rzeki Barycz w punkcie pomiarowo-kontrolnym położonym w jej przyźródłowym odcinku w latach 2000 - 2002 [źródło: WIOŚ]

Lokalizacja punktu pomiarowego	Klasa czystości			Wskaźnik decydujący o wypadkowej klasie czystości rzeki w roku		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Barycz (km biegu rzeki)						
115,2 km, powyżej ujścia Złotnicy - m. Odolanów	non	non	non	azot azotynowy, fosfor ogólny, miano Coli	BZT ₅ , azot azotynowy, fosfor ogólny, miano Coli.	azot azotynowy, fosfor ogólny, miano Coli

non - nie odpowiada normom

Na jakość wód przyźródłowego odcinka Baryczy, decydujący wpływ mają ścieki komunalne odprowadzane z Odolanowa oraz spusty wody ze stawów rybackich w Przygodzicach. Źródła tych zanieczyszczeń leżą poza Gminą Ostrzeszów. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że przyźródłowy odcinek Baryczy jest również odbiornikiem wód szeregu niewielkich cieków (rzek i rowów melioracyjnych) zlokalizowanych m.in. w omawianym rejonie. Dopływ Baryczy Strzegowa jest odbiornikiem ścieków oczyszczonych z oczyszczalni gminnej w Ostrzeszowie. Rzeka ta nie jest jednak objęta monitoringiem regionalnym i trudno mówić o wielkości jej wpływu na stan jakości wód Baryczy.

Największy wpływ na stan czystości rzek mają zanieczyszczenia biogenne oraz bakteriologiczne decydujące o stanie sanitarnym rzek. Utrzymujący się stan zanieczyszczeń rzek spowodowany jest głównie brakiem kanalizacji na terenach wiejskich przy jednoczesnym wyposażaniu tych obszarów w wodociągi.

7.3. Wody podziemne

7.3.1. Charakterystyka wód podziemnych

Głównym poziomem użytkowym wód podziemnych na terenie gminy, określonym decyzjami – pozwoleniami wodno-prawnymi, są utwory czwartorzędowe. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kat. „B” wynoszą 1.317 m³/h. Oprócz nich występują wody trzeciorzędowe. Utwory czwartorzędowe i trzeciorzędowe występują na głębokościach 50 m do 90 m i więcej.

7.3.2. Jakość wód podziemnych

Ocena jakości zwykłych wód podziemnych dokonywana jest w oparciu o krajową, regionalną i lokalną sieć monitoringu. Teren Powiatu Ostreszowskiego zaliczyć należy do średnio rozwiniętego systemu monitoringu. Na jego terenie w latach 1999 - 2002 były badane wody ze stanowisk badawczych zlokalizowanych:

§ w ramach monitoringu regionalnego wód podziemnych - w Szklarcie Myślniewskiej Gm. Ostreszów
Oceny jakości wód podziemnych dokonano według „Klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu” - PIOŚ 1995 r. tj.:

§ Klasa I a – wody najwyższej jakości

§ Klasa I b – wody wysokiej jakości

§ Klasa II – wody średniej jakości

§ Klasa III – wody niskiej jakości.

W tabeli II.7.2 przedstawiono stanowisko badawcze monitoringu wód podziemnych wraz z klasyfikacją jakości zwykłych wód podziemnych.

Tabela II.7.2. Charakterystyka punktu kontrolno-pomiarowego wód podziemnych zlokalizowanego na terenie Gminy Ostreszów [źródło: WIOŚ]

Lokalizacja	Gmina	Stratygrafia	Obszar	Jakość			
				1999	2000	2001	2002
Sieć regionalna monitoringu zwykłych wód podziemnych z klasyfikacją jakości							
Szklarka Myślniewska	Ostrzeszów	Q	LZWP	-	-	II	Ib

LZWP - lokalny zbiornik wód podziemnych

Badania wód podziemnych przeprowadzone przez WIOŚ w latach 1999 - 2002 r. na terenie Powiatu Ostreszowskiego wykazały, że wody podziemne tego obszaru odpowiadają klasie czystości Ib tj. wody wysokiej jakości (Szklarka), II klasie czystości tj. wody średniej jakości (w 2001 r. Szklarka).

Do najczęściej powtarzających się wskaźników fizyko-chemicznych, których stężenia powodowały obniżenie ogólnej klasy czystości wód do klasy II należały: mętność, barwa, mangan, żelazo, azot amonowy i fosforany. Informacja ta jednak, z uwagi na pobór wody z jednego punktu pomiarowego, nie może wpływać na ocenę jakości wód na terenie gminy.

7.4. Gospodarka wodno-ściekowa

7.4.1. Charakterystyka gospodarki wodnej

Gmina Ostreszów na cele bytowe wykorzystuje ujęcia podziemne. W tabeli II.7.3 przedstawiono charakterystykę ujęć gminnych, określającą stan wykorzystania wód na terenie Gminy dla potrzeb zaopatrzenia ludności w wodę.

Tabela II.7.3. Charakterystyka podziemnych ujęć wód Gminy Ostrzeszów

Gmina	Lokalizacja ujęcia	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kat. "B"	Utwory	Q max. godz. ujęcia
		m ³ /h		m ³ /h
Ostrzeszów	Ostrzeszów ul. Cicha	605	czwartorzędowe	155
	Potaśnia – Zajączki /Myje/			33
	Szklarka Myślniewska OLSZYCE			100
	Szklarka Myślniewska st.Nr 6			35
	Bledzianów - ujęcie awaryjne	x	x	x

Ujęcie wód podziemnych w Ostrzeszowie →

[Zdjęcie własne Expert s.c.]

Ujęcie wód podziemnych w Potaśni →

[Zdjęcie własne Expert s.c.]

Ujęcie wód podziemnych w Bledzianowie →

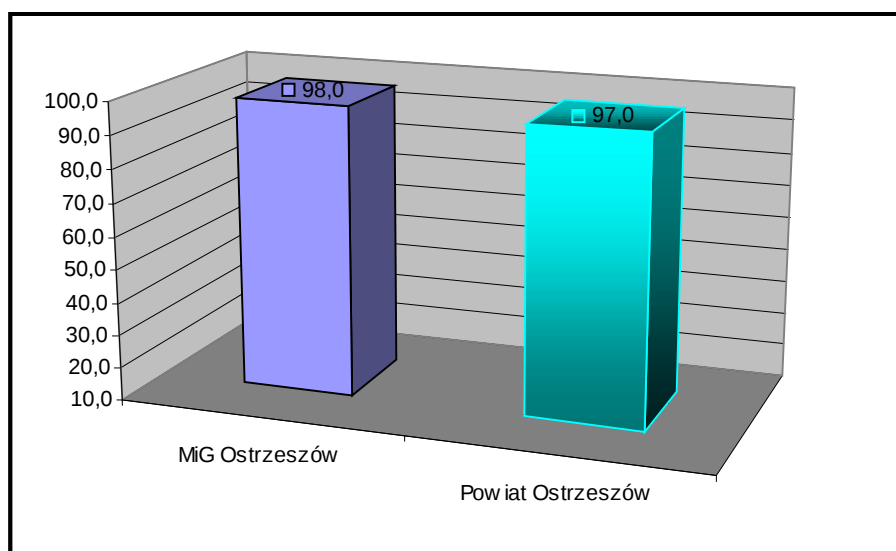
[Zdjęcie własne Expert s.c.]

W tabeli II.7.4 oraz na wykresie II.7.1 przedstawiono poziom zwodociągowania Gminy, z której wynika, że średni procent zwodociągowania gminy wynosi 98% (uwzględniając miasto). Średni stopień zwodociągowania powiatu wynosi natomiast 97%.

Tabela II.7.4. Struktura zwodociągowania Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Urzędu Gminy]

Lp.	Gmina/Powiat	Procent zwodociągowania
1	Miasto i Gmina Ostrzeszów	98%
2	Powiat Ostrzeszowski	97%

Wykres II.7.1. Procent zwodociągowania Gminy Ostrzeszów w porównaniu z Powiatem Ostrzeszowskim

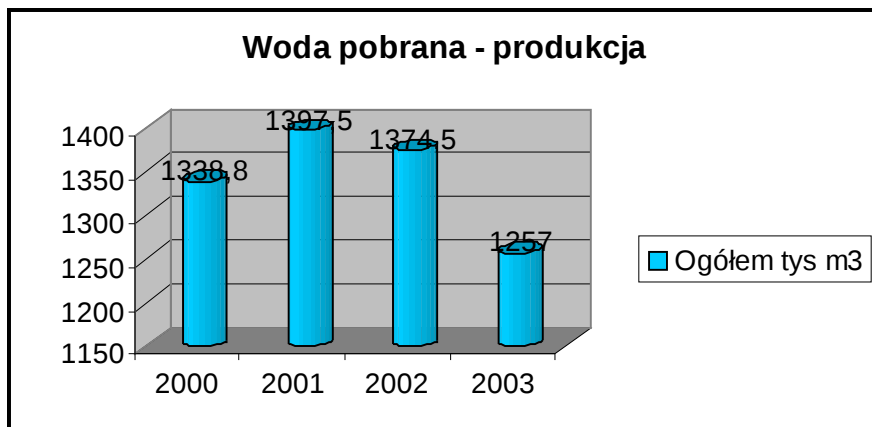
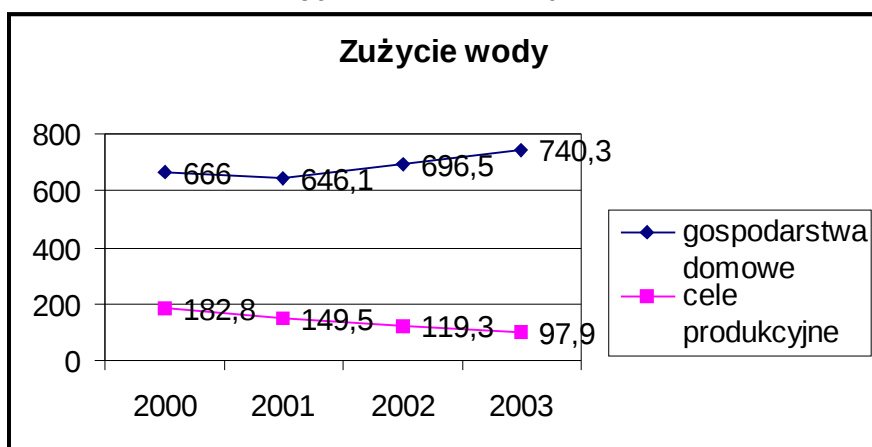

W tabeli II.7.5. przedstawiono pobór wody z ujęć gminnych w okresie ostatnich czterech lat. Z przedstawionych danych wynika, że całkowity pobór wody w poszczególnych latach utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela II.7.5. Pobór wody w latach 2000 - 2003 r. z ujęć na terenie Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Gminy, Wodociągów i Zakładów Komunalnych]

Wyszczególnienie	Pobór wody z ujęć podziemnych [tys. m ³]			
	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003
MiG Ostrzeszów	1338,8	1397,5	1374,5	1257
Powiat Ostrzeszowski	2 759,8	2 762,8	2 873,6	bd

Straty wody występujące w sieciach wodociągowych wahają się w granicach od kilku do kilkunastu procent poboru wody.

Wykres II.7.2. Wielkość poboru wód z ujęć gminnych na terenie Gminy Ostrzeszów w latach 2000 - 2003**Wykres II.7.3. Dostawa wody do gospodarstw domowych, na cele produkcyjne i inne w latach 2000 - 2003 z ujęć na terenie Gminy Ostrzeszów¹⁾**

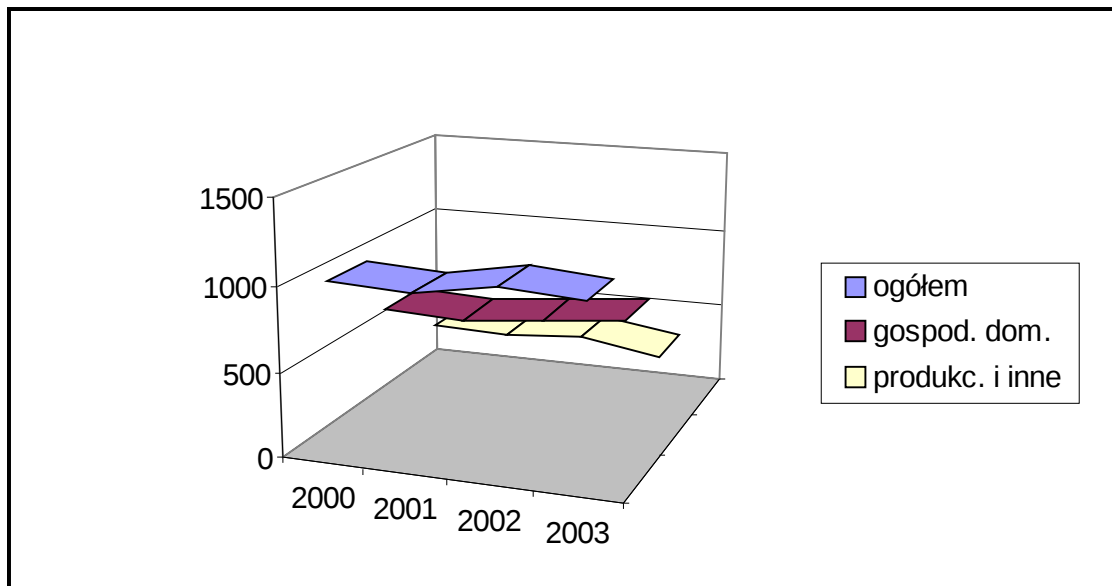
¹⁾ dane źródłowe: Urząd Gminy, Zakłady Komunalne i Wodociągowe

Tabela II.7.6. Dostawa wody odbiorcom w latach 2000 - 2003 r. z ujęć na terenie Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Gmin]

Rodzaj jednostki terytorialnej	Dostawa wody odbiorcom [tys. m³]										
	Rok 2000			Rok 2001			Rok 2002			Rok 2003	
	ogółem	w tym na cele		ogółem	w tym na cele		ogółem	w tym na cele		ogółem	w tym na cele
		gosp. dom.	prod i inne		gosp. dom.	prod i inne		gosp. dom.	prod i inne		gosp. dom. prod i inne
Miasto i Gmina Ostrzeszów	1028,6	666	362,6	1000,2	646,1	354,1	1081,1	696,5	384,6	1050,5	740,3 310,2

Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca korzystającego z sieci wodociągowej waha się w granicach 60 - 100 dm³/d, natomiast średnia dla miasta i gminy wynosi ok. 87 dm³/d.

Poziomy dostawy wody do gospodarstw domowych oraz na cele produkcyjne i inne w ciągu ostatnich czterech lat prezentuje wykres II.7.4.

Wykres II.7.4. Dostawa wody dla poszczególnych grup odbiorców

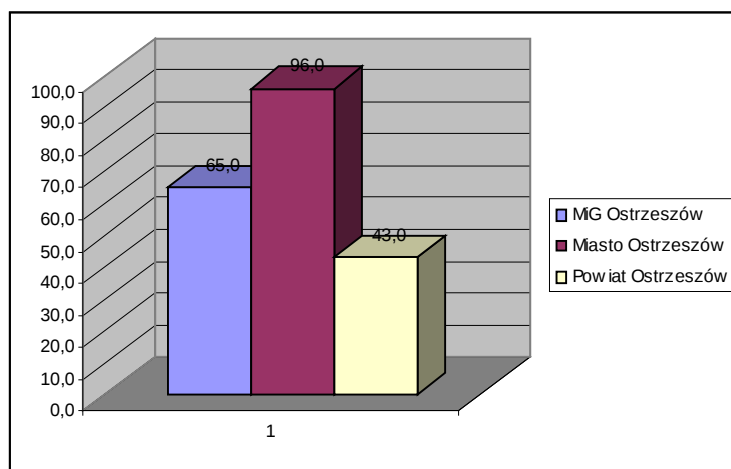
Dostawa wody do gospodarstw domowych oraz na cele produkcyjne i inne w latach 2000 - 2002 utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast w 2003 zauważalne jest zmniejszenie dostaw do sektora produkcyjnego i zwiększenie dostaw wody do sektora gospodarstw domowych.

7.4.2. Charakterystyka gospodarki ściekowej

Istniejący stan skanalizowania Miasta i Gminy przedstawia tabela II.7.7 oraz wykres II.7.5. Średni procent ludności gminy korzystającej z kanalizacji jest równy 65%,. Wartość ta dotyczy miasta Ostrzeszów. Tereny wiejskie są nie skanalizowane

Tabela II.7.7. Struktura skanalizowania Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Urzędu Gminy]

Lp.	Gmina/Powiat	Procent skanalizowania
1	Miasto i Gmina Ostrzeszów	65%
2	Miasto Ostrzeszów	96%
3	Powiat Ostrzeszowski	43%

Wykres II.7.5. Procent skanalizowania Gminy Ostrzeszów w porównaniu z Powiatem Ostrzeszowskim

Niski stopień skanalizowania, terenów wiejskich może budzić zaniepokojenie, gdyż powstające na tych obszarach ścieki socjalno-bytowe niewątpliwie częściowo trafiają do zlewni rzek przepływających przez Gminę Ostrzeszów, negatywnie oddziałując na stan czystości wód powierzchniowych. Brak kanalizacji jest zasadniczym problemem w zakresie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i jednocześnie gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich.

Oczyszczalnia na terenie Gminy

Na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów znajduje się 1 oczyszczalnia ścieków, do której kierowane są ścieki komunalne i przemysłowe.

Oczyszczalnia ścieków w Ostrzeszowie

[Zdjęcie własne Expert s.c.]

Charakterystykę oczyszczalni w Ostrzeszowie przedstawiono w poniższej tabeli, natomiast jej lokalizację na rys. II.7.2. Oczyszczalnia ta jest największą oczyszczalnią na terenie powiatu, o przepustowości rzędu 9.000 m³/d. i posiada II stopień oczyszczania ścieków.

Tabela II.7.8. Charakterystyka oczyszczalni ścieków w Ostrzeszowie

Lp.	Gmina	Lokalizacja oczyszczalni ścieków obsługującej gminę	Rodzaj oczyszczalni	Moc przerobowa [m ³ /d]			Odbiornik ścieków oczyszcz.	Zlewnia rzeki
				Q _{śr. dobowe}	Q _{max. dobowe}	Q (okres z opadami)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ostrzeszów	Ostrzeszów	mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	7 500	9 000	12 000	Strzegowa	Barycz

W istniejącej oczyszczalni oprócz ścieków socjalno-bytowych oczyszczane są również ścieki przemysłowe.

Rysunek II.7.2. Lokalizacja oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ostrzeszów

W przyszłości planuje się rozbudowę istniejącej oczyszczalni w Ostrzeszowie.

7.5. Podsumowanie

Stan środowiska wodnego na terenie Gminy Ostrzeszów wykazuje wysoką i średnią jakość wód podziemnych. Natomiast w zakresie wód powierzchniowych na terenie gminy nie jest prowadzony monitoring. Na terenie Gminy Ostrzeszów znajduje się 1 oczyszczalnia ścieków, przy skanalizowaniu Miasta Ostrzeszów w 96%. Uwzględniając korzystanie z wodociągów przez ok. 98% mieszkańców miasta i gminy, niewątpliwie konieczne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach wiejskich, i podłączenie tych obszarów do oczyszczalni ścieków. Zadanie to, powinno być realizowane zgodnie z będącym w trakcie opracowania dokumentem kanalizowania terenów gminy oraz z uwzględnieniem czynników ekonomicznych (w przypadku występowania bardzo rozproszonej zabudowy, niekorzystnej rzeźby terenu - preferowanie przydomowych oczyszczalni ścieków). Przyczyni się to do poprawy jakości wód cieków powierzchniowych.

Jednostkowe zużycie wody z gminnych wodociągów utrzymuje się na poziomie dolnych wartości normowych. Ograniczenie poboru wody można więc uzyskać jedynie ze zmniejszenia strat sieciowych. Jakość wód w niektórych miejscach jest na granicy wartości normowych, dlatego też modernizacji wymagają ujęcia i konieczna jest budowa stacji uzdatniania.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych na terenie Gminy Ostrzeszów powodowane jest również wpływami z pól uprawnych, niosącymi specyficzny ładunek zanieczyszczeń.

8. GOSPODARKA ODPADAMI PLAN GOSPODARKI ODPADAMI

Charakterystyka prowadzonej aktualnie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów gospodarki odpadami, została zaprezentowana w osobnym dokumencie – „Planie gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Ostrzeszów”, stanowiącym integralną część niniejszego opracowania.

9. PRZYRODA I KRAJOBRAZ

9.1. Wstęp

Podstawowym aktem prawnym w Polsce wyznaczającym cele, zasady i formy ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej oraz krajobrazu jest *Ustawa o ochronie przyrody (Dz.U. Nr92, poz 880 z 2004r.)*. Zgodnie z tą ustawą, ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności:

- § dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- § zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych;
- § siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- § tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt, krajobrazu;
- § zieleni w miastach i wsiach, zadrzewień.

Działania te mają na celu:

- § utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- § zachowanie różnorodności biologicznej;
- § zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- § zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- § ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- § utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- § kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Ochrona przyrody jest obowiązkiem każdego obywatela, organów administracji publicznej, a także jednostek organizacyjnych oraz osób prawnych i fizycznych prowadzących działalność wpływającą na przyrodę.

Wyżej wymienione cele realizowane są przez:

- § uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa, programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw, strategiach rozwoju gmin, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz w działalności gospodarczej i inwestycyjnej;
- § obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody;
- § opracowywanie i realizację ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej, programów ochrony gatunków, siedlisk i szlaków migracji gatunków chronionych;
- § realizację krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań;
- § prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody;
- § prowadzenie badań naukowych nad problemami związanymi z ochroną przyrody.

9.2. Świat roślinny i lasy

Jak podaje Krajowy Program Zwiększania Lesistości -Ministerstwa Środowiska /Warszawa - aktualizacja 2003 r./, lesistość Polski jest niższa od średniej europejskiej wynoszącej 31,1%. Istniejące analizy określają, że racjonalna lesistość Polski z punktu widzenia struktury użytkowania ziemi i kształtowania środowiska na obecnym poziomie rozwoju cywilizacyjnego powinna wynosić 33 - 34%.

Konieczność zaangażowania polskiego leśnictwa w zagospodarowanie gleb marginalnych, wynika przede wszystkim z ustawowego obowiązku realizacji środowiskotwórczych i publicznych funkcji lasów. Dotyczy to przede wszystkim pozytywnego wpływu lasów na bilans wodny, ograniczenia procesów erodowania gleb, stepowienia krajobrazu, oczyszczania powietrza, wód i gleb z substancji chemicznych, zmniejszania efektu cieplarnianego, a także poprawy warunków życia ludności w rejonach zurbanizowanych.

W ostatnim okresie na sytuację ochrony przyrody w Polsce zaczęły oddziaływać uregulowania prawne Unii Europejskiej. Dotyczy to dwóch dyrektyw unijnych - ptasiej i siedliskowej. Dyrektywy te - ujmując ogólnie - określają gatunki i siedliska godne ochrony na obszarze Europy (Unii Europejskiej), a także sposoby ich ochrony w postaci ogólrnoeuropejskiej sieci obszarów chronionych pod nazwą Natura 2000. Obok programu Natura 2000 funkcjonuje w Polsce projekt sieci ekologicznej Econet, który jest rozwinięciem tego programu w kierunku tworzenia realnych powiązań ekologicznych między terenami chronionymi. Projekt Econet został wprowadzony do polityki planistycznej i strategii rozwoju wielu województw, szczególnie w kwestiach dotyczących utrzymania i poszerzenia korytarzy leśnych.

Zwiększenie lesistości uzasadnione jest przede wszystkim potrzebą większego wykorzystania funkcji lasów w:

- § retencjonowaniu i łagodzeniu ekstremalnych stanów przepływu wód,
- § powierzchniowych i gruntowych,
- § przeciwdziałaniu degradacji i erozji gleb oraz stepowieniu krajobrazu,
- § wiązaniu CO₂ i gazów przemysłowych z powietrza, wody i gleby oraz neutralizacji ich negatywnego działania,
- § korzystnej modyfikacji warunków hydrologicznych i topoklimatycznych na terenach rolniczych,
- § zachowaniu zasobów genowych flory i fauny oraz przywracaniu różnorodności biologicznej i naturalności krajobrazu,
- § tworzeniu możliwości wypoczynku dla ludności oraz poprawy warunków życia na terenach zurbanizowanych.

Ocena potencjalnej podaży gruntów rolnych do zalesienia według IUNG w Puławach:

- § grunty marginalne są to gleby pozostające obecnie w użytkowaniu rolniczym lub w ewidencji użytków rolnych, które ze względu na niekorzystne uwarunkowania przyrodnicze i antropogeniczne mają niską produktywność lub nie nadają się do produkcji zdrowej żywności i mogą lub powinny być przekwalifikowane w inną formę użytkowania, czyli przekazane pod zalesienia, zabudowę, użytki ekologiczne, rekreacje itp. Grunty marginalne obejmują cztery wymienione niżej grupy gleb:

1. Nieurodzajne gleby użytków rolnych, na których ze względu na niekorzystne uwarunkowania przyrodnicze oraz erozję, produkcja rolnicza jest nieopłacalna. W tej grupie około 90% zajmują bardzo lekkie, suche i jałowe gleby piaskowe.
2. Gleby o różnej wartości bonitacyjnej, ale zanieczyszczone chemicznie.
3. Tereny zniszczone lub przekształcone mechanicznie, pozbawione warstwy próchniczej, czyli utwory bezglebowe.
4. Tereny o niekorzystnych warunkach przyrodniczo-terytorialnych. Grupa ta obejmuje gleby uprawne o utrudnionych dojazdach lub utrudnionej uprawie mechanicznej.

Z uwagi na to, że produkcja rolna na tych gruntach jest nieopłacalna, dlatego w znacznej części mogą one być przeznaczone do zalesienia. Część gruntów marginalnych pozostanie w produkcji rolnej. Dotyczy to przede wszystkim małych powierzchni tych gruntów leżących w obrębie większych kompleksów gleb lepszej jakości.

Rola zadrzewień jako zamiennika lasu

Na obszarach, na których nie uzasadnione jest zalesianie (intensywna produkcja rolna, wysoka jakość bonitacyjna gleb), należy propagować zadrzewienia. Realizację zadrzewień należy traktować jako równorzędny z zalesieniami element ochrony i użytkowania przestrzeni przyrodniczej. Z tego powodu proporcje i rozmieszczenie zadrzewień, powinny stanowić istotny element koncepcji i programów przestrzennego zagospodarowania powiatu i gmin w zakresie ochrony środowiska i gospodarki rolnej.

Efekty społeczne zwiększania zalesień

Gospodarka leśna jest obszarowo i funkcjonalnie związana z gospodarką wiejską, dla której w wielu przypadkach stanowi dodatkową lub alternatywną w stosunku do produkcji rolnej formę

aktywności ekonomicznej i społecznej. Zalesienia są główną formą zagospodarowania gruntów niskiej jakości, których rolnicze użytkowanie jest ekonomicznie nieuzasadnione. Powoduje to tym samym zwiększenie opłacalności gospodarki wiejskiej. Powstawanie gospodarstw rolno-leśnych sprzyjać powinno nowej, w obecnych warunkach, wielozawodowości ich właścicieli i minimalizowaniu ryzyka utrzymania tych gospodarstw. Zalesienia, korzystnie wpływają na strukturę użytkowania ziemi i warunki produkcji biologicznej i powinny być połączone z wprowadzaniem rolnictwa ekologicznego.

Zalesianie gruntów porolnych jest procesem, który przesądza o sposobie wykorzystania terenu przez okres, co najmniej kilkudziesięciu lat. Jest to, zatem zmiana funkcji terenu bardzo trwała i z tego powodu realizacja zalesień powinna być prowadzona bardzo rozważnie i z zachowaniem zasad racjonalnej gospodarki przestrzennej.

Szczególną funkcją zalesień powinno być zatem odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień.

Kierunki zalesień w skali lokalnej

Biorąc pod uwagę doświadczenia I etapu realizacji KPZL oraz analizując zasady kwalifikowania gruntów do zalesienia, jakie sformułowano w obowiązujących ustawach (o lasach i o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia.), a także w projektach opracowań dotyczących problematyki zalesień (projekty aktualizacji wytycznych wyznaczania granicy rolno-leśnej z 2000 r. i 2003 r.) zalecane jest bardziej precyzyjne określenie i stosowanie tych zasad.

Do zalesienia powinny być przeznaczane przede wszystkim grunty orne, a w mniejszym stopniu użytki zielone:

- § klasy bonitacyjne VIz do zalesienia w całości,
- § klasy bonitacyjne VI do zalesienia w całości z wyjątkiem gruntów rokujących ich rolnicze użytkowanie,
- § klasy bonitacyjne V do zalesienia częściowo, tj. stanowiące śródlasne enklawy i półenklawy o powierzchni do 2 ha w jednym konturze lub o szerokości między brzegami lasu do 150 m (8-10 krotna wysokość drzew), jeżeli odległość od tych gruntów do obecnych lub perspektywicznych siedlisk gospodarstw rolnych wynosi ponad 5 km, a ich nachylenie przekracza 12° oraz inne w uzasadnionych lokalnie przypadkach,
- § klasa IVa i IVb do zalesienia w przypadkach sporadycznych, tj. enklawy i półenklawy o powierzchni do 0,5 ha lub o szerokości do 50 m (3-5 krotna wysokość drzew), szczególnie z utrudnionym dojazdem, małe powierzchnie nieregularnych wcięć w głąb lasu (do 0,1 ha) oraz grunty o nachyleniu powyżej 20°,
- § grunty klas I-III mogą być zalesiane jedynie wyjątkowo w przypadkach bardzo małych wydłużonych enklaw i półenklaw, położonych w uciążliwej szachownicy z gruntami leśnymi o szerokości między lasami do 30 m (2 krotna wysokość drzew) oraz grunty o nachyleniu powyżej 25°,
- § inne grunty oraz nieużytki nadające się do zalesienia, bądź mogące stanowić uzupełniający składnik ekosystemu leśnego, a w szczególności:
 - 1) grunty skażone, zdegradowane i zagrożone erozją silną,
 - 2) grunty położone przy źródłiskach rzek lub potoków, na wododziałach, wzdłuż brzegów rzek oraz na obrzeżach jezior i zbiorników wodnych,
 - 3) lotne piaszki i wydmy piaszczyste,
 - 4) strome stoki, zbocza urwiska i zapadliska,
 - 5) hałdy i tereny po wyeksploatowanym piasku, żwirze, torfie i glinie,
 - 6) grunty położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Zaleca się ponadto uwzględnianie kryteriów stosowanych w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości. Lokalizacja zalesień powinna zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych. Należy dążyć do tego, żeby docelowa powierzchnia kompleksu leśnego nie była

mniej niż 5 ha. Powierzchnie poniżej 0,5 ha powinny być wykorzystywane do tworzenia zbiorowisk drzewiasto-krzewiastych o funkcjach zadrzewień. Zalesianie gruntów porolnych powinno sprzyjać tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy rolno-leśnej, a także tworzeniu zwartego systemu przyrodniczego łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych. Zalesienia powinny uwzględniać również tworzenie korytarzy ekologicznych pomiędzy dużymi kompleksami leśnymi.

Z programu zalesień należy bezwzględnie wykluczyć następujące kategorie użytkowania ziemi:

- § grunty rolne i śródpolne nieużytki zaliczane do siedlisk priorytetowych w programie rolno-środowiskowym (np. bagna, mszary, torfowiska, oczka wodne, solniska, trzcinowiska i inne siedliska okresowo podmokłe, murawy kserotermiczne, remizy, wrzosowiska, wydmy, gołoborza i wychodnie skalne), nie chronione lub objęte ochroną prawną jako np. użytki ekologiczne,
- § miejsca cenne z historycznego bądź archeologicznego punktu widzenia.

Na terenie obszarów chronionych (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu) oraz projektowanej sieci obszarów NATURA 2000 decyzje o zalesieniu muszą być zgodne z planami ochrony tych obszarów lub w przypadku braku takich planów zaopiniowanie przez właściwe służby ochrony przyrody zgodnie z kompetencjami (wojewódzki konserwator przyrody).

Kontrolowanych decyzji wymagać będą projekty zalesiania:

- § siedlisk zlokalizowanych w dolinach rzek i na terenie zabagnionych obniżen,
- § obszarów o wybitnych walorach widokowych (obszary takie należy uwzględnić w planach zagospodarowania przestrzennego gmin).

Lasy Państwowe, jako główny wykonawca polityki leśnej Państwa, będą ponosiły główny ciężar wykonywania prac zalesieniowych i pielęgnacji założonych upraw na gruntach państwowych. Dodatkowo Lasy Państwowe będą wspierać zalesienia na gruntach niepaństwowych. Pomoc ta polegać będzie na:

- § doradztwie i instruktażu w zakresie doboru metod leśnego zagospodarowania gruntów porolnych, składu gatunkowego zalesień i zasad pielęgnacji upraw,
- § zaopatrzeniu w odpowiedni materiał sadzeniowy,
- § udostępnianiu narzędzi i sprzętu specjalistycznego do prac leśnych związanych z zalesieniami,
- § organizowaniu usług produkcyjnych przez własne jednostki lub zleconych innym jednostkom w zakresie prac specjalistycznych wykonywanych na zamówienie właścicieli tych lasów.

Uwzględniając przyrodnicze, przestrzenne i ekonomiczne uwarunkowania przewiduje się następujące główne kierunki leśnego zagospodarowania gruntów porolnych:

- § zakładanie, zgodnie z naturalnym kierunkiem hodowli lasu, upraw leśnych zapewniających odbudowę ekosystemów,
- § zakładanie upraw plantacyjnych drzew leśnych według zasad przyspieszonej hodowli,
- § zakładanie plantacji szybko rosnących drzew zapewniających produkcję surowców drzewnych poza ekosystemami leśnymi dla zaspokajania potrzeb na drewno do przemysłowego przerobu i celów energetycznych,
- § tworzenie biologicznej zabudowy terenów o niskich walorach produkcyjnych o dużym znaczeniu ekologicznym dla otaczającej przestrzeni,
- § tworzenie biologicznej zabudowy terenów właściwych dla rozwoju rekreacji w sąsiedztwie lasów w celu ich odciążenia od skutków działalności człowieka,
- § prowadzenie rekultywacji biologicznej terenów silnie skażonych dla utrzymania szaty roślinnej neutralizującej skażenia i zapobiegającej erodowaniu gleb oraz zakładanie pasów zieleni wysokiej, tworzącej strefy ochronne wokół zakładów przemysłowych.

Na terenie Gminy Ostrzeszów działalność w sferze gospodarki leśnej prowadzą następujące nadleśnictwa (rysunek II.9.1):

- § Nadleśnictwo Przedborów
- § Nadleśnictwo Antonin
- § Nadleśnictwo Syców

W tabeli II.9.1 przedstawiono stopień zalesienia obszaru gminy na tle powiatu. Udział lasów państwowych w poszczególnych gminach przedstawia tabela II.9.2.

Tabela II.9.1. Powierzchnia i stopień zalesienia

Lp.	Gmina / Powiat	Powierzchnia gminy ogółem (ha)	Stopień zalesienia obszarów
1	2	3	4
1	Ostrzeszów (miasto + wieś)	18 700	39 %
2	Powiat Ostrzeszowski	77 180	34,3 %

Tabela II.9.2. Powierzchnia lasów państwowych w ha*

Gmina / Powiat	Nadleśnictwa				Ogółem
	Przedborów	Antonin	Syców	Taczanów	
1	2	3	4	5	6
Ostrzeszów	4 926	385	860	-	6 171
Powiat Ostrzeszowski:	13 694	1 257	3 447	157	18 555

* Źródło: Dane uzyskane w NdLP

Rysunek II.9.1. Zasięg terytorialny nadleśnictw na terenie Gminy Ostrzeszów

Nadleśnictwo Przedborów położone jest w pd. wsch. części woj. wielkopolskiego i pn. zach. części woj. łódzkiego. Pod względem przyrodniczo - leśnym leży na pograniczu trzech krain: III Wielkopolsko – Pomorskiej, V – Śląskiej i VI – Małopolskiej. Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa wynosi 24 804 ha. Podzielone jest ono na 4 obręby: 1 – Ostrzeszów, 2 – Przedborów, 3 – Sokolniki, 4 – Węglewice, które z kolei podzielone są na 21 leśnictw.

Głównymi gatunkami drzew na terenie Nadleśnictwa Przedborów są:

§ sosna	94,5%
§ świerk	0,9%
§ dąb	0,7%
§ olcha	2,3%
§ brzoza	1,6%

Średni wiek drzewostanów wynosi 54 lata.

Istotnym zagrożeniem dla istnienia lasów są pożary leśne. W pożarach spłonęły następujące obszary:

§ 2001r.	10,63 ha,
§ 2002r.	5,42 ha
§ 2003r.	15,60 ha

Głównymi przyczynami pożarów były w % ogółem:

	2001	2002	2003
czynnik ludzki	100 %	97 %	98%
przejście pożaru z gruntów nieleśnych	0 %	3 %	2%
transport kolejowy	0%	0 %	0%

Na terenie pożarzysk aktualnie przygotowuje się teren do odnowienia.

Nadleśnictwo Antonin w aktualnej strukturze administracyjnej istnieje od 1974r. Według rejonizacji przyrodniczo-leśnej Nadleśnictwo Antonin niemal w całości położone jest w Krainie Wielkopolsko – Pomorskiej, Dzielnicy Kotliny Żmigrodzko – Grabowskiej, jedynie południowo wschodni skraj obrębu Antonin położony jest w Krainie Śląskiej, Dzielnicy Wrocławskiej, mezoregionie Równiny Oleśnickiej. Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa wynosi 19 815 ha natomiast powierzchnia zasięgu terytorialnego 39187 ha. Nadleśnictwo składa się z trzech obrębów: Antonin, Moja Wola, Świeca, podzielonych na 17 leśnictw. Nadleśnictwo Antonin posiada najwyższą lesistość w całym RDLP Poznań. Na administrowanej powierzchni lasy stanowią blisko 49%. Udział powierzchniowy lasów Nadleśnictwa Antonin w Powiecie Ostrzeszowskim wynosi 385,5 ha (w gminie Ostrzeszów). Obszary zalesione w latach 2001 – 2003 to 6,4 ha /gm. Ostrzeszów/.

Przeważającymi typami siedliskowymi lasu są siedliska borowe zajmujące 95% powierzchni z czego najliczniej występują:

§ bór świeży	55%
§ bór mieszany wilgotny	19%
§ bór mieszany świeży	16%

Głównymi gatunkami drzew na terenie Nadleśnictwa Antonin są:

§ sosna	93,0%
§ brzoza	2,5%
§ olsza	2,0%
§ świerk	1,0%
§ dąb	1,0%

Specyficzną cechą lasów nadleśnictwa jest przewaga siedlisk borowych z gatunkiem panującym – sosną. Występująca na terenie Nadleśnictwa zwierzyna to: dzik, sarna, jeleni, lis, bażant, kuropatwa, gęś, bocian, kaczka.

Nadleśnictwo Syców

Nadleśnictwo Syców leży w zasięgu terytorialnym Województwa Wielkopolskiego i Dolnośląskiego, zajmuje łącznie 15700 ha, podzielone jest na 22 leśnictwa zgromadzone w 4 obrębach leśnych: Bralin, Międzybórz, Rychtal, Syców.

Nadleśnictwo Syców obejmuje swoim zasięgiem tereny gmin Powiatu Ostrzeszowskiego: Doruchów – 24,53 ha, Kobyła Góra – 2561,77 ha, **Ostrzeszów – 859,70ha.**

Orientacyjny udział typów siedliskowych w lasach Nadleśnictwa Syców przedstawia się następująco:

§ siedliska borowe	47,6%,
§ siedliska lasowe	51,5%,
§ olsy	0,9%.

Z tego siedliska suche i świeże stanowią 76%, siedliska wilgotne 9%, a siedliska wyżynne 15%.

Głównymi gatunkami są:

§ sosna	86,8%,
§ świerk	1,4%
§ dąb	5,9%,
§ olcha	2,0%
§ brzoza	3,3%.

Odnowienia i zalesienia:

Roczny plan odnowień i zalesień w nadleśnictwie wynosi około 87 ha. Głównymi gatunkami wprowadzanymi na uprawy są sosna, dąb, buk, jodła, brzoza, olcha.

Specyficzną cechą lasów nadleśnictwa jest występowanie ważnych gospodarczo drzew leśnych, takich jak: jodła, jawor, świerk rasy górskiej. Nadleśnictwo jest ubogie w cieki wodne, brak jezior.

Należy zauważyć, że dla terenu Miasta i Gminy Ostrzeszów nie wykonano pełnego rozpoznania botanicznego i inwentaryzacji przyrodniczej. Analizując dane Mielcarek i in., 2001, można ocenić, że teren gminy charakteryzuje się optymalnymi warunkami do wzrostu roślin. Na terenie tym dominują zbiorowiska roślinności naturalnej i półnaturalnej. Na terenie Gminy Ostrzeszów można stwierdzić występowanie ok. 70 gatunków leśnych i innych ciekawych roślin.

Na terenie gminy występuje 12 gatunków roślin chronionych, a także podlegających całkowitej ochronie gatunkowej [Mielcarek i in., 2001], niektóre z nich to:

- <i>Equisetum maximum</i>	skrzyp olbrzymi,
- <i>Lycopodium annotinum</i>	widłak jałowcowaty,
- <i>Lycopodium clavatum</i>	widłak goździsty,
- <i>Nuphar luteum</i>	grązel żółty,
- <i>Limnanthemum nymphoides</i>	grzybieńczyk wodny,
- <i>Phallus impudicus</i>	sromotnik bezwstydy.

9.3. Świat zwierzęcy

Powiat Ostrzeszowski charakteryzuje „czyste” ekologicznie środowisko. Na terenie gminy żyje blisko 90 gatunków ptaków, należących do 14 rzędów systematycznych takich jak [Mielcarek i in., 2001]:

- <i>Pedicipediformes</i>	Perkozy	2 gat.
- <i>Ciconiformes</i>	Brodzące	3 gat.
- <i>Aneriformes</i>	Błaszczkodziobe	3 gat.
- <i>Falconiformes</i>	Drapieżne	5 gat.
- <i>Galliformes</i>	Kuraki	2 gat.
- <i>Gruiformes</i>	Żurawiowe	3 gat.
- <i>Charadriiformes</i>	Siewkowate	1 gat.
- <i>Columbiformes</i>	Gołębiowate	3 gat.
- <i>Cuculiformes</i>	Kukułkowate	1 gat.
- <i>Apodiformes</i>	Krótkonogie	1 gat.
- <i>Piciformes</i>	Dzięciołowate	1 gat.
- <i>Passeriformes</i>	Wróblowate	60 gat.

Na terenie Gminy Ostrzeszów oprócz części obszarów rezerwatów, znajdują się miejsca zasługujące na uwagę ze względów przyrodniczych. Na terenach tych, mają swe stanowiska lęgowe i żerowiska między innymi: sieweczka, bocian biały, jastrząb, gołąbkarz, błotniak stawowy, kruk, rycyk.

Bocian biały, błotniak stawowy i rycyk są zaliczane do gatunków zagrożonych wyginięciem. Gatunki objęte ochroną to między innymi: kruk, jastrząb, gołąbkarz.

9.4. Krajobraz

Powiat Ostrzeszowski leży na pograniczu Niziny Wielkopolskiej i Niziny Śląskiej w południowej części Województwa Wielkopolskiego. Naturalną granicą tych nizin jest Wał Trzebnicki, w skład którego wchodzi m.in. Wzgórza Ostrzeszowskie. Najwyższe wzniesienie to Kobyła Góra - 284 m n.p.m. Drugim pod względem wysokości szczytem tych wzgórz jest góra Bałczyna - 278 m. n.p.m., leżąca na południe od Ostrzeszowa. Dla zachowania niepowtarzalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych na terenie Ziemi Ostrzeszowskiej w 1995 roku utworzono na mocy rozporządzenia wojewody kaliskiego obszar chronionego krajobrazu pod nazwą "Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska". Ochroną zostały objęte ważne elementy środowiska naturalnego oraz tereny rezerwatów „Jodły Ostrzeszowskie” i „Pieczyńska” z ciekawą roślinnością bagienną.

Teren Gminy Ostrzeszów tworzą wzniesienia morenowe o zboczach w znacznej mierze pokrytych lasami. Obszary te zaliczane są do kategorii wysokich walorów krajobrazowych.

9.5. Obszary i obiekty chronione

Do ustawowych form ochrony przyrody należy:

- § tworzenie parków narodowych,
- § uznawanie określonych obszarów za rezerваты przyrody,
- § tworzenie parków krajobrazowych,
- § tworzenie obszarów Natura 2000
- § wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu,
- § wprowadzanie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt,
- § wprowadzanie ochrony w drodze uznania za:
 - pomniki przyrody,
 - stanowiska dokumentacyjne
 - użytki ekologiczne
 - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Parki narodowe, rezerваты, parki krajobrazowe, a także obszary chronionego krajobrazu, tworzą krajowy system obszarów chronionych, który to system stanowi układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, łączonych korytarzami ekologicznymi. Dla rezerwatów przyrody, parków narodowych oraz parków krajobrazowych sporządza się i realizuje plan ochrony.

W zasięgu terytorialnym Gminy Ostrzeszów zlokalizowane są: 1 obszar chronionego krajobrazu oraz dwa rezerваты przyrody:

- § Obszar Chronionego Krajobrazu „**Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska**”
- § Rezerwat „Pieczyńska”
- § Rezerwat „Jodły Ostrzeszowskie”

Zasięg terytorialny obszarów objętych ochroną przyrody ilustruje rysunek II.9.2.

Rysunek II.9.2. Zasięg terytorialny obszarów objętych ochroną przyrody

Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu jest obszarem chronionym ze względu na tereny o różnicowanych ekosystemach, wartościowych szczególnie ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem lub ze względu na istniejące lub odtwarzane korzyści ekologiczne.

Na terenie obszaru chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- § zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- § realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- § likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- § wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- § wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- § dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- § likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- § lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- § lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórze Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”

Został utworzony na mocy rozporządzenia Wojewody Kaliskiego w roku 1995. Omawiany obszar leży w zasięgu dwóch dużych jednostek regionalnych makroregionów:

- § Wał Trzebnicki
- § Obniżenie Milicko – Głogowskie

W granicach obszaru chronionego krajobrazu spośród gmin Powiatu Ostrzeszowskiego znalazła się w całości Gmina **Ostrzeszów**. Ogółem powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu wynosi 68 tys. ha., z czego prawie 50% stanowią lasy. Wartości przyrodniczo – krajobrazowe reprezentowane są przez glacytektonicznie spiętrzone wzniesienia morenowe z najwyższym w Wielkopolsce wzniesieniem – Kobylą Górą 284,0 m n.p.m. oraz przez lasy – największy kompleks leśny porastający terasę wydmy pradoliny i zbocza Wzgórz Ostrzeszowskich. Głównymi walorami obszaru chronionego krajobrazu są: rzeźba terenu, utwory geologiczne, nieskażone środowisko i wspomniane wcześniej lasy. W lasach bardzo duży udział mają gatunki iglaste, choć na szczególną uwagę zasługują również duże skupiska dębów i buków. Spotkać tu można 19 gatunków roślin podlegających całkowitej ochronie oraz 13 gatunków częściowo chronionych. Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórz Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska” ze względu na różnorodne walory turystyczne i wypoczynkowe, zwłaszcza na zróżnicowaną rzeźbę terenu, dużą lesistość oraz zachowane zabytki kulturowe i przyrodnicze, stanowi najatrakcyjniejszy obszar w Powiecie Ostrzeszowskim.

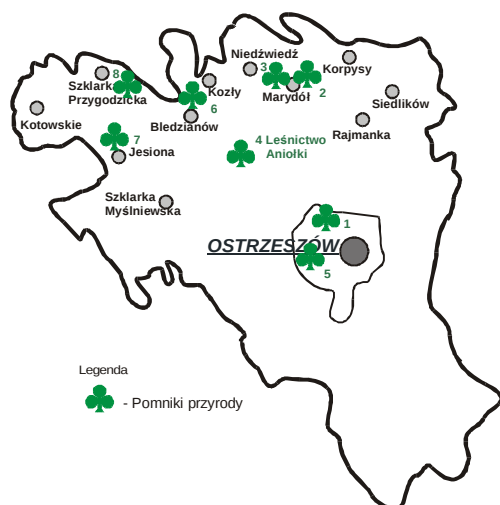
Dla zachowania najcenniejszych zbiorowisk i gatunków flory powołano tu dwa rezerwat przyrody leżące na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego: **rezerwat „Pieczyska”** oraz **rezerwat „Jodły Ostrzeszowskie”**. Na terenie obszaru chronionego krajobrazu znalazło się też wiele cennych obiektów przyrody, które zostały zakwalifikowane, jako pomniki przyrody i figurują w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórz Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”, stanowi również teren, na którym istnieją unikalne ekosystemy torfowych łąk, kompleksów stawów rybnych, stanowiących siedliska dla najcenniejszych gatunków ptaków, płazów i gadów.

Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że na terenach obszaru chronionego krajobrazu najważniejszymi celami są:

- § ustalenie sposobu ochrony i kształtowania środowiska naturalnego,
- § stworzenie warunków do utrzymania obecnej lub przywrócenia utraconej różnorodności biologicznej,
- § ustalenie zasad ochrony, kształtowania i użytkowania typów ekosystemów,
- § ustalenie zasad ochrony, kształtowania i funkcjonowania środowiska kulturowego,
- § określenie uwarunkowań i opracowań zgodnych z ochroną przyrody zasad funkcjonowania: gospodarki leśnej, rolnictwa, eksploatacji surowców, gospodarki wodnej, infrastruktury technicznej, osadnictwa, funkcji turystyczno rekreacyjnych.
- § utrzymanie istniejących szlaków turystyki pieszej z drobnymi uzupełnieniami.
- § utworzenie systemu dróg i szlaków turystyki rowerowej.
- § utworzenie sieci miejsc postojowych dla turystów pieszych i rowerzystów, powiązanej ze szlakami turystycznymi.
- § wykorzystanie dla celów rekreacyjnych istniejących budynków w zagrodach wiejskich – agroturystyka.
- § utworzenie niewielkich ośrodków rekreacyjnych.

Rysunek II.9.3. Usytuowanie obszarów i pomników objętych ochroną przyrody

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych, bądź krajobrazowych.

Dla obszaru uznanego za rezerwat przyrody, sporządza się i realizuje plan ochrony. Projekt planu ochrony dla określonego obszaru sporządza organ zarządzający albo sprawujący bezpośredni nadzór nad tym obszarem, w ciągu 5 lat od dnia utworzenia rezerwatu. Ustalenia zawarte w planie ochrony są wiążące dla miejscowego planu zagospodarowania.

W rezerwacie przyrody zabrania się:

- § budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- § rybactwa, z wyjątkiem obszarów ustalonych w planie ochrony albo w zadaniach ochronnych;
- § chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- § polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody oraz pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- § użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- § zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody, pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu, niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- § palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- § prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- § zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- § amatorskiego połowu ryb, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych, ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- § wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- § wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody, ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie rezerwatu, wskazanymi przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- § umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- § zakłócania ciszy, używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- § wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- § biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- § prowadzenia badań naukowych - bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody;
- § wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska, wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- § organizacji imprez rekreacyjno-sportowych - bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.

Rezerwat przyrody – Pieczyska

Jest to rezerwat leśno - torfowiskowy, zlokalizowany na terenie gminy Ostrzeszów (Nadleśnictwo Przedborów), obejmujący głęboką nieckę z torfowiskiem wysokim, otoczoną zalesionymi wałami wydumowymi. Rezerwat został utworzony w roku 1959. Rezerwat został utworzony w celu utrzymania w naturalnym stanie części lasu mieszanego ze stanowiskami świerka i jodły oraz śródleśnego torfowiska ze specyficznymi zespołami bagiennymi. Na terenie rezerwatu rosną między innymi bagno zwyczajne, żurawina błotna, modrzewica zwyczajna, welnianka pochwowata, oraz rosiczka okrągłolistna. Rezerwat posiada powierzchnię 5 ha.

*Granica rezerwatu „Pieczyska”
[Zdjęcie własne Expert s.c.]*

Rezerwat przyrody – „Jodły Ostrzeszowskie”

Jest to rezerwat leśny, zlokalizowany na terenie gminy Ostrzeszów (Nadleśnictwo Przedborów), obejmujący również fragment boru mieszanego z udziałem jodły na granicy naturalnego jej zasięgu. Utworzony został w roku 1963. Na terenie rezerwatu przeważają lasy, które zajmują 8,22ha powierzchni rezerwatu. W rezerwacie dominują starodrzewia jodły i świerka. Z rzadkich roślin występuje tu widłak jałowcowaty, pierwiosnka lekarska, czerwień błotna, zachyłka oszczepowata. Do osobliwości należy starzec kędzierzawy. Rezerwat posiada powierzchnię 8,96 ha.

Rezerwat "Jodły Ostrzeszowskie" →

[źródło: strona internetowa Nadleśnictwa Przedborów]

*Granica rezerwatu
[Zdjęcie własne. Expert s.c.]*

*Droga na terenie rezerwatu
[Zdjęcie własne. Expert s.c.]*

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Ostrzeszów znajduje się kilka pomników przyrody ożywionej. Największą ilość pomników przyrody ożywionej stanowią na terenie gminy dęby szypułkowe – 4 szt., lipa drobnolistna – 1 szt., buk zwyczajny – 1 szt., cis pospolity – 1 szt. Wymienione pomniki charakteryzuje poniższa tabela II.9.3.

Tabela II.9.3. Lokalizacja i charakterystyka pomników przyrody Miasta i Gminy Ostrzeszów

Nr rejestru /nr kolejny w Starostwie	Określenie położenia przedmiotu poddanego pod ochronę	Opis przedmiotu poddanego pod ochronę	UWAGI
163/1	UMiG Ostrzeszów Zakon Sióstr Nazaretanek w Ostrzeszowie ul. Leśna przy bramie wejściowej do klasztoru	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> Drzewo posadzone w roku 1741 na pamiątkę odbudowy klasztoru zniszczonego w czasie potopu szwedzkiego. Obwód pierśnicy 520 cm, obwód korony 60m, wys.20m.	Decyzja UW w Poznaniu z 06.02.1975r.
170/2	UMiG Ostrzeszów N-ctwo Przedborów Leśn. Marydoły miejscowość Marydoły	Buk zwyczajny <i>Fagus silvatica</i> . Obwód pierśnicy 381 cm wys.21m rozpiętość korony 16m wiek 150 lat długość pnia 6m	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej z 15,12,56r
171/3	UMiG Ostrzeszów N-ctwo Przedborów Leśn. Marydoły miejscowość Marydoły	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Obwód pierśnicy 480 cm wys.22m rozpiętość korony 16 m długość pnia 4m	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej z 15,12,56r
172/4	UMiG Ostrzeszów N-ctwo Przedborów Leśn. Aniołki przy osadzie Leśn.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wiek 300 lat Obwód pierśnicy 485 cm wys.16m rozpiętość korony 14 m długość pnia 3m	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej z 15,12,56r
525/5	UMiG Ostrzeszów rośnie na terenie zadrzewionym przy szkole podstawowej nr 3	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i> Obwód pierśnicy 86 cm wys.14m	Decyzja UW w Poznaniu z 30.12.1983r.
,/6	UMiG Ostrzeszów Bledzianów przy cieku wodnym „Strzegowa”	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Obwód pierśnicy 610 cm wys.25m rozpiętość korony 24 m	Uchwała RM w Ostrzeszowie z 15.12.1994r.
624/7	UMiG Ostrzeszów wieś Jesiona	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Obwód pierśnicy 560 cm wys. ca 25m	Uchwała RM w Ostrzeszowie z 28.05.1996r.
xxx	Szkoła Podstawowa w Szklarcze Przygodzickiej	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> Obwód pierśnicy 355 cm, wys.25m. „Michalina”	Uchwała NrXXXI/226/01 RM w Ostrzeszowie z 30.08.2001r.

Stan pomników przyrody na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów zilustrowano zamieszczonymi niżej fotografiami. Należy zauważyć, że Lipa drobnolistna oznaczona numerem 163/1 przy Zakonie Sióstr Nazaretanek została zniszczona przez wicher. Pozostałości drzewa o wysokości 20m przedstawia fotografia.

*Dąb szypułkowy nr 172/4 - Leśnictwo Aniołki
[Zdjęcie własne Expert s.c.]*

*Dąb szypułkowy Bledzianów
[Zdjęcie własne Expert s.c.]*

*Dąb szypułkowy nr 624/7 Jesiona
[Zdjęcie własne Expert s.c.]*

Cis pospolity nr525/5 Ostrzeszów
[Zdjęcie własne Expert s.c.]

Lipa drobnolistna nr 163/1 Ostrzeszów
[Zdjęcie własne Expert s.c.]

9.6. Podsumowanie

Miasto i Gmina Ostrzeszów dysponuje walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Długotrwałe działania władz samorządowych i innych organizacji doprowadziły do prawnej ochrony wielu obszarów cennych ze względu na krajobraz oraz zasoby fauny i flory tego terenu. Kontynuując dotychczasowe prace w zakresie ochrony przyrody, należy wytyczyć kierunki kontynuacji tych działań, zmierzające do realizacji polskich i europejskich programów ochrony przyrody.

Do najistotniejszych zagadnień w tym zakresie należy zaliczyć uszczegółowienie zasobów przyrodniczych miasta i gminy, objęcie ochroną nowych i poszerzenie istniejących terenów o wysokich walorach przyrodniczych, utrzymanie i podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, rozwój obszarów zieleni w mieście i na terenach wiejskich.

Zgodnie z krajowym programem zwiększania lesistości Gmina Ostrzeszów nie wymaga dodatkowego zalesiania ze względu na powierzchnię zalesienia wynoszącą 39% powierzchni gminy, jednak nie należy całkowicie rezygnować z zalesiania nowych obszarów m.in. ze względu na obszary przeznaczone do rekultywacji (kierunek leśny).

10. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA / AWARIE

W Unii Europejskiej sprawy zapobiegania awariom reguluje nowa dyrektywa 96/82/WE w sprawie zapobiegania poważnym awariom, będących skutkiem stosowania niebezpiecznych substancji. Zastępuje ona dyrektywę „Post-Seveso”(82/501/EWG)

Na terenie Polski, zagadnienia związane z szeroko pojętym zagrożeniem są przedmiotem regulacji wielu aktów prawnych. Oprócz ustawy Prawo ochrony środowiska poważnym awariom poświęcona jest część ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Pozostałe uregulowania zawarte są przede wszystkim w ustawie o ochronie przeciwpożarowej oraz ustawie o Państwowej Straży Pożarnej. Przepisy te ustanawiają tzw. system ratowniczo-gaśniczy obejmujący również zapobieganie i zwalczanie poważnych awarii i poważnych awarii przemysłowych. Rozumie się przez to integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej posługuje się szerszą terminologią niż ustawa Prawo ochrony środowiska bowiem posługuje się pojęciami pożaru, klęski żywiołowej oraz innego miejscowego zagrożenia. To ostatnie oznacza inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody (katastrofy techniczne, chemiczne, ekologiczne) stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia mienia lub środowiska.

Zwalczaniu powodzi poświęcony jest osobny rozdział w ustawie Prawo wodne. Ustawa ta formułuje przede wszystkim przepisy prewencyjne oraz organizacyjne. Stan ten ma zostać utrzymany w przygotowywanej nowej ustawie, znajdującej się w końcowym etapie procesu legislacyjnego.

Kluczowymi pojęciami regulacji w zakresie *zwalczania zagrożeń środowiska*, które wg nowej ustawy Prawo ochrony środowiska nazwano zbiorczo awariami są:

- § **poważna awaria** – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- § **substancja niebezpieczna** – rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii.

Poważna awaria może być spowodowana przez stacjonarny proces przemysłowy w konkretnym zakładzie lub przez inne czynności przygotowawcze do takich procesów (magazynowanie, transport, przepakowywanie dokonywane w dowolnym miejscu).

Warunkiem podstawowym uznania zdarzenia za poważną awarię jest występowanie w tych procesach substancji niebezpiecznych.

Zgodnie z art. 29 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom do Inspekcji Ochrony Środowiska należy kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii.

Na podstawie informacji uzyskanych od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Ostrzeszów **nie występują podmioty mogące stanowić przyczynę powstania poważnej awarii.**

W zakresie transportu materiałów niebezpiecznych uregulowania prawne zawarte są w rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych, odwołującego się do przepisów międzynarodowych - Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), a także w ustawie Prawo o ruchu drogowym.

Podsumowanie

W świetle obowiązujących przepisów na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów nie występują obecnie podmioty gospodarcze (obiekty) stwarzające potencjalne zagrożenie dla środowiska. Jedynym możliwym źródłem nadzwyczajnych zagrożeń środowiska/awarii jest transport.

III. CELE ŚRODOWISKOWE GMINY I PRZEDSIĘWZIĘCIA PRIORYTETOWE

1. WSTĘP

Przeprowadzona analiza stanu istniejącego Gminy Ostrzeszów w zakresie ochrony środowiska oraz ogólnokrajowe i wojewódzkie strategie i programy sektorowe pozwoliły na wyznaczenie głównych celi strategicznych i długoterminowych dla poszczególnych elementów środowiska. Cele te mają służyć planowemu prowadzeniu działań w zakresie ochrony środowiska na rozpatrywanym terenie.

2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

2.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

Główny cel strategiczny określony w oparciu o analizę aktualnego stanu jakościowego powietrza atmosferycznego Gminy Ostrzeszów oraz II Politykę ekologiczną państwa, wojewódzki i powiatowy program ochrony środowiska brzmi:

OCHRONA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w II Polityce ekologicznej państwa jako jeden z celów do 2010 r. przyjęto ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% i amoniaku o 8% w odniesieniu do wielkości emisji z 1990r. Ponadto emisja gazów cieplarnianych w latach 2008-2012 nie powinna przekraczać 94% emisji tych zanieczyszczeń z roku 1988 i musi spełniać wymagania Protokołu z Kioto. Celem wynikającym z polityki ekologicznej państwa jest również wycofanie z użytkowania do 2005 r. benzyny ołowiowej oraz całkowite dostosowanie wymagań dotyczących benzyn i oleju napędowego do norm europejskich. Bardzo ważnym elementem ochrony powietrza jest wprowadzanie w szerokim zakresie najlepszych dostępnych technik uwzględniających m.in. efektywność energetyczną i użytkowanie odnawialnych źródeł energii.

W latach 2001-2002 w Polsce weszły w życie nowe regulacje prawne dotyczące ochrony powietrza, które narzucają nowy sposób wyznaczania obowiązków dla przedsiębiorstw wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza, w tym wymóg posiadania przez największe instalacje pozwoleń zintegrowanych. Zmiany te pozwolą na bardziej globalne podejście w zakresie ograniczania emisji do powietrza.

Cele długoterminowe:

1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza z tzw. niskich źródeł emisji
2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych
3. Utrzymanie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł przemysłowych na obecnym poziomie lub niższym

Ad. 1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza z tzw. niskich źródeł emisji

Ograniczanie emisji zanieczyszczeń z tych źródeł powinno głównie odbywać się przez systematyczną likwidację tych źródeł poprzez podłączanie indywidualnych kotłowni do sieci ciepłowniczej.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów zgodnie ze Strategią Rozwoju ... przewidywana jest rozbudowa sieci gazowej w mieście i na terenach wiejskich (Rogaszyce, Kochłowy, Turze, Myje, Potaśnia, Rejmanka, Zajączki) i zmiana opalania węglowego na gazowe.

Promowane będą działania zmiany paliwa na bardziej ekologiczne jak np. olej opałowy czy gaz, a także wymiana starych mało efektywnych kotłów opalanych węglem na nowoczesne źródła ciepła o wysokiej sprawności i niskiej emisji zanieczyszczeń. Spowoduje to wyeliminowanie źródeł spalania niskiej jakości węgla, ale również często spalanie w piecach domowych odpadów plastikowych prowadzące do emisji specyficznych zanieczyszczeń powietrza.

Czynnikami ważnym są działania dotyczące poprawy izolacyjności budynków oraz kontroli zużycia energii cieplnej. Działania te w połączeniu z wymianą kotłów na urządzenia nowej generacji powodują zmniejszenie energochłonności nawet o 50%, a tym samym przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

W ostatnim okresie coraz częstszym sposobem ograniczania emisji jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Alternatywą dla paliw konwencjonalnych jest wykorzystanie energii słonecznej, wodnej czy wiatrowej. Ponadto można wykorzystać jako paliwo biomasę lub biogaz.

Wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł energii wynika m.in. z II Polityki ekologicznej państwa zgodnie z którą do 2010 r. powinno nastąpić podwojenie wykorzystania energii odnawialnej w stosunku do roku 2000.

Ad. 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych

Emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł komunikacyjnych na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów ma szczególne znaczenie na terenach bezpośrednio sąsiadujących z drogą krajową nr 11 Poznań - Bytom przebiegającą przez Ostrzeszów. Na terenach tych może dochodzić do zwiększonych koncentracji zanieczyszczeń w powietrzu. Emisja z tych źródeł będzie eliminowana m.in. przez budowę obwodnicy Ostrzeszowa, która przyczyni się do rozdzielenia ruchu lokalnego i tranzytowego oraz wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza obszary o znacznym zurbanizowaniu. Ponadto modernizacja dróg, poprawiająca ich stan techniczny, będzie miała duże znaczenie dla jakości powietrza.

Poprawa stanu technicznego taboru - wyłączenie z ruchu samochodów nie posiadających katalizatora, również przyczyni się do zmniejszenia emisji. Stopniowo do prawa polskiego będą wprowadzane standardy zawarte w dyrektywach UE dotyczące wymogów technicznych i dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń dla źródeł komunikacyjnych.

Dodatkowo wycofanie z użytku benzyny ołowiowej będzie czynnikiem wspomagającym zmniejszenie emisji. Promowane będą paliwa pozwalające na ograniczenie emisji np. gaz.

Rozbudowa infrastruktury spacerowej i rowerowej powoduje zmniejszenie wykorzystywania pojazdów samochodowych.

Ad. 3. Utrzymanie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł przemysłowych na obecnym poziomie lub niższym

Wymogiem II Polityki ekologicznej państwa jest zmniejszenie do 2010 r. energochłonności i materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. Aby tego dokonać w zakładach przemysłowych będzie trzeba przeprowadzić modernizację istniejących technologii, wprowadzając tzw. najlepsze dostępne techniki (BAT) zarówno w odniesieniu do linii technologicznych, jak i systemów spalania paliw i oczyszczania spalin. Czynnikiem dodatnio wpływającym na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń jest również stosowanie w procesach produkcji surowców bardziej przyjaznych środowisku.

W chwili obecnej na terenie Gminy Ostrzeszów nie ma obiektów o dużej uciążliwości dla powietrza. W przyszłości natomiast, gdy pojawią się duże zakłady, wprowadzenie dla najbardziej uciążliwych dla środowiska, wymogu posiadania pozwolenia zintegrowanego, będzie wymuszało na przedsiębiorcach wdrażanie nowoczesnych technologii. Pociągnie to za sobą konieczność wydatkowania dużych pieniędzy. Dlatego też ważnym elementem w tych działaniach jest podejście organów kontrolujących i wymierzających kary za naruszenia zasad korzystania ze środowiska. Czynnikiem mobilizującym przedsiębiorców do wdrażania technologii przyjaznych środowisku jest zawieszanie kar ekologicznych, ale pod warunkiem, że te środki finansowe przeznaczone zostaną na realizację inwestycji ekologicznych.

2.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.2.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie powietrza atmosferycznego

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007 r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza z tzw. niskich źródeł emisji	1.1. Systematyczna likwidacja źródeł niskiej emisji	1.1.1. Podłączanie do sieci ciepłowniczej kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych szczególnie na terenach zwartej zabudowy	Urząd Gminy
		1.1.2. Opomiarowanie zużycia ciepła w celu oszczędności energii	Starostwo Powiatowe
		1.1.3. Budowa i rozbudowa głównych sieci gazowych: budowa stacji redukcyjno-pomiarowych I i II stopnia oraz doprowadzenie gazociągów do wsi	Podmioty gospodarcze
		1.1.4. Preferowanie zmian paliwa na bardziej ekologiczne ("czystsze") np. olej opałowy lub gaz.	Indywidualni mieszkańcy
		1.1.5. Modernizacja lub wymiana źródeł ciepła na nowe o wysokiej sprawności i niskiej emisji	
		1.1.6. Termomodernizacja budynków	
	1.2. Zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii	1.2.1. Wykorzystanie baterii słonecznych, jako alternatywnego źródła energii	
		1.2.2. Wykorzystanie innych niekonwencjonalnych źródeł energii (np. biogaz, uprawy energetyczne)	
2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych	2.1. Poprawa systemu dróg	2.1.1. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów silnie zurbanizowanych - budowa obwodnicy dla Ostrzeszowa	Urząd Gminy
		2.1.2. Poprawa stanu technicznego dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. - budowa dróg: Rogaszyce Kolonia, Marydół, Bledzianów-Antoniewo, Rojów-Olszyna, Pustkowie-Królewskie-Rogaszyce, Siedlików - budowa ulic: Al. Wolności, Wrzosowa, Kowalskiego, Pl. Kazimierza, Kamienna, Kąpielowa, Ceglarska, Tęczowa, Słoneczna, Cicha.	Starostwo Powiatowe
		2.1.3. Stopniowa budowa systemu tras spacerowych i ścieżek rowerowych przy drodze nr 11 w kierunku Kuźnik, Rogaszyce oraz wokół Ostrzeszowa i planowanego zbiornika retencyjnego w Szklarcie Myślniewskiej	Zarząd Dróg Powiatowych
	2.2. Poprawa jakości stosowanych paliw	2.2.1. Wycofanie z użytku do 2005r. benzyny ołowiowej	Generalna Dyrekcja Dróg o/Poznań
			Rząd RP

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007 r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
3. Utrzymanie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł przemysłowych na obecnym poziomie lub niższym	3.1. Modernizacja zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia do powietrza atmosferycznego	3.1.1. Modernizacja i unowocześnianie technologicznych procesów produkcji, technik spalania paliw oraz instalacji oczyszczania spalin - stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT)	Urząd Gminy
		3.1.2. Kontrola źródeł zanieczyszczeń występujących na terenie Gminy Ostrzeszów	Starostwo Powiatowe
		3.1.3. Wspomaganie zakładów wdrażających systemy zarządzania środowiskiem (np. ISO 14001)	Wielkopolski Urząd Wojewódzki
	3.2. Wprowadzenie systemu pozwoleń zintegrowanych	3.2.1 Realizacja wymogu prawnego wydawania pozwoleń zintegrowanych podmiotom gospodarczym korzystającym ze środowiska	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego WIOŚ Podmioty gospodarcze

3. HAŁAS

3.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

Do głównych sfer zmniejszania uciążliwości hałasu na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów należy zaliczyć transport i działalność przemysłowo - rzemieślniczą. W nawiązaniu do II Polityki ekologicznej państwa oraz wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska, jako główny cel strategiczny wyznaczono:

OCHRONĘ ŚRODOWISKA I LUDZI PRZED HAŁASEM

Cel strategiczny będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów poprzez osiągnięcie 2 **celów długoterminowych**:

1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego
Ograniczenie uciążliwości hałasu zgodnie z realizowaną polityką ekologiczną państwa ma na celu osiągnięcie na terenach przyległych do głównych szlaków komunikacyjnych poziomu hałasu nieprzekraczającego wartości dopuszczalnych (w porze nocnej poniżej 55dB).
2. Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego
W istniejących układach przestrzenno-architektonicznych należy sukcesywnie zmniejszać poziom hałasu poprzez zmiany procesów technologicznych, instalowanie urządzeń o mniejszej mocy akustycznej i stosowanie ekranowania urządzeń powodujących hałas.

3.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.3.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie hałasu

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007 r.	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego	1.1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu pochodzącego z ruchu drogowego	1.1.1 Stopniowe wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza obszary zamieszkane – budowa obwodnicy dla Ostrzeszowa	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe
		1.1.2. Budowa zabezpieczeń akustycznych ciągów komunikacyjnych przebiegających w pobliżu zabudowy mieszkaniowej	Wielkopolski Urząd Wojewódzki Generalna Dyrekcja Dróg
		1.1.3. Poprawa stanu technicznego dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych: - remonty dróg na terenie gminy w miejscowościach: Rogaszyce-Malinów, Pustkowie Południe, Niedźwiedź, Szklarka Myślniewska	
2. Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego	2.1. Stopniowe ograniczanie uciążliwości hałasu przemysłowego	2.1.1 Kontrola przestrzegania zasad właściwej lokalizacji nowych zakładów na terenie Gminy Ostrzeszów	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe
		2.1.2. Lokalizacja nowych osiedli mieszkaniowych z dala od uciążliwych źródeł hałasu	
		2.1.3. Modernizacja lub wymiana urządzeń będących źródłem uciążliwości akustycznej	Podmioty gospodarcze
		2.1.4. Zapewnienie odpowiedniej izolacji akustycznej zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie Gminy Ostrzeszów	

4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

4.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

Główny cel strategiczny określony na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów, Programów Ochrony Środowiska Wojewódzkiego i Powiatowego oraz II polityki ekologicznej państwa to:

OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi należy opracować przepisy prawne wdrażające ustawę Prawo Ochrony Środowiska i odpowiednie przepisy prawa budowlanego i planowania przestrzennego, a także stworzyć system kontroli pól elektromagnetycznych.

Celem długoterminowym będzie więc: ochrona środowiska i ludzi przed polami elektromagnetycznymi.

Cel ten będzie realizowany głównie poprzez egzekwowanie prawa w tym zakresie, stworzenie bazy danych o obiektach emitujących promieniowanie oraz nadzór nad istniejącymi źródłami i odpowiednią lokalizacją nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

4.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.4.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie promieniowania elektromagnetycznego

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	5
1. Ochrona środowiska i ludzi przed promieniowaniem elektromagnetycznym	1.1. Nadzorowanie emisji promieniowania elektromagnetycznego	1.1.1. Kontrola istniejących źródeł promieniowania elektromagnetycznego tj. baz telefonii komórkowej i linii wysokiego napięcia	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe
		1.1.2. Nadzór nad lokalizacją nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w tym m.in. stacji transformatorowych oraz linii wysokiego napięcia 400kV Ostrów Wlkp.- Broszcin, o planowanym przebiegu również przez tereny gminy Ostrzeszów	WIOŚ Podmioty gospodarcze

5. OCHRONA GLEB

5.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

Głównym celem strategicznym wyznaczonym w oparciu o kierunki działania określone w II polityce ekologicznej państwa oraz dokumentach strategicznych i programowych województwa i powiatu jest:

OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE GLEB

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa podstawowym zadaniem w zakresie ochrony gleb jest zapewnienie racjonalnego wykorzystania zasobów gleb, uwzględniającego ekonomikę i wymogi ekologiczne. Jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu jest zmniejszenie zakresu zagospodarowywania

gleb w sposób, który nie odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom. Należy zaniechać przekazywania gleb nadających się do wykorzystania rolniczego lub leśnego, a także atrakcyjnych pod względem zachowania różnorodności biologicznej użytków ekologicznych, na potrzeby realizacji różnego typu inwestycji.

Cele długoterminowe:

1. Ograniczenie procesu degradacji gleb
2. Rekultywacja gleb zdegradowanych

Ad.1. Ograniczenie procesu degradacji gleb

Istotnym elementem realizacji wyznaczonego celu jest ograniczanie procesów degradacji gleb wartościowych, spowodowanych imisją zanieczyszczeń, niewłaściwą agrotechniką oraz zbyt dużym wykorzystaniem nawozów i środków ochrony roślin. Czynniki te mają wpływ nie tylko na grunty orne, ale także na przyległe do nich tereny o wysokich walorach przyrodniczych. Dlatego też należy wdrażać Kodeks dobrych praktyk ekologicznych i promować edukację ekologiczną rolników w tym zakresie.

Elementem bardzo istotnym jest również lepsze dostosowanie do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, sposobu ich zagospodarowania rolniczego lub leśnego w tym także decyzji o kierunku ich przeznaczenia - rolnicze bądź leśne.

Do racjonalnego wykorzystania gleb należy także eliminacja produkcji rolniczej lub zmiana struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia, w przypadkach gdy wielkość tego zanieczyszczenia przekracza dopuszczalne wskaźniki.

Ważnym czynnikiem podnoszącym wartości użytkowe gleb na terenie Gminy Ostrzeszów jest ich wapnowanie. Znaczna część obszaru gminy wykazuje bowiem wysokie zakwaszenie gleb, ograniczając ich potencjał rolniczy.

Ad.2. Rekultywacja gleb zdegradowanych

Zgodnie z priorytetami wdrażanej w Polsce polityki ekologicznej należy poddać rekultywacji tereny zdegradowane tj. przywrócić im wartości użytkowe. Docelowo należy dążyć do uzyskania sytuacji, w której powierzchnia terenów rekultywowanych w skali jednego roku będzie nie mniejsza niż powierzchnia terenów przekazywanych do rekultywacji po ich uprzednim, nierolniczym wykorzystaniu. Powinno się to odbywać przy pełnym rekompensowaniu nakładów na rekultywację przez poprzedniego użytkownika. Tereny, na których występują skażenia gleb, powinny być wykorzystywane do zalesiania.

5.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.5.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie ochrony gleb

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007 r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
1. Ograniczenie procesu degradacji gleb	1.1. Ograniczenie zanieczyszczeń gleb związanych z działalnością rolniczą i racjonalne wykorzystywanie gleb	1.1.1. Upowszechnianie zasad zawartych w Kodeksie dobrych praktyk rolniczych	Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin
		1.1.2. Rozwijanie produkcji rolniczej na terenach o glebach wysokiej jakości oraz przeciwdziałanie degradacji gleb: - ograniczanie zużycia nawozów i chemicznych środków produkcji - stosowanie właściwych zabiegów agrotechnicznych w tym wapnowania gleb	WIOŚ Urząd Gminy Starostwo Powiatowe
2. Rekultywacja gleb zdegradowanych	2.1. Rekultywacja nieużytków przemysłowych	2.1.1. Przywracanie wartości użytkowej zdegradowanym terenom,	Podmioty gospodarcze
		2.1.2. Zagospodarowanie obszarów zdegradowanych	
		2.1.3. Zwiększenie stopnia zalesienia gruntów marginalnych, nieprzydatnych dla rolnictwa	Mieszkańcy gminy

6. SUROWCE MINERALNE

6.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

Głównym celem strategicznym w zakresie surowców mineralnych jest:

OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa, ochrona zasobów kopalin będzie zmierzała do ograniczenia wydobycia, przy założeniu ciągłych poszukiwań surowców zastępczych uzyskiwanych zwłaszcza na bazie surowców odnawialnych lub odpadów. Równolegle będzie usprawniana polityka koncesyjna.

Cel długoterminowy: Zmniejszenie oddziaływania na środowisko podczas wydobywania surowców mineralnych

Koncesje na wydobycie surowców mineralnych będą wydawane tylko w przypadku posiadania przez zakład górniczy zaakceptowanych przez władze koncesyjne programów ograniczających skalę i zakres naruszeń środowiska w otoczeniu i zapewniających pełne wykorzystanie zasobów złoża wraz z kopalinami towarzyszącymi. Dlatego ważnym czynnikiem przy wydobyciu surowców mineralnych jest stosowanie optymalnych technologii ich wydobycia.

Bezpośrednim efektem prowadzonej działalności wydobywczej jest naruszenie rzeźby terenu, gleb i często stosunków wodnych. Ważnym więc elementem ograniczenia wpływu na środowisko przy wydobyciu surowców mineralnych jest rekultywacja i zagospodarowanie wyeksploatowanych wyrobisk, które przy współpracy z lokalnymi władzami mogą być wykorzystane np. na cele rekreacyjne.

6.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.6.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie surowców mineralnych

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007 r.	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
1. Zmniejszenie oddziaływania na środowisko podczas wydobywania surowców mineralnych	1.1. Racjonalne wykorzystanie kopalin - ograniczające ich wydobycie	1.1.1. Prawidłowe wykorzystywanie eksploatowanych zasobów złóż wraz z kopalinami towarzyszącymi zlokalizowanych na terenie Gminy Ostrzeszów	Podmioty gospodarcze Urząd Wojewódzki
	1.2. Rekultywacja terenów zdegradowanych	1.2.1. Rekultywacja wyeksploatowanych wyrobisk	Starostwo Powiatowe Urząd Gminy

7. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

7.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

Głównym problemem gminy jest odprowadzanie ciągle dużej ilości ścieków nieoczyszczonych bezpośrednio do wód powierzchniowych oraz duża ilość zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska wraz ze spływami powierzchniowymi.

Główny cel strategiczny określony na podstawie analizy aktualnego stanu gospodarki wodnej Gminy Ostrzeszów oraz II polityki ekologicznej państwa, wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska to:

OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH I POPRAWA JAKOŚCI WÓD

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w II Polityce ekologicznej państwa w zakresie ochrony zasobów wodnych należy dążyć do zmiany systemu poboru wody tak, aby wody podziemne były wykorzystywane wyłącznie dla potrzeb ludności, jako woda do picia i na potrzeby przemysłu spożywczego oraz specyficznych sektorów produkcji, natomiast dla potrzeb przemysłowych, rolniczych, energetycznych i rekreacyjnych wykorzystywać należy wody powierzchniowe. Ponadto w celu ochrony wód należy dążyć do zmniejszenia do 2010 wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990r. Podobne wytyczne dotyczą jakości wód powierzchniowych i podziemnych tj. ładunek zanieczyszczeń wprowadzanych do wód z przemysłu powinien być zmniejszony do 2010 r. o 50% w stosunku do stanu z roku 1990, natomiast dla gospodarki komunalnej, a więc ścieków z obszarów miejskich i wiejskich o 30% oraz ze spływów powierzchniowych również o 30%.

Powyższe wymagania są niezbędne do osiągnięcia przez wody powierzchniowe standardów jakościowych wprowadzanych do prawa polskiego, celem dostosowania się do norm obowiązujących w Unii Europejskiej.

Cele długoterminowe:

1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich)
2. Ograniczenie poboru wody
3. Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi
4. Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
5. Ochrona zasobów wód podziemnych

Ad. 1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich)

Gmina Ostrzeszów to obszar skanalizowany w 65%. Jednakże miasto Ostrzeszów jest skanalizowane w 96%. Tereny wiejskie są nie skanalizowane. Porządkowanie gospodarki ściekowej powinno więc opierać się na dalszej kanalizacji obszarów, w tym głównie wiejskich i podłączanie ich do istniejącej oczyszczalni ścieków, która nie jest w pełni wykorzystana. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej powinna być uzasadniona ekonomicznie. Na obszarach rozproszonej zabudowy, należy propagować i wspierać budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Dostosowanie polskich przepisów do unijnych wymaga zapewnienia w oczyszczalniach ścieków drugiego stopnia oczyszczania tj. oczyszczania ścieków komunalnych w procesie biologicznym. Oczyszczalnia w Ostrzeszowie posiada II stopień oczyszczania ścieków.

W ramach porządkowania gospodarki ściekowej oraz ze względu na częściowo duże rozproszenie zabudowy na terenie gminy i uwarunkowania terenowe występuje konieczność promowania budowy oczyszczalni przydomowych tam, gdzie jest to ekonomicznie i technologicznie uzasadnione.

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa, jako cel długoterminowy ma być również zrealizowany program budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 10000 (do 2015r.).

Ad.2. Ograniczenie poboru wody

Zużycie wody na terenie Gminy Ostrzeszów na potrzeby socjalno-bytowe jest na poziomie dolnych wartości normowych. Ograniczenie poboru wody na terenie gminy może więc odbywać się poprzez zmniejszenie strat w sieciach wodociagowych oraz zmniejszenie wodochłonności produkcji. Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa celem do 2010 roku jest zmniejszenie wodochłonności produkcji do poziomu 50 % w stosunku do 1990 r. Ważnym elementem przy racjonalnym korzystaniu z wody jest ciągle zwiększanie liczby instalowanych u indywidualnych odbiorców wodomierzy, co mobilizuje użytkowników do ścisłej kontroli zużycia wody. W rolnictwie niewątpliwie ważnym czynnikiem będzie promowanie zasad zawartych w *"Kodeksie dobrych praktyk rolniczych"*.

Ad.3. Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi

Przyczyną tego zanieczyszczenia, oprócz ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych, mogą być przede wszystkim spływy powierzchniowe z pól uprawnych. Zanieczyszczenia związane są z nawożeniem, stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin, a także wykorzystywaniem gnojowicy.

W celu realizacji wymogów zawartych w dyrektywie 91/676/EWG o ochronie wód przed zanieczyszczeniami azotami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, na terenie gminy będą wspierane wszelkie działania mające na celu propagowanie i wprowadzanie w życie *"Kodeksu dobrych praktyk rolniczych"*.

Ad. 4 Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego

Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego będzie realizowane w oparciu o stworzone mapy terenów zalewowych i ustalenie zasad ich zagospodarowywania. Ponadto ważnym czynnikiem zabezpieczającym przed powodzią jest odbudowa i utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym zbiorników małej retencji (stawy pomiędzy Ostrzeszowem i Bledzianowem), budowa osadników piasku (rejon OSiR i ul. Św. Mikołaja) oraz budowa zbiornika retencyjnego w Szklarce Myślniewskiej. Elementem podnoszącym bezpieczeństwo przeciwpowodziowe jest zwiększenie naturalnej retencji poprzez zalesianie terenów.

Ad. 5 Ochrona zasobów wód podziemnych

Głównym elementem ochrony wód podziemnych na terenie Gminy Ostrzeszów jest wprowadzenie zadań wynikających z II Polityki ekologicznej państwa polegających na hierarchizacji wykorzystywania wód podziemnych w zależności od sposobu ich użytkowania. Oznacza to, że należy eliminować, a przynajmniej ograniczać pobór wód podziemnych do celów przemysłowych (z wyłączeniem przemysłu spożywczego i niektórych specjalnych działów produkcji), do których mogą być wykorzystywane wody powierzchniowe.

7.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.7.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich)	1.1. Redukcja ilości ścieków nieoczyszczonych	1.1.1. Wdrażanie kompleksowego programu gospodarki wodno-ściekowej w gminie	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Podmioty gospodarcze
		1.1.2. Skanalizowanie miejscowości: Ostrzeszów, Rojów-Olszyna, Rogaszyce	Indywidualni mieszkańcy

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
		1.1.2. Rozbudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w Ostrzeszowie	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe
		1.1.3. Budowa oczyszczalni przydomowych - lokalnych rozwiązań oczyszczania ścieków (w warunkach uzasadnionych technologicznie i ekonomicznie)	Podmioty gospodarcze Indywidualni mieszkańcy
2. Ograniczenie strat wody i zapewnienie wody dobrej jakości	2.1. Racjonalny pobór i zapewnienie wody odpowiedniej jakości	2.1.1. Zmniejszenie strat sieciowych poprzez wymianę i renowację wyeksploatowanych odcinków wodociągów - ograniczenie awarii. Optymalizacja układu wodociągowego „WO”	Urząd Gminy WO Starostwo Powiatowe Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
		2.1.2. Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rurociągami doprowadzającymi wodę w Szklarcze Myślniewskiej (Olszycy)	Podmioty gospodarcze Indywidualni mieszkańcy
		2.1.3. Aktualizacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód z obszaru Gminy Ostrzeszów	
		2.1.4. Wprowadzanie wodooszczędnych technologii w zakładach przemysłowych istniejących i planowanych	
		2.1.5. Zorganizowanie systemu kontroli wodochłonności produkcji - system sprawozdawczości publicznej	
		2.1.6. Instalowanie wodomierzy w indywidualnych gospodarstwach	
		2.1.7. Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie oszczędzania wody	
3. Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi	3.1. Ograniczenie ilości zanieczyszczeń obszarowych	3.1.1. Opracowanie i realizacja programu szkoleń dla rolników	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe
		3.1.2. Stosowanie kodeksu dobrych praktyk rolniczych	Organizacje pozarządowe Indywidualni mieszkańcy
		3.1.3. Promowanie gospodarstw rolnych mających największe osiągnięcia w zakresie wdrażania "Kodeksu dobrych praktyk rolniczych"	

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
4. Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	4.1. Poprawa działań w dziedzinie ochrony przeciwpowodziowej	4.1.1. Sukcesywna realizacja programu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej -tworzenie map terenów zalewowych i uwzględnienie ich w gminnych dokumentach planistycznych	Starostwo Powiatowe
	4.2. Budowa i utrzymanie systemów przeciwpowodziowych	4.2.1. Opracowanie i wdrożenie programów zwiększania retencji naturalnej (w tym zalesianie terenów)	Urząd Gminy
		4.2.2. Utrzymanie istniejących i budowa nowych obiektów w postaci zbiorników retencji wodnej.	Gminne Komitety przeciwpowodziowe Urząd Marszałkowski Woj. Wielkopolskiego RZGW
5. Ochrona zasobów wód podziemnych	5.1. Ograniczenie poboru wód podziemnych	5.1.1. Aktualizacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych	Starostwo Powiatowe
		5.1.2. Wprowadzenie i egzekwowanie hierarchizacji poboru wód w zależności od sposobu użytkowania	Urząd Gminy
		5.1.3. Ograniczenie poboru wód podziemnych na cele przemysłowe	Podmioty gospodarcze

8. GOSPODARKA ODPADAMI

Charakterystyka prowadzonej aktualnie na terenie Gminy Ostrzeszów gospodarki odpadami została zaprezentowana w osobnym dokumencie – „Planie gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Ostrzeszów” stanowiącym integralną część niniejszego opracowania.

9. PRZYRODA I KRAJOBRAZ

9.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

W oparciu o II Politykę ekologiczną państwa, wojewódzki program ochrony środowiska i aktualnie prowadzoną na terenie powiatu i gminy ochronę przyrody i krajobrazu jako główny cel strategiczny wyznaczono:

OCHRONĘ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa głównym celem w zakresie przyrody i krajobrazu jest utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów o cennych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych. Realizacja powyższego celu polega na tworzeniu takich warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz zasad ochrony gatunkowej zwierząt i roślin, aby różnorodność biologiczna ulegała stopniowej poprawie i wzbogaceniu. Ochrona ta, ma za zadanie zachowanie cennych przyrodniczo obszarów, również tych, które do tej pory nie były chronione prawnie, przez objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody.

Cele długoterminowe:

1. Utrzymanie i ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i krajobrazowych
2. Zwiększenie zasobów leśnych i obszarów zielonych

Ad.1. Utrzymanie i ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i krajobrazowych

Celem nowej polityki ekologicznej państwa, dotyczącej również gmin jest m.in. wzmożenie działań w zakresie rekultywacji i renaturyzacji terenów zdegradowanych. Przeciwdziałanie pogarszaniu się jakości środowiska, zatrzymanie procesu degradacji zabytków kultury, jak również zwiększenie skuteczności ochrony obszarów objętych dotychczas ochroną prawną.

Do głównych zadań władz oraz służb publicznych należy stwarzanie oraz wdrażanie warunków sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej poprzez stosowanie metod gospodarowania, dobrych praktyk w poszczególnych sektorach działalności gospodarczej tak, aby zachować całe bogactwo przyrody oraz dziedzictwo kulturowe z nią związane. Należy zmierzać do poprawy stanu środowiska poprzez eliminowanie lub zmniejszanie zagrożeń dla różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz odtwarzać, zachowywać i wzbogacać zasoby przyrody. Efektywność działań w tym zakresie uzależniona jest przede wszystkim od polityki i rozwiązań na szczeblu lokalnym - samorządowym oraz zdobycia zainteresowania i zrozumienia ze strony społeczności lokalnych.

Ochronę różnorodności biologicznej należy realizować poprzez działania uwzględniające zasady ochrony i umiarkowanego użytkowania zasobów przyrody, właściwej proekologicznej konstrukcji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, badań i monitorowania stanu zasobów przyrodniczych, ochronę korytarzy ekologicznych w tym również rzek, naturalnych siedlisk fauny i flory oraz innych obszarów mających istotne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.

Ad.2. Zwiększenie zasobów leśnych i obszarów zielonych

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa należy dążyć do zwiększania zalesienia terenów i zwiększenia terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych. Krajowy Program Zwiększania Lesistości zakłada zwiększenie lesistości kraju do 30% do 2020 r. W związku z tym na terenie Gminy Ostrzeszów należy kontynuować politykę zalesiania zmierzającą do wzrostu powierzchni lasów. Preferowane powinny być mechanizmy powodujące zalesianie terenów o glebach słabych i zdegradowanych. Ponadto przy wyznaczaniu terenów do zalesień należy uwzględniać kryteria stosowane w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości, zgodnie z którymi obszary przeznaczone do zalesienia m.in. powinny zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych.

W zakresie prowadzonej gospodarki leśnej należy uwzględniać coraz większą rolę pozaprodukcyjną lasów.

Wspierane będą działania zmierzające do zwiększania powierzchni terenów zielonych w miastach i łączenia ich z obszarami przyrodniczymi poza miastem, w celu stworzenia stref buforowych i ciągów

rekreacyjnych dla mieszkańców. Zachowanie istniejących obszarów zielonych wymaga poprawnego zarządzania również parkami wiejskimi.

Wszystkie powyższe elementy znalazły odzwierciedlenie w wyznaczonych celach długo- i krótkoterminowych Gminy Ostrzeszów.

9.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.9.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie przyrody i krajobrazu

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
1. Utrzymanie i ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i krajobrazowych	1.1. Rozbudowa systemu obszarów chronionych	1.1.1. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników inwentaryzacji zasobów przyrodniczych	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Lasy Państwowe
		1.1.2. Objęcie prawną ochroną przyrody nowych terenów w formie: - użytków ekologicznych obejmujących obszary występowania stanowisk roślin i zwierząt chronionych, ekosystemy leśne i łąkowo-murawowe oraz ekosystemy dolin rzecznych (wg opracowanej Inwentaryzacji Przyrodniczej G.Ostrzeszów) - pomników przyrody - dla pojedynczych stanowisk przyrody nieożywionej i ożywionej (wg wniosków Inwentaryzacji Przyrodniczej G.Ostrzeszów)	RZGW i inni zarządcy cieków
	1.2. Właściwe gospodarowanie na terenach cennych przyrodniczo	1.2.1. Utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych	
		1.2.2. Odtwarzanie zniszczonych terenów cennych przyrodniczo	
		1.2.3. Kontynuacja dobrych praktyk gospodarczych na terenach wartościowych przyrodniczo	
		1.2.4. Zachowanie terenów, o dużych wartościach turystyczno-rekreacyjnych.	
	1.3. Ochrona gatunkowa fauny i flory	1.3.1. Ochrona naturalnych siedlisk fauny i flory	
2. Zwiększenie zasobów leśnych i obszarów zielonych	2.1. Zwiększenie zalesienia i kontynuacja dotychczasowej gospodarki leśnej	2.1.1. Realizacja planu zalesiania obszarów gminy	Lasy Państwowe
		2.1.2. Ustalenie granic rolno – leśnych w Gminie Ostrzeszów	

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
	2.2. Zwiększenie obszarów zielonych na terenach zurbanizowanych	2.1.3. Kontynuacja pozaprodukcyjnej roli lasu	Starostwo Powiatowe
		2.2.1. Łączenie terenów zielonych w mieście z systemami naturalnymi poza miastem	Urząd Gminy
		2.2.2. Utrzymanie istniejących parków na terenach miasta i gminy	

10. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

10.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe

W nawiązaniu do II Polityki ekologicznej państwa oraz wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska określono następujący cel strategiczny:

OCHRONA ŚRODOWISKA I LUDZI PRZED NADZWYCZAJNYMI ZAGROŻENIAMI ŚRODOWISKA

W kategorii nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska znajdują się skutki środowiskowe powstałe w efekcie awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych, jak również klęsk żywiołowych tj. powodzi, pożarów lasów i innych krańcowych zjawisk klimatycznych. Kierując się zasadami przezorności i zapobiegania, jednym z głównych celów określonych w polityce ekologicznej państwa jest eliminowanie lub minimalizowanie skutków dla środowiska powstałych w wyniku nadzwyczajnych zagrożeń, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych.

Cel długoterminowy:

Zmniejszenie ryzyka wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska

W Gminie Ostrzeszów możliwość wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska związana jest z transportem substancji niebezpiecznych oraz w zakresie wymienionych wyżej klęsk żywiołowych. W zakresie transportu konieczne jest optymalizowanie tras przewozu substancji niebezpiecznych uwzględniających pomijanie terenów gęsto zaludnionych oraz powiadamianie przez przewoźników jednostek Straży Pożarnej.

Na terenie Gminy Ostrzeszów **nie występuje zagrożenie powodziowe.**

Do celów o charakterze ogólnym należy zaliczyć poprawę sprawności i efektywności systemu zapobiegania powstawaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz rozbudowę systemu ratownictwa kryzysowego i likwidacji skutków takich zagrożeń.

10.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe**Tabela III.10.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska**

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007 r.	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
1. Zmniejszenie ryzyka wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska	1.1 Zmniejszenie ryzyka wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych	1.1.1. Uzupełnienie oznakowania dróg komunikacyjnych - optymalizacja tras przewozu substancji niebezpiecznych z wykluczeniem terenów o wysokiej gęstości zaludnienia oraz ograniczenie prędkości tych pojazdów na terenach zabudowanych	Urząd Gminy Dyrekcje Dróg Starostwo Powiatowe
		1.1.2. Poprawa stanu technicznego dróg gminy Ostrzeszów - tras przewozu substancji niebezpiecznych	
		1.1.3. Budowa zintegrowanego systemu ratownictwa	
	1.2. Zmniejszenie ryzyka wystąpienia i ograniczenie skutków związanych z wystąpieniem klęsk żywiołowych	1.2.1. Doskonalenie systemu ratownictwa kryzysowego	Starostwo Powiatowe

11. MONITORING ŚRODOWISKA**11.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe**

Główny cel strategiczny w zakresie monitoringu środowiska to:

INFORMACJA O ŚRODOWISKU GMINY OSTRZESZÓW

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa głównym celem do 2010 r. w sferze kontroli i monitoringu jest pełna harmonizacja procedur i zakresu działań w tej dziedzinie z zaleceniami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), wymogami Unii Europejskiej i zobowiązaniami wobec konwencji międzynarodowych.

Cel długookresowy: Prowadzenie monitoringu poszczególnych elementów środowiska dostosowanego do wymogów prawa polskiego (uwzględniającego standardy UE)

Prowadzony monitoring jest źródłem informacji o środowisku i stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Jest więc niezbędnym elementem wdrażania i kontroli realizacji polityki ekologicznej.

Modernizacja systemu monitoringu w Województwie Wielkopolskim nie przewiduje zasadniczych zmian w zakresie badań prowadzonych na terenie Gminy Ostrzeszów. Monitoringiem w dalszym ciągu będzie objęte powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne oraz gleby. Ponadto stworzona zostanie Wojewódzka baza danych dotycząca odpadów, która będzie gromadziła również informacje w tym zakresie z obszaru Gminy Ostrzeszów.

11.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe**Tabela III.11.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie monitoringu środowiska**

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
1. Prowadzenie monitoringu poszczególnych elementów środowiska dostosowanego do wymogów prawa polskiego (uwzględniającego standardy UE)	1.1. Kontynuacja monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych	1.1.1. Realizacja monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych zgodnie z opracowanymi planami WIOŚ	WIOŚ
		1.1.2. Utworzenie sieci stacji kontrolnych i ostrzegawczych w zakresie jakości wody	Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne Urząd Marszałkowski
	1.2. Dalszy rozwój monitoringu powietrza	1.2.1. Realizacja monitoringu źródeł zanieczyszczeń powietrza	Urząd Gminy
		1.2.2. Stworzenie sprawnie funkcjonującego monitoringu zanieczyszczeń komunikacyjnych	Starostwo Powiatowe
	1.3. Monitoring gleb	1.3.1. Prowadzenie monitoringu gleb użytkowanych rolniczo, gleb na obszarach chronionych i na obszarach zasilania wód	
	1.4. Monitoring zasobów przyrodniczych	1.4.1. Tworzenie i wdrażanie systemu monitoringu przyrodniczego gatunków i ekosystemów	
	1.5. Rozwój monitoringu odpadów	1.5.1. Rozszerzenie ewidencji produkcji i przetwarzania oraz wykorzystania odpadów	
		1.5.2. Rozwój ewidencji zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady	
		1.5.3. Rozbudowa bazy danych odpadów niebezpiecznych	
		1.5.4. Monitoring miejsc składowania odpadów	
	1.6. Utworzenie zintegrowanej bazy danych o stanie środowiska	1.6.1. Opracowanie i realizacja planu budowy zintegrowanej bazy danych o środowisku	

12. EDUKACJA EKOLOGICZNA**12.1. Główny cel strategiczny i cele długoterminowe**

W oparciu o II politykę ekologiczną państwa, wojewódzki program ochrony środowiska oraz Narodową strategię edukacji ekologicznej, jako główny cel strategiczny w zakresie edukacji ekologicznej określono:

PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZEŃSTWA

Cel długookresowy: Rozwój edukacji ekologicznej

W ramach działań dotyczących realizacji powyższych celów należy opracować i wdrożyć poprawnie funkcjonujący system edukacji ekologicznej, realizujący cele Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej tj.:

- § upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców kraju,
- § wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej,
- § tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności,
- § promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

Każdy człowiek korzysta z dóbr środowiska i musi zrozumieć, że ma podstawowy wpływ na jego jakość poprzez styl życia i różne zachowania. Dlatego też budując system edukacji ekologicznej należy zadbać, aby wzorce zachowań ekologicznych dotarły do wszystkich mieszkańców gminy. Jednak w pierwszej kolejności edukacją ekologiczną powinni zostać objęci najmłodsi mieszkańcy, gdyż oni skutecznie przekazują wzorce ekologiczne osobom starszym. W procesie edukacji należy również pamiętać o osobach dorosłych, a zwłaszcza tych, które podejmują istotne dla danego regionu decyzje.

Istotnym elementem w edukacji ekologicznej jest potencjał różnych organizacji, do których należy zaliczyć Centra Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa. Przedmiotem ich działalności jest w szczególności:

- edukacja ekologiczna i krajoznawstwo,
- opracowywanie i realizacja programów edukacji dostosowanych do poszczególnych etapów i grup kształcenia,
- organizowanie i prowadzenie kursów, warsztatów, szkoleń i innych zajęć kameralnych, terenowych i laboratoryjnych itp.

12.2. Cele krótkoterminowe i zadania priorytetowe

Tabela III.12.1. Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie edukacji ekologicznej

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
1. Rozwój edukacji ekologicznej	1.1. Stworzenie i wdrożenie systemu edukacji ekologicznej	1.1.1. Dokonanie przeglądu działań edukacyjnych prowadzonych w gminie i stworzenie gminnego programu edukacji ekologicznej	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Szkoly Kuratorium Oświaty

Cele długoterminowe do 2011r.	Cele krótkoterminowe do 2007r.	Zadania priorytetowe do 2007r.	Jednostka realizująca
1	2	3	4
		1.1.2. Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się edukacją w tym m.in.: a) uwzględniania w podstawach programowych wszystkich typów szkół, problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, b) edukacja w zakresie ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami uwzględniająca konieczność poprawnego gospodarowania wodą i ściekami c) edukacja w zakresie gospodarki odpadami (np. propagowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów, uczestnictwo w akcji "Sprzątanie Świata" itp.) d) program szkoleń dla rolników uwzględniający kodeks dobrych praktyk rolniczych e) edukacja w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami uwzględniająca możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Szkoły Kuratorium Oświaty Media

IV. NARZĘDZIA ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

1. WPROWADZENIE

Niniejszy rozdział opisuje zasady zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym oraz charakterystykę instrumentów polityki ekologicznej, przy pomocy których powinien być realizowany Program Ochrony Środowiska.

Właściwe zarządzanie ochroną środowiska powinno być realizowane zgodnie z opracowanym Programem Ochrony Środowiska. Głównym celem realizacji Programu Ochrony Środowiska na szczeblu gminnym jest ukierunkowanie działań poprawiających stan środowiska naturalnego o zasięgu lokalnym obejmującym obszar całej gminy oraz gmin z nią bezpośrednio sąsiadujących.

2. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

Zarządzanie środowiskiem sprowadza się do planowanego i świadomego prowadzenia działań wykorzystujących zasadę zintegrowanego podejścia przy gospodarowaniu zasobami środowiska oraz zasady zrównoważonego rozwoju, polegającej na równoważeniu celów gospodarczych i społecznych z celami ochrony środowiska. W praktyce oznacza to, że w pierwszej kolejności powinny być dokonywane zmiany w technologiach produkcji dążące do zmniejszenia materiałochłonności,

wodochłonności i energochłonności, a dopiero później powinny być stosowane elementy ochronne tj. instalacje i urządzenia oczyszczania gazów, ścieków czy unieszkodliwiania odpadów.

Zarządzanie środowiskiem jest obowiązkiem administracji publicznej, w tym również gminy, która zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, wykonuje zadania m.in. w zakresie ochrony środowiska i przyrody, gospodarki wodnej, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, oraz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej, a także edukacji publicznej.

Rolą gminy w zarządzaniu środowiskiem jest wskazywanie kierunków polityki ekologicznej wspólnych dla obszaru obejmującego teren gminy.

Zadania gmin sprowadzają się do wykonywania i egzekwowania od podmiotów gospodarczych wymogów określonych w polskim prawie ochrony środowiska i prawie zagospodarowania przestrzennego włączając w to udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących danego obszaru. Tak więc głównym narzędziem dla gminy w zakresie zarządzania środowiskiem są instrumenty prawne, społeczne, ale także instrumenty finansowe i opracowany Program Ochrony Środowiska.

Poprawne i sprawne zarządzanie środowiskiem wymaga również dużego zaangażowania wszystkich stron biorących udział w tworzeniu polityki ekologicznej danego obszaru.

Ważną rolę w zarządzaniu środowiskiem odgrywają podmioty gospodarcze. Ich rola sprowadza się do:

- § przestrzegania prawa, w tym również decyzji administracyjnych,
- § eliminowania przestarzałych technologii szkodliwych dla środowiska,
- § stosowania technologii mało- materiałochłonnych, energochłonnych i wodochłonnych, tj. wykorzystujących najlepsze dostępne techniki (BAT),
- § instalowaniu urządzeń i instalacji chroniących środowisko,
- § prowadzeniu kontroli emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- § zintegrowanego podejścia do zagadnień technologicznych i ochrony środowiska.

Decydujące znaczenie w zarządzaniu środowiskiem ma administracja publiczna każdego szczebla, organy odpowiedzialne za ład i politykę przestrzenną gmin, organy kontrolujące -IOŚ, organizacje społeczne zajmujące się problematyką edukacji i ochrony środowiska. Nieodzownym elementem zarządzania środowiskiem jest szeroko pojęta współpraca między poszczególnymi organami władz.

Współpraca z jednostkami szczebla centralnego i wojewódzkiego

Współpraca z jednostkami szczebla centralnego i wojewódzkiego jest niezbędnym elementem wdrażania polityki ekologicznej na terenie gminy.

Przy opracowywaniu "Programu ..." brano pod uwagę lokalne uwarunkowania, stan środowiska oraz oczekiwania mieszkańców, ale także uwzględniano politykę ekologiczną realizowaną przez władze wyższego szczebla. Przyczynia się to do tworzenia spójnej polityki ekologicznej regionu oraz umożliwia poparcie przy wdrażaniu zarówno lokalnych społeczności, jak i władz wyższego szczebla. Tak prowadzona polityka ekologiczna gminy sprzyja działaniom w pozyskiwaniu funduszy na realizację "Programu ...".

Współpraca z sąsiednimi powiatami

Realizacja zarządzania ochroną środowiska przez Gminę Ostrzeszów będzie wymagała nie tylko współpracy z sąsiednimi gminami, ale także ścisłej współpracy z powiatami sąsiednimi. Ta współpraca ma szczególne znaczenie głównie przy realizacji wspólnej gospodarki odpadami, która uwzględnia połączenie w jeden system nie tylko gmin, ale także powiatów, co powoduje, że wspólnie powinien być realizowany cel osiągnięcia efektywnego ekonomicznie modelu minimalizowania odpadów, ich selekcjonowania, zagospodarowywania i deponowania balastu.

Współpraca z sąsiednimi gminami

Dla Gminy Ostrzeszów główne zagrożenia jakości środowiska wynikają z lokalnych problemów. Spowodowane są głównie brakiem skanalizowania terenów wiejskich gminy i odprowadzaniem ścieków bez ich oczyszczania do wód powierzchniowych. Podobna sytuacja występuje w próbie rozwiązywania samodzielnie przez gminę gospodarki odpadami, co prowadzi do wdrażania mało efektywnych systemów

gospodarowania odpadami. Wdrożenie Programu Ochrony Środowiska i osiągnięcie celów w nim zawartych w dużej mierze zależy więc od wzajemnej współpracy Gminy Ostrzeszów z gminami sąsiednimi, z władzami powiatu i wzajemnej dyskusji i zrozumieniu poszczególnych organów władzy między sobą.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

WIOŚ wykonuje w imieniu wojewody zadania i kompetencje określone w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, polegające na kontroli i egzekwowaniu przestrzegania prawa przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Prowadzi również badania monitoringowe w sieci krajowej i wojewódzkiej oraz koordynuje lokalne sieci monitoringu środowiska. Przekazywane przez WIOŚ wyniki i informacje o jakości środowiska powinny być podstawą strategicznych decyzji podejmowanych przez właściwe organy w ramach realizacji ich kompetencji. Prowadzi to do naturalnej potrzeby ścisłej współpracy władz gminy z tą instytucją.

W trakcie wdrażania Programu Ochrony Środowiska współpraca ta powinna być zintensyfikowana, a wyniki prowadzonego przez WIOŚ monitoringu środowiska i kontroli uwzględniane przy realizacji poszczególnych celów "Programu ..." - polityki ekologicznej gminy.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

RZGW jest jednostką organizacyjną utworzoną do realizacji zadań z zakresu gospodarki wodnej. Szczegółowy obszar i zakres działania określa Rozporządzenie RM z dnia 10 grudnia 2002r. (Dz.U. Nr 232, poz. 1953).

W przypadku Gminy Ostrzeszów ochrona naturalnych zasobów wodnych sprowadza się do ochrony zlewni Baryczy.

3. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

3.1. Instrumenty prawne

Do podstawowych instrumentów prawnych należy zaliczyć zadania i kompetencje wynikające z prawa ochrony środowiska tj.:

- § decyzje administracyjne
- § standardy środowiskowe
- § kontrolę przestrzegania prawa
- § odpowiedzialność karna i cywilna wynikająca z naruszeń wymogów ochrony środowiska,
- § procedury ocen oddziaływania inwestycji na środowisko

Decyzje administracyjne

W zakresie decyzji administracyjnych gmina ma największe kompetencje przy udzielaniu zezwoleń na lokalizację odpowiednich obiektów przemysłowych i chroniących środowisko. Główne znaczenie ma tutaj planowanie przestrzenne i wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Działania te decydują m.in. o oddziaływaniu poszczególnych obiektów na środowisko. W kompetencjach gmin jest również opiniowanie decyzji wydawanych przez starostę dotyczących ochrony środowiska.

W związku z powyższym gmina posiada dość znaczne kompetencje w "przyznawaniu praw" do korzystania ze środowiska, głównie ze względu na decyzje dotyczące zatwierdzania lokalizacji.

Nowe uwarunkowania prawne wprowadziły do przepisów istotną zmianę podejścia do wydawania pozwoleń środowiskowych wprowadzając nowy typ pozwoleń ekologicznych tj. pozwolenia zintegrowane. Jest to typ pozwoleń wynikający z wdrażania dyrektywy Rady 96/61/EC z 24 września 1996 w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń tzw. dyrektywy IPPC (ang. **I**ntegrated **P**ollution **P**revention and **C**ontrol). W myśl tej dyrektywy podstawowy zakres korzystania ze środowiska przez instalację będzie regulowany - określany w jednym pozwoleniu, a nie jak do tej pory traktując rozłącznie emisję do atmosfery, hałas, pobór wód, odprowadzanie ścieków, czy emisje promieniowania.

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, ważną rolę będą również odgrywały programy dostosowawcze, stanowiące wynegocjowany indywidualnie z organem administracyjnym szczegółowy harmonogram realizacji niezbędnych zadań do spełnienia obowiązujących wymagań ochrony środowiska przez prowadzącą instalację w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.

Standardy środowiskowe

Standardy środowiskowe określone w polskim prawodawstwie mają charakter emisyjny i imisyjny. Standardy emisyjne określone są w decyzjach administracyjnych wydawanych przez odpowiednie organy indywidualnie dla poszczególnych zakładów i inwestycji.

Standardy imisyjne określone są w odpowiednich rozporządzeniach i podają dopuszczalny poziom zanieczyszczeń dla poszczególnych komponentów środowiska.

Kontrola przestrzegania prawa

Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska, w tym również przestrzegania decyzji administracyjnych określających warunki korzystania ze środowiska, należy do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska.

Rada gminy natomiast rozpatruje informację właściwego inspektora ochrony środowiska o stanie środowiska na swoim obszarze. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska informuje **gminy, zarząd powiatu** i zarząd województwa o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla danego terenu. Natomiast w przypadkach bezpośredniego zagrożenia środowiska starosta, wójt, burmistrz (prezydent miasta) może wydać właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska polecenie podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

Odpowiedzialność karna i cywilna wynikająca z naruszeń wymogów ochrony środowiska

Naruszenie wymogów ochrony środowiska podlega odpowiedzialności karnej lub cywilnej wynikającej z przepisów ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska.

Do odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Odpowiedzialność cywilna sprowadza się do zadośćuczynienia za wyrządzone szkody, przywrócenia stanu zgodnego z prawem oraz podjęcia środków zapobiegawczych - likwidujących przyczyny szkodliwego oddziaływania na środowisko.

Odpowiedzialność karna wynika z niewywiązywania się z obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów oraz wydanych decyzji administracyjnych. W stosunku do osoby fizycznej może zostać zastosowana kara grzywny, aresztu albo ograniczenia wolności.

Procedury ocen oddziaływania inwestycji na środowisko

Procedury ocen oddziaływania na środowisko określone w ustawie Prawo Ochrony Środowiska stanowią podstawowy element ochrony środowiska i informowania społeczeństwa o planowanych inwestycjach mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Uspołecznienie procedur ocen oddziaływania na środowisko dało mieszkańcom danego obszaru możliwość czynnego udziału w tworzeniu ładu przestrzennego i pozwoliło im na wnoszenie własnych uwag i spostrzeżeń w zakresie planowanych inwestycji na etapie ich przygotowania. Czynniki te powoduje, że władze lokalne, przy wydawaniu decyzji administracyjnych zezwalających na korzystanie ze środowiska mają pogląd o występujących wśród mieszkańców obawach czy niechęci do planowanych inwestycji. Uspołecznienie procedur wydawania decyzji administracyjnych umożliwia rozwiązywanie ewentualnych konfliktów społecznych na etapie planowania, a nie realizacji inwestycji.

3.2. Instrumenty finansowe

Do podstawowych instrumentów finansowych należy zaliczyć:

- § opłaty za korzystanie ze środowiska,
- § kary za przekroczenia warunków korzystania ze środowiska określonych w pozwoleniach,
- § kredyty i dotacje,
- § ulgi podatkowe - zwolnienia podatkowe,
- § pozostałe instrumenty finansowe.

Oplaty za korzystanie ze środowiska i kary za przekroczenia warunków korzystania ze środowiska

Zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska podmioty korzystające ze środowiska ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian.

Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za wprowadzanie zanieczyszczeń tj. gazów lub pyłów do powietrza, ścieków do wód lub do ziemi oraz za pobór wód, składowanie odpadów.

Podmiot korzystający ze środowiska indywidualnie - we własnym zakresie ustala wysokość należnej opłaty i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego.

W przypadku niedotrzymania warunków określonych w decyzjach administracyjnych w zakresie korzystania ze środowiska, podmiot gospodarczy ponosi dodatkowo karę pieniężną. Kary pieniężne wymierza właściwy IOŚ.

Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody odpowiednich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Kredyty i dotacje

Kredyty i dotacje stanowią podstawowy element finansowania działań z zakresu ochrony środowiska. Udzielane są m.in. przez narodowy, wojewódzkie i powiatowe fundusze ochrony środowiska, BOŚ, EkoFundusz itd. Obecnie podstawą przyznawania dofinansowania z poszczególnych funduszy jest oprócz oceny ekologiczno-ekonomicznej przedsięwzięcia, umieszczenie danego zadania w celach priorytetowych Programów Ochrony Środowiska na poszczególnych szczeblach administracyjnych, jako przedsięwzięcia niezbędnego do realizacji dla planowanego rozwoju danego regionu z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

Ulgi podatkowe - zwolnienia podatkowe

Ulgi podatkowe czy wręcz zwolnienia z podatku są nowym instrumentem wykorzystywanym w ochronie środowiska. Ulgi podatkowe dotyczą głównie podatku VAT przy realizacji zadań z zakresu rekultywacji terenów zdegradowanych, czy budowie składowisk odpadów, a także prowadzenia działalności dotyczącej gospodarki odpadami tj. działalności w zakresie zbiórki, skupu i segregacji odpadów.

Zwolnienia dotyczą podatku dochodowego i dochodów uzyskanych w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej przy wykorzystaniu w danym roku kalendarzowym odpadów wyszczególnionych w rozporządzeniu ministra finansów.

Pozostałe instrumenty finansowe

Wśród instrumentów finansowych, po ostatnich zmianach przepisów ochrony środowiska, pojawiają się nowe mechanizmy wsparcia finansowego działań ekologicznych tj. mechanizmy ekonomiczno-rynkowe. W Polsce mają one jeszcze niewielkie znaczenie i są mało wykorzystywane. Do grupy tej należy zaliczyć:

- § **opłaty produktowe** - czyli obciążenia finansowe nakładane na produkty szkodliwe dla środowiska w fazie produkcji, konsumpcji lub składowania np. opakowania, baterie, świetlówki, charakteryzujące się rozproszonym sposobem konsumpcji (na przykład gospodarstwa domowe), powodujące relatywnie niewielkie szkody środowiskowe w skali pojedynczego zużycia, lecz wywołujące istotne zagrożenia dla środowiska jeśli chodzi o zużycie jako całość; wpływy z tego tytułu, trafiają do budżetu państwa i będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu,
- § **depozyty ekologiczne** - są to opłaty, ponoszone przez nabywcę produktu szczególnie niebezpiecznego, nawet w skali jednostkowej, dla środowiska, podlegają zwrotowi w momencie przekazania wyeksploatowanego produktu do recyklingu, neutralizacji lub właściwego ze względów ekologicznych składowania (w praktyce nabywca powinien oddać produkt do producenta lub miejsca jego zakupu),
- § **zastawy ekologiczne**, stosowane w przypadku inwestorów podejmujących budowę zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska; stanowią zabezpieczenie dla wywiązywania się przedsiębiorstw z przyjętych na siebie zobowiązań w zakresie ochrony środowiska; wielkość zastawu powinna być wynikiem negocjacji między władzami a przedsiębiorcą; zastawy stanowią kaucję inwestycyjną, która podlega zwrotowi po wykonaniu zadań określonych w porozumieniu,
- § **obowiązkowe i dobrowolne ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej od szkód ekologicznych** - dotyczące ubezpieczenia od ryzyka ekologicznego (np.: od skutków awaryjnego zanieczyszczenia

środowiska, systemy rekompensat za szkody zdrowotne spowodowane zanieczyszczeniami środowiska),

§ rynek zbywalnych uprawnień do emisji zanieczyszczeń.

Zadaniem gminy będzie więc wykorzystywanie i upowszechnianie ww. instrumentów finansowych przy wdrażaniu i realizacji Programu Ochrony Środowiska. Natomiast nowelizowane ciągle prawo będzie czynnikiem wspomagającym gminę w tych działaniach.

3.3. Instrumenty społeczne

Grupę tych instrumentów tworzą narzędzia - elementy informacji społeczeństwa o jakości środowiska oraz elementy kształtujące świadomość i wrażliwość ekologiczną ludzi.

Dostęp do informacji o środowisku i udział społeczeństwa

Dostęp do informacji o środowisku regulowany jest ustawą Prawo Ochrony Środowiska, zgodnie z którą: "Każdy w przypadkach określonych w ustawie ma prawo do uczestniczenia w postępowaniu w sprawie wydania decyzji z zakresu ochrony środowiska lub przyjęcia projektu polityki, strategii, planu lub programu rozwoju i restrukturyzacji oraz projektu studium i planu zagospodarowania przestrzennego". Zapis ten jest rozszerzeniem konstytucyjnej zasady jawności i dostępu do informacji o środowisku (art. 74 ust. 3 Konstytucji RP).

Dostęp do informacji o środowisku i czynny udział społeczeństwa w podejmowaniu strategicznych decyzji, a także możliwość dostępu do procedur sądowych w sprawach dotyczących środowiska jest niezbędnym narzędziem w procesie zarządzania ochroną środowiska, umożliwia bowiem włączenie się lokalnych społeczności w rozwiązywanie ekologicznych problemów danego regionu.

Ponadto realizacja celów związanych z poprawą jakości środowiska wymaga akceptacji społecznej, a także chęci i umiejętności działania jak największej grupy ludności.

Edukacja ekologiczna - kształtowanie świadomości i wrażliwości ekologicznej ludzi

Poziom ekologicznej świadomości społeczeństwa oraz gotowość organizacji i grup społecznych w realizacji zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska decydują o jego powodzeniu. Dlatego niezbędnym czynnikiem w procesie zarządzania środowiskiem jest edukacja ekologiczna. Cele edukacji ekologicznej oraz formy jej realizacji zostały zawarte w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Zgodnie z tym dokumentem edukacja ekologiczna ma na celu:

- § kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązanymi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi,
- § umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- § tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

Powyższe cele są realizowane poprzez:

- § uznanie, iż edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Polityki Ekologicznej Państwa, w tym również gminy,
- § wprowadzenie elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego, respektując i wykorzystując wartości kulturowe, etyczne i religijne,
- § zapewnienie dostępu społeczeństwa do informacji o stanie środowiska przyrodniczego i edukacji ekologicznej,
- § uznanie, że edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.

W Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej zostały również określone zadania edukacyjne i podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Generalnie edukację ekologiczną należy prowadzić w systemie:

- § formalnym tj. zorganizowanym systemie kształcenia na wszystkich jego poziomach: przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, uczelnie wyższe oraz kształcenie osób dorosłych,
- § nieformalnym poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, edukację w miejscu pracy, rodzinie i środkach masowego przekazu, a także promowanie w gminach programów krajowych i międzynarodowych z zakresu ochrony środowiska.

V. WDRAŻANIE PROGRAMU

1. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Główną zasadą realizacji Programu Ochrony Środowiska powinna być dobra organizacja zarządzania Programem, dająca możliwość skutecznego jego wdrożenia i oceny założonych celów. Realizatorem "Programu ..." jest Burmistrz, w imieniu którego działa Koordynator Programu. Niezbędnym więc elementem zarządzania "Programem ..." wydaje się powołanie Koordynatora Programu, który będzie odpowiedzialny za współdziałanie ze wszystkimi organami, jednostkami i podmiotami biorącymi udział w realizacji "Programu ..." oraz podejmowanie inicjatyw we wdrażaniu "Programu ..."

Program Ochrony Środowiska powinien być realizowany przez istniejące już struktury poszczególnych wydziałów jednostek samorządowych oraz organizacji pozarządowych, instytucji oraz mediów. Z punktu widzenia "Programu ..." można więc wyodrębnić następujące grupy organów i podmiotów uczestniczących w nim:

- § **samorząd gminny** - realizuje zadania "Programu..." poprzez ustalanie strategii rozwoju gminy, politykę przestrzenną w postaci uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego gminy, wydawania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, a także poprzez realizację inwestycji w zakresie ochrony środowiska dotyczących gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki zielenią,
- § **starosta i wojewoda** - realizują "Program..." poprzez ustalanie warunków korzystania ze środowiska oraz opracowanie strategii rozwoju,
- § **bezpośredni realizatorzy "Programu..."**, do których należy zaliczyć głównie podmioty gospodarcze, osoby prywatne realizujące inwestycje dotyczące ochrony środowiska zgodnie z kierunkami wyznaczonymi w programie oraz ww. samorząd gminny,
- § **instytucje finansujące zadania określone w "Programie..."** - należy do nich zaliczyć poza ww. podmiotami Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, EkoFundusz, banki oraz Fundusze Unijne (instytucje zarządzające środkami finansowymi tych funduszy),
- § **organizacje zajmujące się edukacją ekologiczną**, dzięki której podnosi się poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- § **podmioty kontrolujące przestrzeganie prawa ochrony środowiska oraz monitorujące stan jakościowy środowiska** - należy do nich zaliczyć organy wykonujące te czynności w ramach swoich podstawowych zadań tj. Inspektorat Ochrony Środowiska i Inspekcję Sanitarną,
- § **bezpośredni odbiorcy "Programu..."**, którymi są mieszkańcy gminy.

Zarządzanie Gminnym Programem Ochrony Środowiska będzie sprowadzało się do wspierania i kontrolowania działań wszystkich uczestników "Programu...". Nadzór nad "Programem..." będzie odbywał się zgodnie z harmonogramem wdrażania "Programu..." przedstawionym w następnym rozdziale, w postaci gromadzenia wskaźników skuteczności i weryfikacji zadań w opracowywanych Raportach z realizacji Programu Ochrony Środowiska.

2. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU

W tabeli V.3.1 przedstawiono harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrzeszów do roku 2011. Należy jednak pamiętać, że cele strategiczne i długookresowe będą realizowane w znacznie dłuższym okresie czasu, natomiast harmonogram realizacji POŚ będzie cyklicznie się powtarzał tzn. wdrażanie poszczególnych zadań, monitoring stanu środowiska oraz gromadzenie wskaźników skuteczności "Programu ..." będą prowadzone w sposób ciągły, a następnie co 2 lata opracowywany będzie Raport z realizacji "Programu ..." i co 4 lata dokonywana będzie ocena realizacji założonych celów i weryfikacja opracowanego Programu Ochrony Środowiska.

Tabela V.3.1. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska Gminy Ostrzeszów

Lp.	Wyszczególnienie zadań	Okres wdrażania Programu Ochrony Środowiska							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1.	Opracowanie i zatwierdzenie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrzeszów	—							
2.	Wdrażanie celów długoterminowych Programu Ochrony Środowiska	—	—	—	—	—	—	—	—
3.	Wdrażanie celów krótkoterminowych Programu Ochrony Środowiska - realizacja zadań priorytetowych	—	—	—	—	—			
4.	Monitoring jakości środowiska								
5.	Gromadzenie wskaźników skuteczności realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska			—		—		—	
7.	Ocena realizacji i weryfikacja Programu Ochrony Środowiska				—				—

3. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU I WSKAŹNIKI SKUTECZNOŚCI REALIZACJI CELÓW PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Proces wdrażania Programu Ochrony Środowiska będzie podlegał kontroli i systematycznej ocenie w ramach monitoringu polityki ochrony środowiska. System monitorowania Programu Ochrony Środowiska powinien być ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian przyjętych do oceny wskaźników, na podstawie których będzie można określić słuszność i skuteczność podejmowanych działań oraz dokonać korekty zadań w przypadku rozbieżności pomiędzy założeniami a uzyskiwanymi efektami. W związku z tym co 2 lata będzie wykonywany raport z realizacji "Programu...", przedkładany do zatwierdzenia Radzie Gminy. Jako kryteria oceny realizacji wytyczonych w "Programie..." zadań należy przyjąć następujące wskaźniki skuteczności:

§ ekonomiczne, do których należy głównie zaliczyć:

- jednostkowe koszty inwestycyjne poniesione dla osiągnięcia zakładanego efektu ekologicznego,
- jednostkowe koszty eksploatacyjne ponoszone dla utrzymania uzyskanego efektu ekologicznego,
- trwałość uzyskanych efektów ekologicznych,

§ ekologiczne, do których zalicza się:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska,
- poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,

- wzrost lesistości terenu, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą;

a także

- poprawę stanu zdrowia obywateli, mierzoną przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt,

§ aktywności społecznej odzwierciedlającej poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Powyższe wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska. Oceny efektów realizacji POŚ należy dokonać analizując informacje gromadzone przez poszczególne wydziały jednostek, organów i podmiotów uczestniczących w realizacji "Programu..." tzn. dla:

§ **wskaźników ekonomicznych** - informacje należy pozyskać z funduszy dofinansowujących zadania, w tym również informacje od inwestorów,

§ **wskaźników ekologicznych** - informacje są dostępne w instytucjach kontrolujących w ramach ogólnych systemów monitoringu środowiska jak np. pomiary emisji i imisji wykonywane przez Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne, Inspektora Ochrony Środowiska, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, a także Lasy Państwowe czy Lekarza Weterynarii,

§ **wskaźników aktywności społecznej** - informacje możliwe do uzyskania poprzez badania opinii społecznej, a także informacje o ilości procesów administracyjnych z udziałem społeczeństwa oraz ilości i jakości działań na rzecz ochrony środowiska, a także sposobie i powszechności informowania mieszkańców o realizowanych przedsięwzięciach.

Ciągły monitoring Programu Ochrony Środowiska gminy pozwoli na określenie postępu w realizacji wyznaczonych zadań priorytetowych. W perspektywie długofalowej monitoring umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów długoterminowych i strategicznych.

4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ EKOLOGICZNYCH

Nieodzownym elementem zarządzania środowiskiem jest struktura źródeł finansowania i możliwości pozyskiwania środków pieniężnych na realizację celów zawartych w Programie Ochrony Środowiska.

Podstawowymi źródłami finansowania zadań wynikających z wdrażania programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami są:

§ fundusze ochrony środowiska (NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, Fundusz Leśny, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Ekofundusz),

§ sektor bankowy (m.in. Bank Ochrony Środowiska, Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju),

§ fundusze inwestycyjne

§ środki własne ludności i środki społeczne,

§ budżet państwa,

§ środki własne podmiotów gospodarczych,

§ przedakcesyjne fundusze pomocowe Unii Europejskiej (PHARE II, ISPA, SAPARD)

§ fundusze unijne (Fundusz Spójności i Fundusze Strukturalne)

Poniżej zaprezentowano wybrane źródła finansowania możliwe do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Zasady działania funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej tj. narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych zostały określone w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami). Fundusze te są najbardziej znanymi i wykorzystywanymi źródłami dofinansowywania inwestycji i przedsięwzięć realizowanych w celu poprawy jakości środowiska. Podstawowymi formami dofinansowania zadań ekologicznych przez ww. fundusze są preferencyjne pożyczki i dotacje.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Celem działania NFOŚiGW jest wsparcie finansowe przedsięwzięć ekologicznych o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym. Szczegółowe cele i zadania priorytetowe są aktualizowane każdego roku i zamieszczane w wewnętrznym dokumencie funduszu - liście zadań priorytetowych.

Środki finansowe, którymi dysponuje NFOŚiGW pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat produktowych oraz wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie przepisów ustawy - Prawo geologiczne, górnicze i energetyczne.

Podstawowymi formami dofinansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje. Inne formy finansowania to m.in. dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach, a także udziały kapitałowe w spółkach prawa handlowego oraz nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska.

NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)

WFOŚiGW udziela dofinansowania na zadania ekologiczne zlokalizowane na jego terenie. Podstawową formą dofinansowania są dotacje i preferencyjne pożyczki.

Źródłem przychodów WFOŚiGW są wpływy z tytułu:

- § opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (28,8% tych wpływów),
- § opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (50,4% tych wpływów).

Dodatkowo środkami WFOŚiGW mogą być finanse pochodzące z tytułu:

- § posiadania udziałów w spółkach,
- § odsetek od udzielanych pożyczek,
- § emisji obligacji,
- § zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
- § zaciągania kredytów,
- § oprocentowania rachunków bankowych i lokat,
- § wpłat z innych funduszy,
- § wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- § dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych,
- § świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji,
- § innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW)

PFOŚiGW utworzony został wraz z reformą administracyjną państwa, która powołała do życia nowy szczebel administracji samorządowej - powiat.

Finanse, którymi dysponuje PFOŚiGW pochodzą z:

- § opłat za składowanie i magazynowanie odpadów oraz kar za niezgodne z przepisami składowanie lub magazynowanie odpadów (10% wpływów),
- § opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz z administracyjnych kar pieniężnych (10% tych wpływów z wyłączeniem opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów).

W chwili obecnej środki PFOŚiGW przeznaczone są zgodnie z art. 407 ustawy Prawo Ochrony Środowiska na wspomaganie działalności w zakresie określonym w art. 406 punkty 1- 11 POŚ oraz na inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW)

Celem działania GFOŚiGW jest dofinansowywanie zadań ekologicznych na terenie własnej gminy. Środki finansowe GFOŚiGW pochodzą z:

- § opłat za usuwanie drzew i krzewów (w całości),
- § opłat za składowanie odpadów na terenie gminy (50% wpływów),
- § opłat i kar z terenu gminy za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych (20% wpływów).

Zgodnie z art. 406 ustawy Prawo Ochrony Środowiska środki finansowe GFOŚiGW przeznacza się na:

- § edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- § wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- § wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- § realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- § przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków
- § realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
- § przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- § przedsięwzięcia związane z ochroną wód,
- § profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- § wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- § wspieranie ekologicznych form transportu,
- § działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- § inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Zasady przyznawania dofinansowania z GFOŚiGW są ustalane indywidualnie w poszczególnych gminach.

EkoFundusz

EkoFundusz powołany został w 1992 r. przez Ministra Finansów, po decyzji Klubu Paryskiego (zrzeszającego państwa będące wierzycielami Polski) dotyczącej redukcji polskiego długu o 50 % i dalszej redukcji długu o 10% pod warunkiem przeznaczenia go na uzgodniony wspólnie cel. Celem zaproponowanym przez Polskę i przyjętym przez wierzycieli było wsparcie przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska (tzw. ekokonwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia, tak więc Ekofundusz zarządza środkami tych krajów (łącznie ponad 571 mln USD do wydania w latach 1992-2010).

Do zadań priorytetowych EkoFunduszu należy zaliczyć:

- § zmniejszenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi,
- § ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji,
- § ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej,
- § ochrona różnorodności biologicznej,
- § gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

Dotacje EkoFunduszu we wszystkich ww. dziedzinach mogą uzyskać jedynie projekty, które wykazą się wysoką efektywnością określaną jako stosunek efektów ekologicznych do planowanych kosztów.

Otrzymanie dofinansowania uwarunkowane jest również uzyskaniem pozytywnej oceny projektu pod kątem ekologicznym, technologicznym, ekonomicznym i organizacyjnym. Ponadto wnioskodawca musi wykazać się wiarygodnością finansową i posiadaniem zabezpieczenia pełnego finansowania przedsięwzięcia w części nie objętej dotacją.

Fundacja EkoFundusz dofinansowuje przedsięwzięcia o znaczeniu regionalnym i krajowym, takie które wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznawanych za priorytetowe w skali międzynarodowej. Wyklucza to dofinansowywanie zadań, których celem jest rozwiązywanie problemów lokalnych. Zadaniem EkoFunduszu jest również ułatwianie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów - donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Poziom dofinansowania z EkoFunduszu wynosi najczęściej od 10 do 30% kosztów projektu. W szczególnych przypadkach dofinansowanie może sięgać 50 %, gdy zadanie jest realizowane przez organy samorządowe lub jednostki budżetowe oraz do 80% gdy realizowane jest zadanie z zakresu ochrony przyrody przez społeczną organizację pozarządową.

Banki

Banki są kolejnym źródłem finansowania inwestycji ekologicznych. W ostatnim okresie wykazują coraz większe zainteresowanie inwestycjami proekologicznymi, oferując przedsiębiorcom preferencyjne kredyty na przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. W związku z tym banki ściśle współpracują z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które dofinansowują te inwestycje poprzez dopłaty do oprocentowania kredytów. Środki finansowe kredytów pochodzą natomiast z zasobów bankowych. Taka współpraca przyczynia się do obniżenia kosztów kredytu dla inwestora realizującego zadania z zakresu ochrony środowiska.

Do banków specjalizujących się w finansowaniu przedsięwzięć ekologicznych w Polsce należy zaliczyć przede wszystkim Bank Ochrony Środowiska. Oferuje on bogatą ofertę dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych w formie preferencyjnych kredytów. Kredytobiorca musi posiadać jednak przynajmniej 50% własnych środków finansowych na realizację przedsięwzięcia.

Ponadto na rynku kredytów ekologicznych znajdują się banki międzynarodowe, wśród których należy wymienić Bank Światowy i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze inwestycyjne

Fundusze inwestycyjne są nowym elementem rynku finansowego ochrony środowiska. Coraz chętniej inwestują w przedsięwzięcia ekologiczne wykorzystując przy tym współczesne technologie. W najbliższym czasie mogą stać się jednym z głównych funduszy dofinansowującym zadania z zakresu ochrony środowiska, ze względu na duże wkłady finansowe w rozwój nowoczesnej produkcji.

Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

Unia Europejska w ramach pomocy dla Polski utworzyła specjalne fundusze, z których jest realizowane wsparcie finansowe działań mających na celu wyrównanie różnic i podniesienie standardu infrastruktury, w tym również ochrony środowiska. Do momentu wejścia Polski do UE dofinansowywanie było realizowane z funduszy przedakcesyjnych, natomiast z chwilą wejścia Polski do UE polityka finansowa UE dla Polski będzie realizowana z Funduszu Spójności i Funduszy Strukturalnych.

Fundusze przedakcesyjne:

- § **SAPARD** – nie funkcjonuje po akcesji, zobowiązania programu SAPARD przejęły programy operacyjne funduszy strukturalnych UE, głównie Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej.
- § **ISPA** – po akcesji przekształcenie w Fundusz Spójności,
- § **PHARE** – kontraktacja edycji 2001 zakończyła się 15 lutego 2004r., edycja 2002 i 2003 jest obecnie w trakcie kontraktacji.

Fundusze poakcesyjne

Fundusze poakcesyjne będą stanowiły źródło dofinansowania inwestycji w Polsce, po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Należy do nich zaliczyć:

§ Fundusz Spójności

§ Fundusze Strukturalne:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)
- Europejski Fundusz Społeczny (ESF)
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)
- Finansowy Instrument Sterowania Rybołówstwem (FIFG)

Fundusz Spójności

Fundusz Spójności zwany też Funduszem Kohezji ma na celu wzmocnienie gospodarczej i społecznej spójności państw UE. Z funduszu tego będą dofinansowywane przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym w dziedzinie transportu i ochrony środowiska. W latach 2004 - 2006 w ramach Funduszu Spójności UE przewiduje transfer środków finansowych na sektor środowiska w wysokości ok. 1,9 mld EURO.

Priorytetowymi zadaniami w zakresie ochrony środowiska są inwestycje dotyczące:

§ poprawy jakości wód powierzchniowych,

§ polepszenia jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia,

§ poprawy jakości powietrza,

§ racjonalizacji gospodarki odpadami,

§ ochrony powierzchni ziemi,

§ zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Fundusz ten dofinansowuje przedsięwzięcia duże, których wartość przekracza 10 mln EURO. Przeznaczony jest więc na inwestycje władz publicznych realizowane głównie przez średnie i duże miasta lub przez związki międzygminne, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej.

Odbiorcami pomocy tj. beneficjentami końcowymi mogą być samorządy terytorialne tj. gminy, związki gmin oraz przedsiębiorstwa komunalne.

Dofinansowanie z tego funduszu może wynosić 80 - 85 % kosztów kwalifikowanych planowanego przedsięwzięcia.

Ostateczną decyzję o przyznaniu dofinansowania podejmuje Komisja Europejska, natomiast kompetencją naszego kraju jest wskazanie zadań proponowanych do dofinansowania.

Fundusze strukturalne UE

Ich zadaniem jest wsparcie procesów restrukturyzacji i modernizacji gospodarek państw członkowskich UE poprzez nakłady w tych sektorach i regionach, które wymagają interwencji, aby sprostać globalnej konkurencji.

Przedsięwzięcia dotyczące ochrony środowiska będą finansowe głównie ze środków finansowych Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF) i Sekcja Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF).

Zasoby **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** służą głównie współfinansowaniu:

§ inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego oraz tworzenia i zabezpieczania trwałych miejsc pracy, jak też działalności średnich i małych przedsiębiorstw,

§ inwestycji produkcyjnych umożliwiających tworzenie lub utrzymywanie trwałego zatrudnienia,

§ infrastruktury,

§ rozwoju turystyki oraz inwestycji w dziedzinie kultury,

§ ochrony i poprawy stanu środowiska,

§ sfery badawczo – rozwojowej,

§ rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Zadania dotyczące ochrony środowiska są realizowane głównie w ramach dwóch programów operacyjnych:

§ Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego – ZPORR

§ Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”- SPO”WKG”

W ramach ZPORR działania środowiskowe zostały zawarte w następujących działaniach:

- § **działanie 1.2 „Infrastruktura ochrony środowiska”** (duże inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury o znaczeniu regionalnym, służące wzmacnianiu konkurencyjności regionów),
- § **działanie 3.1 „Infrastruktura lokalna”** (małe inwestycje w zakresie ochrony środowiska o oddziaływaniu lokalnym na terenach wiejskich i w małych miastach - do 15 tys. mieszkańców),
- § **działanie 3.2 „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych”** (inwestycje dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich, powojaskowych i poprzemysłowych).

Dofinansowanie z ERDF wynosi:

- § do 75 % kwalifikującego się kosztu inwestycji,
 - § do 50 % kwalifikującego się kosztu, gdy inwestycje infrastrukturalne generują znaczący zysk netto.
- Ostatecznymi beneficjentami są głównie: gminy, powiaty i województwa lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, związki międzygminne, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki” będą realizowane zadania wspierające przedsiębiorców w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska tj.:

- § inwestycje w infrastrukturę gospodarki wodno-ściekowej (ścieki przemysłowe),
- § inwestycje w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi,
- § inwestycje w zakresie ochrony powietrza,
- § inwestycje z wykorzystaniem Najlepszych Dostępnych Technik (Best Available Techniques -BAT).

Ostatecznymi beneficjentami są: duże, małe i średnie przedsiębiorstwa. Maksymalna wysokość dofinansowania to 65%, w tym wkład UE – 67%, a wkład krajowy – 33%. Na lata 2004 – 2006 na realizację powyższych zadań przewidziano kwotę 163,8 mln Euro

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej składa się z dwóch sekcji: z sekcji Orientacji i z sekcji Gwarancji. W ramach polityki strukturalnej UE Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej wspiera trwały rozwój obszarów wiejskich oraz dostosowywanie struktury rolnej regionów opóźnionych w rozwoju. W ramach funduszu współfinansowane są:

- § inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- § pomoc dla młodych rolników i szkolenie zawodowe,
- § pomoc na rzecz wcześniejszego przechodzenia na emeryturę,
- § pomoce kompensacyjne dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania lub dla obszarów objętych uwarunkowaniami środowiskowymi,
- § środki rolno-środowiskowe,
- § poprawa przetwórstwa i komercjalizacji gospodarstw rolnych,
- § rozwój i przetwarzanie zasobów leśnych,
- § rozwój obszarów wiejskich.

Szacuje się, że łączne dofinansowanie infrastruktury sektora ekologicznego z funduszy UE wyniesie, po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w UE ok. 400 ÷ 590 mln EURO rocznie.

Głównym beneficjentem wsparcia ze środków unijnych jest i będzie sektor publiczny czyli gminy, miasta, powiaty, związki międzygminne, przedsiębiorstwa komunalne.

5. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Nakłady niezbędne do poniesienia na wdrażanie Programu Ochrony Środowiska Gminy Ostrzeszów określone zostały w oparciu o pozyskane informacje z gminy, firm działających na jej terenie w dziedzinach związanych z ochroną środowiska oraz na podstawie danych statystycznych.

Struktura oszacowanych nakładów w podziale na poszczególne kierunki działania została przedstawiona w tabeli V.5.1. Część zadań finansowana jest ze źródeł prywatnych oraz przedsiębiorstw, stąd też informacja o ich wielkości jest trudna do uzyskania. Do zadań tych należy głównie zaliczyć przedsięwzięcia związane z wymianą systemów ogrzewania, zmianą rodzaju paliwa, termomodernizacją budynków, wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, budową przydomowych systemów oczyszczania ścieków czy indywidualnymi zabiegami podnoszącymi jakość gleb itp. Zadania te mają jednak znaczny wpływ na stan jakości środowiska i dlatego zostały ujęte w Programie Ochrony Środowiska jako zadania priorytetowe.

Należy więc pamiętać, że wysokość podanych kosztów jest jedynie szacunkowa i odzwierciedla przede wszystkim rząd wielkości, a nie dokładne wielkości nakładów finansowych na poszczególne zadania.

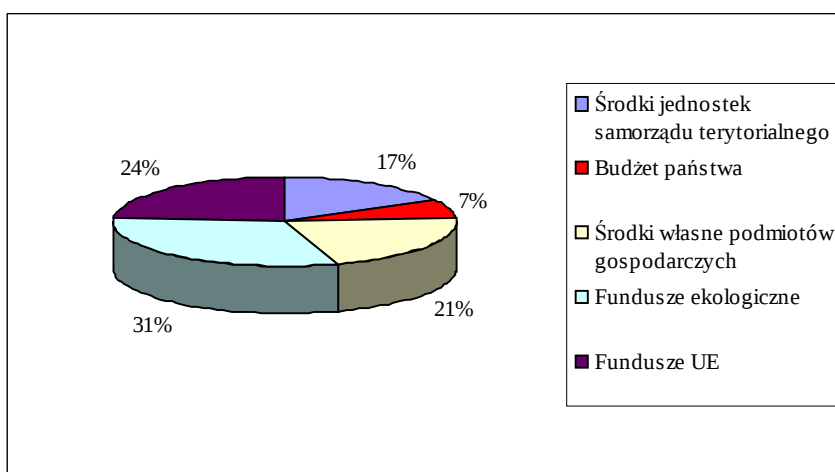
Tabela V.5.1. Szacunkowe nakłady wdrażania "Programu ..." w latach 2004 - 2007[w PLN]

Lp.	Kierunki działania	Nakłady w PLN
1	2	3
1	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA	15 017 000
1.1.	Ochrona środowiska	15 017 000
2	ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM	326 000
2.1.	Edukacja ekologiczna; dostęp do informacji i udział społeczeństwa	54 000
2.2.	Monitoring stanu środowiska	200 000
2.3.	Monitoring wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz raporty i aktualizacja Programu ochrony środowiska	72 000
	RAZEM	15 343 000

Część zadań pozainwestycyjnych będzie realizowana głównie przez jednostki samorządowe w ramach podstawowych obowiązków działania poszczególnych wydziałów.

Struktura podziału finansowania została przedstawiona na wykresie V.5.1.

Wykres V.5.1. Struktura podziału finansowania na źródła dofinansowania zadań

Wyżej przedstawiona struktura podziału dofinansowania zadań na poszczególne źródła, wynika głównie z zakładanych przez jednostkę samorządową i podmioty gospodarcze możliwości pozyskania środków pieniężnych na planowane przedsięwzięcia. Należy pamiętać, że udział środków pochodzących z europejskich funduszy przedakcesyjnych wraz z upływem lat będzie malał, natomiast wzrośnie udział środków pochodzących z Funduszu Spójności i Funduszy strukturalnych. Jednak sumaryczny ich udział wg planów będzie kształtował się na przedstawionym powyżej poziomie.

VI. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

SPIS TABEL:	str.
Tabela II.1.1.	Powierzchnia Miasta i Gminy Ostrzeszów km ² 7
Tabela II.1.2.	Liczba ludności Miasta i Gminy Ostrzeszów (stan na 31.12.2002) 8
Tabela II.1.3.	Gęstość zaludnienia Miasta i Gminy Ostrzeszów (liczba mieszkańców na km ²) 9
Tabela II.2.1.	Udział Powiatu Ostrzeszowskiego w emisji zanieczyszczeń Województwa Wielkopolskiego w roku 2001 10
Tabela II.2.2.	Charakterystyka emitorów zanieczyszczeń do powietrza [źródło: decyzje administracyjne] 10
Tabela II.2.3.	Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza w latach 2000-2002 w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego [źródło: WIOŚ] 13
Tabela II.3.1.	Dopuszczalne poziomy hałasu 16
Tabela II.5.1.	Struktura użytkowania gruntów 23
Tabela II.5.2.	Wyniki badań gleb w monitoringu regionalnym w Powiecie Ostrzeszowskim – Gminie Ostrzeszów w latach 2001-2002 [źródło: WIOŚ] 24
Tabela II.6.1.	Zasoby kopalin w Gminie Ostrzeszów 25
Tabela II.7.1.	Stan czystości rzeki Barycz w punkcie pomiarowo-kontrolnym położonym w jej przyźródłowym odcinku w latach 2000 - 2002 [źródło: WIOŚ] 29
Tabela II.7.2.	Charakterystyka punktu kontrolno-pomiarowego wód podziemnych zlokalizowanego na terenie Gminy Ostrzeszów [źródło: WIOŚ] 30
Tabela II.7.3.	Charakterystyka podziemnych ujęć wód Gminy Ostrzeszów 31
Tabela II.7.4.	Struktura zwodociągowania Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Urzędu Gminy] 32
Tabela II.7.5.	Pobór wody w latach 2000 - 2003 r. z ujęć na terenie gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Gminy, Wodociągów i Zakładów Komunalnych] 32
Tabela II.7.6.	Dostawa wody odbiorcom w latach 2000 - 2003 r. z ujęć na terenie Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Gmin] 33
Tabela II.7.7.	Struktura skanalizowania Gminy Ostrzeszów [źródło: dane z Urzędu Gminy] 34
Tabela II.7.8.	Charakterystyka oczyszczalni ścieków w Ostrzeszowie 35
Tabela II.9.1.	Powierzchnia i stopień zalesienia 41
Tabela II.9.2.	Powierzchnia lasów państwowych w ha 41
Tabela II.9.3.	Lokalizacja i charakterystyka pomników przyrody Miasta i Gminy Ostrzeszów 49
Tabela III.2.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie powietrza atmosferycznego 55
Tabela III.3.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie hałasu 57
Tabela III.4.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie promieniowania elektromagnetycznego 58
Tabela III.5.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie ochrony gleb 59
Tabela III.6.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie surowców mineralnych 60
Tabela III.7.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych 62
Tabela III.9.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie przyrody i krajobrazu 66
Tabela III.10.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska 68
Tabela III.11.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie monitoringu środowiska 69
Tabela III.12.1.	Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz zadania priorytetowe w zakresie edukacji ekologicznej 70
Tabela V.3.1.	Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska Gminy Ostrzeszów 78
Tabela V.5.1.	Szacunkowe nakłady wdrażania "Programu ..." w latach 2004 - 2007[w PLN] 85

SPIS WYKRESÓW:

	str.
Wykres II.1.1. Liczba ludności Miasta i Gminy Ostrzeszów	8
Wykres II.2.1. Struktura emisji zanieczyszczeń powietrza z obszaru M i G Ostrzeszów	11
Wykres II.7.1. Procent zwodociągowania Gminy Ostrzeszów w porównaniu z Powiatem Ostrzeszowskim	32
Wykres II.7.2. Wielkość poboru wód z ujęć gminnych na terenie Gminy Ostrzeszów w latach 2000 - 2003	33
Wykres II.7.3. Dostawa wody do gospodarstw domowych, na cele produkcyjne i inne w latach 2000 - 2003 z ujęć na terenie Gminy Ostrzeszów	33
Wykres II.7.4. Dostawa wody dla poszczególnych grup odbiorców	34
Wykres II.7.5. Procent skanalizowania Gminy Ostrzeszów w porównaniu z Powiatem Ostrzeszowskim	34
Wykres V.5.1. Struktura podziału finansowania na źródła dofinansowania zadań	85

SPIS RYSUNKÓW:

	str.
Rysunek II.1.1. Miasto i Gmina Ostrzeszów	7
Rysunek II.2.1. Lokalizacja głównych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów	11
Rysunek II.2.2. Lokalizacja głównych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie Miasta Ostrzeszów	14
Rysunek II.3.1. Trasy komunikacyjne w Gminie Ostrzeszów	17
Rysunek II.3.2. Mapa akustyczna Ostrzeszowa	18
Rysunek II.4.1. Lokalizacja punktowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów	20
Rysunek II.5.1. Użytkowanie gruntów Gminy Ostrzeszów na tle Powiatu Ostrzeszowskiego	23
Rysunek II.6.1. Lokalizacja kopalin w Gminie Ostrzeszów	26
Rysunek II.7.1. Rzeki Gminy Ostrzeszów	28
Rysunek II.7.2. Lokalizacja oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ostrzeszów	36
Rysunek II.9.1. Zasięg terytorialny nadleśnictw na terenie Gminy Ostrzeszów	41
Rysunek II.9.2. Zasięg terytorialny obszarów objętych ochroną przyrody	45
Rysunek II.9.3. Usytuowanie obszarów i pomników objętych ochroną przyrody	47